

RAPORT

**MONITORIZAREA REALIZĂRII PLANULUI DE ACȚIUNI PENTRU
IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI NAȚIONAL DE ASIGURARE A
EGALITĂȚII DE GEN PE ANII 2010-2015**

(în perioada anului 2013)

Chișinău - 2014

CUPRINS

<i>Lista Abrevierilor</i>	3
<i>Sumar</i>	5
Monitorizarea realizării Planului de acțiuni pentru implementarea Programului național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015	
<i>Domeniul 1. Ocuparea forței de muncă</i>	10
<i>Domeniul 2. Bugetarea sensibilă la dimensiunea de gen</i>	30
<i>Domeniul 3. Participarea femeilor la procesul decizional</i>	32
<i>Domeniul 4. Protecția socială și familia</i>	34
<i>Domeniul 5. Ocrotirea sănătății</i>	45
<i>Domeniul 6. Educație</i>	54
<i>Domeniul 7. Combaterea violenței și traficului de ființe umane</i>	60
<i>Domeniul 8. Creșterea nivelului de conștientizare publică și mijloacele de informare în masă</i>	68
<i>Domeniul 9. Mecanismul instituțional național</i>	74
<i>Domeniul 10. Asigurarea egalității de gen în sfera securității, ordinii de drept și serviciului militar</i>	77
CONCLUZII	80

LISTA ABREVIERILOR

APL	Administrația Publică Locală
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
BNS	Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
BCIS	Biroul Comun de Informații și Servicii
CAP	Centrul de asistență și protecție
CCTP	Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane
CEDAW	Convenția ONU asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei
CEC	Comisia Electorală Centrală
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CPD	Centrul “Parteneriat pentru Dezvoltare”
DAS PF / SAS PF	Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei / Secția Asistență Socială și Protecție a Familiei
DGÎTS	Direcția Generală Învățământ, Tineret și Sport
DPAEGPV	Direcția Politici de Asigurare a Egalității de Gen și Prevenirea Violenței
EMT	Echipă multidisciplinară teritorială
INJ	Institutul Național de Justiție
MAEIE	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
Med	Ministerul Educației
Mec	Ministerul Economiei
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
MS	Ministerul Sănătății
MTS	Ministerul Tineretului și Sportului
MTIC	Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor
MTID	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor
OIM	Organizația Internațională pentru Migrație
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONG	Organizații non-guvernamentale
ONU	Organizația Națiunilor Unite
OSC	Organizațiile societății civile
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
PASET	Proiectul de abilitare economică a tinerilor
PNAET	Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor

PNADO	Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului
PME	Profilul Migrațional Extins
PA PNAEG	Planul de Acțiuni al Programului Național de Asigurare a Egalității de Gen
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
RM	Republica Moldova
SNR	Sistemul Național de Referire
TFU	Trafic de ființe umane
UE	Uniunea Europeană
UNAIDS	Programul Națiunilor Unite privind HIV/SIDA
UNFPA	Fondul ONU pentru Populație
UNICEF	Fondul ONU pentru Copii
UNIFEM/UNWomen	Fondul ONU pentru Femei
USM	Universitatea de Stat din Moldova
UPR	Evaluare Periodică Universală
VF	Violența în familie

SUMAR

Contextul internațional

Promovarea constantă, sistematică și multidimensională a principiului egalității de șanse între femei și bărbați, în accepțiunea actuală a conceptului, constituie o preocupare relativ recentă pentru comunitatea internațională, deși diferite aspecte ale egalității între femei și bărbați au fost evocate prin mai multe declarații sau tratate internaționale, respectiv prin:

- Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948);
- Convenția asupra drepturilor politice ale femeii (1952),
- Convenția asupra cetățeniei femeii căsătorite (1957),
- Convenția privind consimțământul la căsătorie, vârsta minimă pentru căsătorie și înregistrarea căsătoriilor (1962);
- Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (1966);
- Pactul internațional privind drepturile civile și politice (1966);
- Declarația privind eliminarea discriminării față de femei (1967).

Se poate spune că recunoașterea legală și încercarea de protejare a drepturilor femeilor la nivel internațional a debutat în anul 1919, o dată cu adoptarea Convenției nr. 3 privind protecția maternității. Prin adoptarea acestei convenții, Organizația Internațională a Muncii a devenit prima instituție internațională care a adoptat norme cu putere juridică în favoarea drepturilor femeilor și, prin aceasta, implicit în favoarea egalității de șanse între femei și bărbați în domeniile publice ale societății.

Noțiunile de egalitate de șanse și egalitate de tratament au început să fie utilizate în anul 1958, când Organizația Internațională a Muncii a adoptat Convenția nr. 111 privind discriminarea în domeniul forței de muncă și exercitării profesiei. Aceste noțiuni au continuat însă să fie utilizate pentru multă vreme doar în domeniul relațiilor de muncă, referindu-se în principal la angajare, condiții de promovare, formare profesională, concediere.

Un nou mod de abordare, la nivel internațional, a egalității de șanse între femei și bărbați a început după ce Adunarea Generală a O.N.U. a proclamat prima Decadă a femeilor "Egalitate, Dezvoltare, Pace", în perioada 1975-1985 și în special o dată cu recunoașterea drepturilor femeii ca parte inalienabilă a drepturilor omului, la data de 18 decembrie 1979, când Organizația Națiunilor Unite a adoptat Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW). Ratificarea Convenției, prin care s-au stabilit drepturile sociale, economice și politice ale femeilor, a constituit un prim pas în promovarea efectivă a egalității de șanse între femei și bărbați în toate domeniile de activitate, întrucât statele s-au angajat să elaboreze legi noi și să aplice măsuri și acțiuni speciale care să permită modificarea structurilor sociale și culturale care perpetuează formele de discriminare. În anii 90, Republica Moldova a ratificat câteva convenții internaționale în domeniul drepturilor omului, inclusiv Convenția cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei CEDAW (28.04.1994), Convenția Organizației Internaționale a Muncii (OIM) privind discriminarea în domeniul ocupării forței de muncă și exercitării profesiei (1995), Convenția OIM privind egalitatea de remunerare a mîinii de lucru feminine, pentru o muncă de valoare egală (1999) și altele.

Pe parcursul ultimilor ani Republica Moldova a întreprins importante reforme legislative în vederea racordării legislației naționale și la standardele internaționale, ale Uniunii Europene: Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Hotărîrea

Parlamentului nr. 1298-XIII din 12.09.1997), Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (Hotărârea Parlamentului nr. 1238-XIII din 09.07.1997), Carta Socială Europeană revizuită (Legea de ratificare nr. 484-XV din 28.09.2001) ș.a. Astfel, Republica Moldova este într-un exercițiu continuu de armonizare a sistemului legislativ național la prevederile convențiilor, și a altor acte internaționale ce țin de domeniul drepturilor omului.

La data de 20 noiembrie 2013, a fost aprobată Strategia Egalității de gen a Consiliului Europei pentru anii 2014-2017.

Programul transversal al Consiliul de Europei privind egalitatea de gen are drept scop de a spori impactul și vizibilitatea standardelor privind egalitatea de gen, sprijinirea implementării acestora în statele membre printr-o serie de măsuri, inclusiv integrarea dimensiunii de gen drept domeniu prioritar. Strategia egalității de gen (2014-2017), este un document echilibrat, flexibil și concentrat, focusat, care va aduce o plus valoare Consiliului Europei, ghidînd activitățile statelor membre ale consiliului Europei în domeniul egalității de gen pentru următorii patru ani. Obiectivul general al strategiei este de a realiza dezvoltarea și împuternicirea a femeilor, precum și realizarea efectivă a egalității de gen în statele membre ale Consiliului Europei, prin activități bazate pe cinci obiective strategice:

1. Combaterea stereotipurilor de gen și a sexismului;
2. Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor;
3. Asigurarea accesului egal al femeilor la justiție;
4. Atingerea unei participări echilibrate a femeilor și bărbaților la poziții decizionale în sfera publică și politică;
5. Integrarea dimensiunii de gen în toate politicile și activitățile.

Contextul național

În scopul asigurării exercitării drepturilor egale de către femei și bărbați în sfera politică, economică, educație, sănătate, în alte sfere ale vieții, drepturi garantate de Constituția Republicii Moldova, în vederea prevenirii și eliminării tuturor formelor de discriminare după criteriul de sex a fost adoptată Legea nr.5-XVI din 9 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați.

Legea fortifică accesul egal al femeilor și bărbaților la deținerea funcțiilor publice în organele de conducere, înaintarea candidaturilor pentru deținerea unor funcții în listele electorale și prevede un șir de obligații în domeniul social-economic, în special la angajarea în câmpul muncii, precum și unele obligații ale angajatorului.

Deși de jure legislația Republicii Moldova garantează femeilor același acces ca și bărbaților la procesul politic, serviciile sociale, asistență medicală, educație, muncă, căsătorie, îngrijirea copiilor, proprietate, moștenire și accesul la justiție, în realitate există multe bariere pentru femei de a dispune de drepturile oferite. Astfel, domeniile cele mai problematice rămîn a fi abilitarea femeilor în domeniul politic, economic și social, violența față de femei.

În contextul celor menționate mai sus, a fost inițiat procesul de armonizare a legislației naționale cu prevederile Legii nr. 5-XVI din 9 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați. Primul proiect de lege elaborat și transmis spre avizare în 2010 a avut o rezonanță mare și a primit o multitudine de obiecții și propuneri în contextul asigurării unei armonizări mai vaste a legislației în vigoare la prevederile Legii nominalizate. Astfel a fost efectuată și o expertiză din partea organizației internaționale OSCE/ODIHR precum și din partea agențiilor ONU, din partea cărora au fost primite o serie de recomandări pentru procesul de

armonizare a legislației axate pe promovarea egalității de gen în legislația aferentă, dar mai ales pe constituirea unui mecanism instituțional pentru prevenirea și combaterea discriminării.

În anul 2012, a fost continuat efortul de promovare a proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative în vederea armonizării legislației naționale la prevederile Legii nr.5-XVI din 9 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați. În anul 2013, acesta a fost definitivat și transmis Guvernului spre aprobare

Pentru implementarea de facto a prevederilor legislative a fost adoptat Programul național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015, incluzând Planul de acțiuni pentru anii 2010-2012 care încorporează prin sine acțiuni concrete ce urmează a fi efectuate în cele 8 domenii identificate ca problematice în Programul menționat (Hotărârea Guvernului nr.933 din 31.12.2009).

Urmare a realizării planului de acțiuni pentru anii 2010-2012 MMPSF, a elaborat cu participarea reprezentanților unităților gender din cadrul autorităților publice centrale, reprezentanților din parte organizațiilor necomerciale din domeniu gender și promovării respectării drepturilor omului, reprezentanților Organizațiilor Internaționale, noul plan de acțiuni pentru anii 2013-2015 al Programului Național de Asigurare a Egalității de Gen.

Astfel, prin Hotărârea de Guvern nr. 572 din 30.07.2013 cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 933 din 31 decembrie 2009, a fost aprobat noul Plan de acțiuni al Programului, pentru perioada anilor 2013.

În vederea asigurării respectării principiilor egalității de gen în în sfera securității, ordinii de drept și serviciului militar, noul plan de acțiuni a încorporat pe lângă cele 9 domenii din planul precedent, un domeniu nou 10: Asigurarea egalității de gen în sfera securității, ordinii de drept și serviciului militar.

Totodată, ținem să menționăm că în noul plan au fost identificate și estimate resurse financiare pentru realizarea unor acțiuni propuse pentru 2013-2015. Astfel costurile de implementare al acțiunilor vor fi realizate din următoarele surse: în limita bugetelor alocate instituțiilor publice centrale, prin intermediul și din sursele proiectelor finanțate de donatori și costuri estimate de fiecare instituție în parte. Costurile estimate suplimentar urmează a fi solicitate de la Consiliul de coordonare a asistenței externe în domeniul asigurării egalității între femei și bărbați, creat în baza prevederilor Hotărârii Guvernului Nr. 12 din 19.01.2010, (ordinul ministrului muncii protecției sociale și familiei nr.147 din 30 noiembrie 2012) astfel respectând Principiile de parteneriat pentru dezvoltare semnat la 24 martie 2010 de către Guvern și partenerii de dezvoltare. Resursele financiare reflectate în proiectul Planului de acțiuni pentru anii 2013-2015 care sînt menționate cu un singur asterisc* sînt acoperite din cadrul proiectelor care sînt în derulare, cele menționate prin dublul asterisc** sînt resurse estimate ce urmează a fi solicitate comunității donatorilor prin proiecte înaintate.

Total cheltuieli estimate pentru implementarea Planului Național de asigurare egalității de gen pentru anul 2013-2015 sînt:

- finanțele în limitele bugetului aprobat – 163 mln. 831, 25 mii lei;
- Resurse financiare din Proiecte în derulare - 12 mln.796,1 mii lei;
- Resurse financiare estimate ce urmează a fi solicitate - 7 mln. 649, 5 mii lei.

Aspectul organizatoric. În perioada ianuarie-martie 2013-2014, specialiștii Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei al Republicii Moldova, în baza rapoartelor sectoriale a ministerelor și altor autorități publice centrale, a ONG-lor din domeniu, au elaborat Raportul de

monitorizare a realizării Planului de acțiuni pentru implementarea Programului național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015 (în anul 2013). Monitorizarea a fost realizată în conformitate cu pct.5 din Hotărîrea Guvernului 933 din 31.12.2009 cu privire la aprobarea Programului național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015, și a Recomandărilor Comitetului CEDAW adresate Republicii Moldova de efectuare a unor asemenea activități pentru a ține cont de realizările obținute și obstacolele întâmpinate în implementarea obiectivelor naționale de domeniu.

În perioada de raportare, reprezentanții structurilor de stat, și ai societății civile au efectuat activitățile incluse în plan pentru promovarea egalității genurilor în societate. Analiza gradului de implementare a documentului pe parcursul anului 2013 a permis evidențierea progreselor și obstacolelor și elaborarea propunerilor de îmbunătățire a acțiunilor în domeniu. În procesul de elaborare a raportului, au fost analizate informații a 34 de structuri abilitate de nivel central în domeniu, precum și a organizațiilor internaționale.

În procesul de analiză a planului, s-a constatat că majoritatea specialiștilor din cadrul entităților care au raportat, s-au condus de formatul documentului vizat, avînd la bază obiectivele și activitățile specifice stipulate în document.

Informațiile cu privire la acțiunile realizate sunt structurate conform planului vizat, incluzînd și unele analize a domeniului de intervenție.

Cu referire la informațiile parvenite din teritoriu și de la ministere, și alte autorități publice centrale, menționăm faptul că o mare parte a documentelor poartă caracter informativ, de enumerare a activităților realizate, fără componentul analitic al progreselor și obstacolelor existente.

În informațiile prezentate, practic, nu și-au găsit reflectare aspectele de finanțare a activităților realizate, a resurselor alocate.

Raportul a inclus informații care se referă la situația de facto a 68 (una dintre activitățile reflectate este din planul de acțiuni precedent, avînd ca termen de realizare anul 2012 și care a fost realizată în 2013, și una care este planificată de a fi realizată 2014, dar a început să fie realizată în 2013) de activități din totalul de 100 de activități care le include Planul. Fiecare activitate este abordată separat, stabilind gradul de implementare, fiind suplinită cu recomandări și cu comentarii, atunci cînd este necesar. Fiecare domeniu este finalizat cu problemele identificate și recomandările de rigoare.

Astfel, dintr-un număr total de 68 de activități reflectate în raport: au fost realizate 54, 6 au fost realizate parțial, iar 8 activități nu au fost realizate.

Metodologia. În vederea monitorizării realizării și a analizei gradului de realizare reală a PA PNAEG, MMPSF a recurs la unele acțiuni, după cum urmează:

- Identificarea raportorilor, și expedierea solicitării prezentării notei informative cu privire la realizarea planului;
- Colectarea și sistematizarea informației prezentată de structurile abilitate din domeniu (APC, ONG, OI.);
- Compilarea și prelucrarea notelor informative;
- Analiza realizărilor, identificarea problemelor și a lacunelor existente;
- Elaborare de recomandări și concluzii pe marginea activităților;
- Plasarea Raportului pe pagina electronică a ministerului www.mmssf.gov.md

Drept bază de lucru a monitorizării au servit mai multe documente:

- a) documentele de bază: Programul național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015 și Planul de acțiuni pentru implementarea, în perioada 2013-2015;
- b) materialele statistice informative în domeniu (date statistice oficiale);
- c) rapoartele sectoriale / ministeriale în domeniu pentru anul 2013;
- d) rapoarte ale organizațiilor internaționale cu activități în domeniu;

S-a operat cu indicatori: cantitativi (Nr. de activități, nr. și categoriile de personal instruit, publicații mass-media etc.) și calitativi (calitatea documentelor, rapoartelor sectoriale, a publicațiilor în domeniu, impactul activităților realizate, etc.).

Limitări și obstacole:

- implicarea insuficientă a organizațiilor societății civile în procesul de raportare;
- lipsa sau insuficiența de indicatori de performanță în rapoartele analizate;
- prezentarea întârziată a rapoartelor,
- formularea generală și insuficient de clară a unor activități și indicarea în calitate de responsabili a instituțiilor irelevante;

Lecții însușite:

- În vederea monitorizării eficiente și obiective a nivelului de implementare a PA al PNAEG este necesară o implicare mai activă a subiecților din domeniu – unități gender, mai ales în procesul de raportare, fiindcă deseori activitățile realizate nu sunt reflectate în raport.
- Realizarea eficientă a monitorizării necesită dezvoltarea capacităților respective atât a reprezentanților structurilor de stat, cât și a societății civile;
- Necesitatea elaborării ghidurilor speciale pentru specialiștii din cadrul APC, APL și OSC.
- În vederea elaborării recomandărilor și concluziilor obiective și imparțiale, în procesul de elaborare a raportului este necesară implicarea unui expert independent.

MONITORIZAREA REALIZĂRII PLANULUI DE ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI NAȚIONAL DE ASIGURARE A EGALITĂȚII DE GEN PE ANII 2010-2015 (în perioada anului 2011)

Domeniul 1. Ocuparea forței de muncă și migrația

Obiectivul specific 1.1. Elaborarea și punerea în aplicare a măsurilor speciale menite să asigure implementarea deplină a tratatelor internaționale și regionale relevante

1.1.1. Elaborarea și implementarea planurilor naționale în baza recomandărilor înaintate Guvernului pe marginea rapoartelor periodice la tratatele internaționale relevante, precum: Convenția pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale, Carta Socială Europeană revizuită și alte documente juridice internaționale la care Republica Moldova este parte.

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: MAEIE, MMPSF, autoritățile publice centrale.

Informația despre realizare:

Raportul Național periodic combinat patru-cinci privind realizarea prevederilor Convenției asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei a fost susținut de reprezentanții delegației guvernamentale printr-un dialog direct cu membrii Comitetului la data de 1 octombrie 2013.

Delegația Republicii Moldova a inclus în componența sa reprezentanți din partea Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, cu nivel de reprezentare – viceministri și șefi de direcții. Stimați colegi, aș dori să menționez că pentru prima dată în componența delegației din partea țării au fost incluși specialiști din mai multe domenii, inclusiv respectând echilibrul de gen.

Astfel urmare a susținerii raportului, la data de 18 noiembrie 2013, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe a Republicii Moldova, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei au fost transmise recomandările Comitetului pe marginea implementării Convenției.

În contextul implementării recomandărilor recepționate, MMPSF a inițiat procedura de elaborare a proiectului Hotărârii de Guvern pentru modificarea Planului de acțiuni al Programului Național de Asigurare a egalității de gen, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 933, din 31.12.2009, în vederea includerii recomandărilor Comitetului CEDAW. În acest sens, în cadrul atelierului de lucru cu unitățile gender din cadrul autorităților publice centrale, din data de 23 decembrie 2013, a fost abordat subiectul necesității revizuirii planului de acțiuni al PNAEG în contextul includerii recomandărilor Comitetului CEDAW. În cadrul grupurilor de lucru, formate în cadrul atelierului de lucru, au fost propuse acțiuni pentru implementarea recomandărilor. Astfel, în anul 2014, MMPSF planifică modificarea și completarea Hotărârii de Guvern 933 cu privire la aprobarea PNAEG, cu includerea activităților specifice necesare implementării recomandărilor parvenite de la Comitetul CEDAW.

Întru implementarea recomandărilor Comitetului ONU privind semnarea și ratificarea Protocolului Opțional la Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale, expusă în pct. 28 al Planului de acțiuni, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 21.12.2012, care prevede examinarea, pe parcursul anului 2013, a oportunității semnării de către Republica Moldova a Protocolului Opțional la Pactul Internațional privind Drepturile

Economice, Sociale și Culturale, la solicitarea Ministerului Muncii, Protecției Sociale și al Familiei a fost elaborat cu sprijinul Oficiului Națiunilor Unite al Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului (OHCHR) „Studiul de Fezabilitate privind oportunitatea ratificării Protocolului Opțional la Pactul Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale”.

Studiul sus-menționat a fost examinat în cadrul Mesei Rotunde din 4 iulie 2013 cu participarea dlui Claude Cahn, Consilierul Coordonatorului Rezident ONU în Moldova, reprezentanții ministerelor și altor autorități publice centrale, Institutului Național de Justiție, Curții Supreme de Justiție, Centrului pentru Drepturile Omului, reprezentanți ai societății civile etc. Potrivit rezultatelor studiului vizat, ratificarea Protocolului Opțional de către Republica Moldova se consideră fezabilă, concept susținut de majoritatea participanților la eveniment

Astfel, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a elaborat proiectul de lege „Pentru ratificarea Protocolului Opțional la Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale”, care a fost coordonat, în modul stabilit cu organele de resort. Proiectul vizat va fi definitivat în urma propunerilor și obiecțiilor înaintate de către organele interesate și va fi promovat în anul 2014.

Totodată, o realizare majoră a Republicii Moldova în anul 2013 a fost parafarea Acordului de Asociere RM-UE. În acest context, menționăm că în articolul 32, CAPITOLUL 4 Ocuparea forței de muncă, politica socială și asigurarea oportunităților egale sunt incluse prevederi ce țin de asigurarea oportunităților egale cu scopul consolidării egalității dintre genuri și asigurării oportunităților egale dintre femei și bărbați, precum și combaterea discriminării din orice fel de motive.

În acest context, obiectivele prioritare pentru domeniul asigurării egalității de șanse între femei și bărbați vizează implementarea directivelor UE pe domeniile de referință, în particular:

- DIRECTIVA 92/85/CEE A CONSILIULUI din 19 octombrie 1992 privind introducerea de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și a sănătății la locul de muncă în cazul lucrătoarelor gravide, care au născut de curând sau care alăptează [a zecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE];
- DIRECTIVA 2000/78/CE A CONSILIULUI din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă;
- DIRECTIVA 2004/113/CE A CONSILIULUI din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii;
- DIRECTIVA 2006/54/CE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (reformă).

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea promovării inițiativelor elaborate privind:

- Proiectul de lege „Pentru ratificarea Protocolului Opțional la Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale”;
- Proiectul Hotărîrii de Guvern pentru modificarea Planului de acțiuni al Programului Național de Asigurare a egalității de gen, aprobat prin Hotărîrea de Guvern nr. 933, din 31.12.2009, în vederea includerii recomandărilor Comitetului CEDAW;
- Inițierea proceselor de implementare a Directivelor UE.

Obiectivul specific 1.2. Creșterea angajării în rândul femeilor șomere și reducerea discrepanței salariale în funcție de gen.

Acțiunea 1.2.1. Efectuarea auditului de gen în cadrul Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de muncă.

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecție Sociale și Familiei, (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)

Informația despre realizare:

Pe parcursul trimestrelor II-III, 2013 s-a desfășurat Auditul participativ de gen în cadrul Agenției Naționale și structurilor sale teritoriale conform Planului de acțiuni cu privire la organizarea Auditului de gen în cadrul Agenției Naționale. A fost stabilit grupul de lucru privind desfășurarea Auditului de gen. În cadrul atelierelor de lucru s-a efectuat analiza documentelor interne privind sensibilitatea de gen. S-au efectuat deplasări la agențiile teritoriale privind acordarea serviciilor pentru clienți din perspectivă de gen, coordonarea completării de către AOFM a chestionarului de prestare a serviciilor pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă. S-a participat la ședința de lucru organizată de MMPSF privind implementarea subprogramului asigurării egalității de gen între femei și bărbați în CBTM 2014-2016.

Suplimentar la acțiunea nominalizată, menționăm că pentru stabilirea indicilor măsurabili în asigurarea egalității de gen în procesul electoral, precum și pentru identificarea unor recomandări ce ar conduce la îmbunătățirea situației, s-a realizat un audit de gen al organelor electorale inferioare (consilii electorale de circumscripție și birouri electorale ale secțiilor de votare). Ca urmare, a fost elaborat Planul de acțiune privind asigurarea respectării principiului egalității între femei și bărbați în procesul electoral, pentru anii 2014 – 2015, fiind aprobat prin Hotărârea nr. 2351¹ al ședinței Comisiei electorale Centrale din 23 decembrie 2013.

În cadrul mesei rotunde din septembrie 2013 cu tema: „**Integrarea dimensiunii de gen în activitatea Comisiei Electorale Centrale: Auditul de gen și Planul de acțiune**” au fost prezentate și validate rezultatele auditului de gen și a planului de acțiuni menționat supra.

La eveniment au participat circa 50 reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, ai organizațiilor societății civile și ai organismelor internaționale, inclusiv ai partenerilor de dezvoltare. Au avut loc prezentarea și dezbateri asupra raportului privind rezultatele auditului de gen realizat în cadrul CEC și asupra proiectului Planului de acțiune privind asigurarea respectării principiului egalității între femei și bărbați în procesul electoral în cadrul CEC și în procesul electoral, pentru anii 2014 – 2015. Participanții au menționat că este pentru prima dată în RM când o instituție publică efectuează auditul de gen cu elaborarea unui plan de acțiune de scurtă și lungă durată – ceea ce reprezintă un exemplu bun de urmat.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Replicarea în baza experienței celor 2 autorități a procesului de realizare a auditului de gen în cadrul Inspectoratului de Stat al Muncii pe parcursul anului 2014.

Acțiunea 1.2.2. Reflectarea recomandărilor auditului de gen în documentele de politici pe piața muncii.

Termenul de executare: 2015

¹ www.cec.md rubrica Hotărâri

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)
Informația despre realizare:

Se definitivează Raportul „Auditul Participativ de Gen în cadrul Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă” cu recomandări și concluzii pentru integrarea dimensiunii de gen în politicile, serviciile și programele Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă.

La elaborarea Planului de acțiuni al Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă în promovarea politicilor pe piața forței de muncă pentru anul 2014 s-au introdus indicatori de produs ținând cont de dimensiunea de gen.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Aprobarea planului intern de acțiuni cu respectarea recomandărilor și concluziilor auditului de gen efectuat și/sau reflectarea acestora în documentele de politici pe piața muncii în anul 2014.

Acțiunea 1.2.3. Elaborarea și implementarea planurilor anuale ale Agenției Naționale pentru ocuparea Forței de Muncă privind implementarea politicilor pe piața muncii, ținând cont de problematica gender.

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013 Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă în comun cu structurile sale teritoriale a implementat Planul de acțiuni al Agenției Naționale în promovarea politicilor pe piața forței de muncă pentru anul 2013 aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație nr.8 din 20.12.2012. Conform Planului sus-menționat, Agenția Națională în comun cu structurile sale teritoriale au întreprins un șir de măsuri active, având drept scop creșterea gradului de ocupare prin stimularea măsurilor active și preventive pe piața forței de muncă, inclusiv din rândul femeilor.

Conform bazei de date a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă în anul 2013 au fost înregistrate 43,5 mii persoane, din care 53,4% constituie femeile. După nivelul de studii 41% din numărul total de femei înregistrate sunt cu studii gimnaziale/liceale și nu dețin o profesie/meserie. Ponderea femeilor cu studii superioare înregistrate la agențiile teritoriale constituie 22%. După categorii de vârstă, ponderea femeilor cu vârsta cuprinsă între 30-49 ani constituie 45%.

Au beneficiat de servicii de mediere a muncii 45,7 mii persoane, din care 53% constituie femeile. S-au acordat servicii de informare și consiliere profesională la 84,5 mii persoane, din care 52% sunt femei.

În rezultatul măsurilor întreprinse au fost plasate în câmpul muncii 16,7 mii persoane, din care 56,7% constituie femeile. În distribuția după activitățile din economia națională se constată, că ponderea femeilor angajate în industrie a constituit 58%, în comerț 18%, în învățământ și

sănătate câte 8%, în agricultură 7%. După nivelul de studii, ponderea femeilor angajate cu studii liceale constituie 34%, cu studii superioare - 25%, și secundar-profesionale -23%. Ponderea femeilor angajate cu vârsta între 30-49 ani constituie 45%, urmată de femeile cu vârsta între 16-24 ani constituind 26%.

Au apelat la agențiile teritoriale și au fost înregistrate 646 persoane reîntoarse de peste hotare. Ponderea femeilor constituie 25%, din care au fost plasate în câmpul muncii 29%.

Au fost antrenate la lucrări publice 1,8 mii persoane, din care 32% constituie femeile.

Au absolvit cursuri de formare profesională 2,6 mii persoane, din care 73% constituie femeile.

Au beneficiat de ajutor de șomaj 6,3 mii persoane, din care 54% constituie femeile.

Au beneficiat de alocație de integrare/reintegrare profesională 3,2 mii persoane, din care 85% constituie femeile.

Prin Hotărârea Consiliului de administrație nr.5 din 24.12.2013 a fost elaborat Planul de acțiuni al Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă în promovarea politicilor pe piața forței de muncă pentru anul 2014.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Examinarea barierelor pe care le întâmpină femeile în procesul de angajare, și formularea propunerilor pentru amendarea cadrului legislativ, programelor privind facilitarea accesului femeilor pe piața muncii în vederea eliminării barierelor existente.

1.2.5. Organizarea întrunirilor regionale cu reprezentanții sectorului privat pentru promovarea antreprenorialului feminin

Termenul de executare: 2013

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Economiei

Informația despre realizare:

În vederea realizării politicii naționale de organizare a pieței forței de muncă și realizarea pct. III din recomandările prevăzute în Convenția nr. 181 privind agențiile private de ocupare, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a organizat la 12 decembrie curent, o masă rotundă cu participarea agențiilor private de plasare în câmpul muncii a cetățenilor Republicii Moldova peste hotare.

Întrunirea în cauză a avut drept scop discutarea și elucidarea unor probleme ce țin de respectarea legislației în domeniu, stabilirea unor relații de colaborare de durată, eficiente și transparente.

Pe parcursul anului 2013, în cadrul Consiliului Raional Soroca și Ungheni au avut loc seminarele “Promovarea oportunităților de dezvoltare economică pentru femeile de afaceri” organizate de UN Women, Banca Europeană de Dezvoltare Regională și Consiliul Raional Soroca.

Programul Business Advisory Services (BAS) al BERD Business Advisory Services (BAS) susține întreprinderile micro, mici și mijlocii (ÎMMM) în accesarea unei game diverse de servicii de consultanță, prin facilitarea proiectelor cu consultanții locali pe bază de co-finanțare.

Asistența directă oferită pentru a spori competitivitatea întreprinderii este combinată cu activități sistematice de dezvoltare a pieței în scopul creării unei infrastructuri viabile și durabile pentru susținerea ÎMMM în țările de activitate BERD.

Sunt co-finanțate următoarele servicii de consultanță:

- Studii de piață și planificare: analiza pieții, strategii de dezvoltare, branding, elaborarea materialelor promoționale, elaborarea site-urilor web, merchandising, e-comerț;
- Planificarea pentru dezvoltare: planificarea strategică, planificarea pentru extindere/diversificare, analiza costurilor, managementul financiar;
- Studii de fezabilitate;
- Identificarea partenerilor: furnizori, investitori, clienți, managementul achizițiilor;
- Reorganizare/restructurare: dezvoltarea organizațională, managementul resurselor umane, sistemul de vânzări și distribuție, managementul logistic;
- Sisteme computerizate de management financiar: sisteme informaționale de management financiar, sisteme de management a relațiilor cu clienții (CRM). sisteme de planificare a resurselor întreprinderii (ERP);
- Agricultură: gestionarea terenurilor și creșterii animalelor;
- Sisteme computerizate de producere: Proiectarea Computerizată (CAD). Sisteme de automatizare a proceselor de producție (CAM);
- Studii ingineresti: proiectare, optimizarea spațiului, proiectarea infrastructurii IT, selectarea echipamentului, instalare, instruire;
- Managementul calității și certificare; ISO 9000 - 27000;
- Eficiența energetică și mediul înconjurător; audit energetic, energia regenerabilă, studii de evaluare a impactului asupra mediului, controlul integrat de prevenire a poluării (IPPC). implementarea ISO 14000.

Programul Femeile în Afaceri, lansat de către BAS Moldova cu susținerea financiară a Guvernului Suediei, este implementat începând cu 2012 - 2014, și are ca scop promovarea și încurajarea femeilor din Moldova să-și dezvolte o carieră în domeniul afacerilor sau să dezvolte/înceapă propria afacere.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Continuarea eforturilor de consolidare a antreprenoriatului feminin prin implementarea proiectelor de consultanță, susținerea femeilor-antreprenori, promovarea eficienței energetice, precum și organizarea activităților care au drept scop dezvoltarea capacităților IMM-ilor și companiilor de consultanță, îmbunătățirea accesului la finanțare pentru femei.

1.2.6. Implementarea acțiunilor de informare cu privire la accesul egal la serviciile și programele promovate pe piața muncii

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)

Informația despre realizare:

Conform art.8 a Legii nr. 102-XV din 13.03.2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, este exclusă orice discriminare pe criterii de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială. În acest context, Agenția Națională depune

eforturi de adaptare și perfecționare a serviciilor prestate la necesitățile persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, venind cu servicii noi pe piața muncii inclusiv prin intermediul mijloacelor electronice. Resursele electronice de informare www.anofm.md, www.angajat.md pun la dispoziția publicului o gamă largă de informații cu referință la legislația și managementul din țară. Pe parcursul anului 2013 site www.anofm.md a avut circa 149 mii vizitatori, dintre care 129.067 – vizitatori unici, care au vizualizat 281.886 pagini.

Un accent deosebit se pune pe acordarea serviciilor prin intermediul celor 3 Centre de Informare amplasate în agențiile Chișinău, Bălți și Cahul, care au contribuit la informarea cetățenilor despre situația pe piața forței de muncă, locurile vacante, specialitățile/meseriile de top, serviciile oferite de agențiile pentru ocuparea forței de muncă la nivel teritorial. Beneficiarii serviciilor Centrului de Informare sunt nu numai persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, inclusiv fără profesie/meserie, care necesită instruire, dar și elevi, studenți, persoane cu dizabilități, pensionari, etc. O parte componentă a Centrului de Informare care prestează servicii prin intermediul telefonului este Centrul de apel - Piața Muncii.

Prin intermediul Centrului de Apel au fost primite 6731 apeluri. Persoanele pot beneficia de consultanță sau informații despre piața forței de muncă, formând din RM numărul de telefon 0 8000 1000 (apel gratuit) și din străinătate +373 22 83 84 14 (apel taxabil).

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea continuității serviciilor de consultanță și informare cu privire la profesionalizare, recalificare și angajare pe piața muncii.

Obiectivul specific 1.2.7. Organizarea acțiunilor de informare și conștientizare pentru publicul larg, în particular în zonele rurale, privind dreptul femeilor și bărbaților la tratament egal pe piața muncii și în viața economică

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)

Informația despre realizare:

În scopul sporirii nivelului de informare a publicului larg și a accesului la serviciile acordate de agențiile teritoriale s-au editat și difuzat diverse pliante și materiale informative. Informația privind locurile de muncă vacante și despre serviciile prestate este plasată pe standurile din sediile agențiilor, la fel și pe panourile stradale instalate în locuri publice. Prin intermediul mass-media au fost publicate și difuzate informații și materiale privind situația pe piața muncii: radioului și televiziunii – 304 informații, presei locale și republicane – 401 informații. De mediere electronică au beneficiat 7418 persoane, servicii telefonice – 5635 persoane. Au fost organizate seminare informative cu participarea a 3,8 mii șomeri. Informarea populației are loc și prin intermediul târgurilor și mini-târgurilor locurilor de muncă vacante. Pe parcursul anului 2013 au fost organizate 84 târguri și mini-târguri, la care au participat 652 agenți economici cu prezentarea a 10,1 mii locuri de muncă vacante. Din 12 mii persoane participante la târguri au fost plasate în câmpul muncii 2,1 mii persoane.

În luna decembrie, în premieră a fost desfășurat **primul Târg on-line al locurilor de muncă** vacante sub genericul „Locuri de muncă în Moldova”. Platforma www.e-angajare.md a

oferit șansa cetățenilor noștri de acasă cât și celor aflați peste hotare, să cunoască solicitările actuale ale angajatorilor și să aplice direct pentru postul ales.

Gradul de implementare: realizat

Recomandare: Asigurarea continuității prestării serviciilor de informare prin platforma tîrgurilor locurilor de muncă asigurînd tratament egal pe piața muncii și în viața economică.

Activitatea 1.2.8. Evaluarea gradului de implementare a Strategiei naționale privind politicile de ocupare a forței de muncă pe anii 2007-2015 din perspectiva de gen

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)

Informația despre realizare:

Conform bazei de date a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă în anul 2013 au fost înregistrate 43,5 mii persoane, din care 53,4% constituie femeile. După nivelul de studii 41% din numărul total de femei înregistrate sunt cu studii gimnaziale/liceale și nu dețin o profesie/meserie. Ponderea femeilor cu studii superioare înregistrate la agențiile teritoriale constituie 22%. După categorii de vîrstă, ponderea femeilor cu vîrsta cuprinsă între 30-49 ani constituie 45%.

În rezultatul măsurilor întreprinse au fost plasate în câmpul muncii 16,7 mii persoane, din care 56,7% constituie femeile. În distribuția după activitățile din economia națională se constată, că ponderea femeilor angajate în industrie a constituit 58%, în comerț 18%, în învățămînt și sănătate câte 8%, în agricultură 7%. După nivelul de studii, ponderea femeilor angajate cu studii liceale constituie 34%, cu studii superioare - 25%, și secundar-profesionale -23%. Ponderea femeilor angajate cu vîrsta între 30-49 ani constituie 45%, urmată de femeile cu vîrsta între 16-24 ani constituind 26%.

Au fost antrenate la lucrări publice 1,8 mii persoane, din care 32% constituie femeile.

Au absolvit cursuri de formare profesională 2,6 mii persoane, ponderea femeilor fiind de 73%. Din ele au fost plasate în câmpul muncii după absolvirea cursurilor 77%.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea continuității procesului de evaluarea a gradului de implementare a Strategiei prin prisma dimensiunii de gen și prevederea măsurilor concrete de eliminare a barierelor pe care le întîmpină femeile în procesul de angajare pentru planul de acțiuni ulterior.

Obiectivul specific 1.3. Eliminarea tuturor formelor de discriminare în bază de gen pe piața muncii

Activitate specifică 1.3.3. Consolidarea capacităților colaboratorilor structurilor Casei Naționale de Asigurări Sociale în domeniul politicilor sensibile la dimensiunea de gen

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Casa Națională de Asigurări Sociale

Informația despre realizare:

Reieșind din faptul că resursele financiare estimate pentru realizarea acestei activități nu au fost identificate, realizarea acestora nu a fost posibilă pe parcursul anului 2013.

Gradul de implementare: nerealizat în 2013

Recomandări: Identificarea surselor financiare în vederea realizării acțiunii planificate în 2014-2015.

Obiectivul specific 1.3.6. Consolidarea capacităților în domeniul auditului de gen pentru Inspekția Muncii

Termenul de executare: 2013

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013, 21 de inspeciori de muncă din inspekțiile teritoriale de muncă au participat la seminarele de instruire cu diferite tematici organizate de UN WOMEN pentru membrii Birourilor comune de informare și servicii, constituite pe lângă consiliile raionale din care fac parte și inspeciori de muncă. Astfel de seminare sau desfășurat în lunile martie, mai, iunie, iulie și octombrie 2013 la Vadul lui Vodă, Criuleni.

În perioada 20-22 noiembrie 2013 reprezentantul Inspectoratului de Stat al muncii a participat la desfășurarea Conferinței cu genericul „Acțiunile de inspekție a muncii privind egalitatea de gen” organizată de OIM în or.Kiev, Ucraina. În luna decembrie 2013 Inspectoratul de Stat al Muncii a participat la seminarul care a avut loc în incinta Institutului Muncii, mun. Chișinău, cu tematica „Acțiuni comune pentru munca decentă a femeii în Republica Moldova”, organizat și desfășurat de UN WOMEN.

Concomitent, pe parcursul anului 2013 au fost efectuate 6209 controale la circa 5200 agenți economici cu un număr de peste 217 mii salariați, din care circa 105 mii femei. La 1957 agenți economici a fost monitorizată activitatea a peste 26 mii femei din mediul rural. Pe parcursul anului, de către Inspectoratul de Stat al Muncii, au fost întreprinse măsuri de examinare și soluționare a 3355 petiții parvenite de la cetățeni, din care 1715 parvenite de la femei.

Din numărul total de femei care s-au adresat la Inspectorat, 633 sînt din mediul rural. În aceeași perioadă de timp, de către inspeciorii de muncă, au fost cercetate 11 accidente de muncă în care au fost accidentate 11 femei, din care 10-grav și 1- mortal.

Pe parcursul anului 2013 la 69 unități au fost depistate 136 femei ce activau fără forme legale. Ca urmare a implicării inspeciorilor de muncă 78 femei au fost repuse în drepturi (au fost legalizate relațiile de muncă cu angajatorul).

În cadrul acțiunilor de inspekție toți salariații din unitățile vizitate cu ocazia controalelor au fost tratați la fel, indiferent de gen. Ca rezultat ale activităților inspeciorilor de muncă, în perioada de gestiune din numărul total de persoane cărora li sau lezat drepturile - 3548, au fost repuse în drepturi legale 2499 persoane.

La momentul de față în cadrul Inspectoratului de Stat al Muncii se întreprind acțiuni de desfășurare a auditului intern de gen.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Realizarea auditului de Gen în cadrul autorității.

Obiectivul specific 1.4. Promovarea abilitării economice a femeilor prin acordarea consultațiilor financiare și organizarea cursurilor de instruire și re-profilare în zonele rurale și urbane, facilitarea accesului femeilor la proiectele investiționale

Activitatea 1.4.1. Acordarea garanțiilor financiare pentru creditele întreprinderilor inclusiv celor gestionate de femei

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Economiei (Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii)

Informația despre realizare:

La situația din 31 decembrie 2013, portofoliul Fondului de Garantare a Creditelor pentru IMM a constituit 112 garanții financiare active, care au contribuit la debursarea resurselor creditare în valoare de 56,2 mln. lei, suma investițiilor reprezentând cca 73,7 mln. lei. Din numărul garanțiilor active, 24 au fost acordate întreprinderilor gestionate de femei.

Totodată, pe parcursul perioadei de raportare au fost eliberate 70 garanții financiare, în valoarea cumulativă de 13,1 mln lei, care asigură 36,2 % din volumul creditelor acordate dintre care 14 garanții financiare au fost realizate, fiind rambursate mijloace creditare în sumă de peste 3,2 mln. lei.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Oferirea garanțiilor financiare pentru întreprinderile gestionate de femei și inclusiv majorarea numărului acestora.

Activitatea 1.4.2. Implementarea Programului de instruire ”Gestiunea Eficientă a Afacerii”

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Economiei (Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii)

Informația despre realizare:

În perioada anului 2013, în vederea promovării Programului GEA , au fost acordate cca 1900 de consultații cu privire la modulele de instruire și posibilitatea participării la Program. Programul GEA a fost mediatizat prin intermediul site-ului ODIMM, business portalului și în cadrul mai multor evenimente: Fabricat în Moldova, Forumul Investițional din cadrul Programului East Invest, Tîrgul locurilor de muncă pentru tineret, prezentărilor corporative efectuate de către Organizație în raioanele RM etc. În cadrul acestor evenimente au fost distribuite cca 750 pliante GEA.

De asemenea, Vă informăm că pe parcursul anului 2013 au fost instruite 2697 persoane, 55 % fiind femei. În total au fost organizate 91 de seminare în 30 localități ale Republicii Moldova. Cele mai solicitate module de instruire sunt: Contabilitatea pe domenii de aplicare, Legislația muncii și managementul resurselor umane, Management financiar, Planificarea afacerii și Marketing, tehnici eficiente de vânzări, etc. Este de menționat că au fost solicitate module noi de instruire, cum ar fi: Programul 1C7 contabilitate, sistemul fiscal și rapoarte financiară, metode de participare în cadrul parteneriatul public-privat, etc.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Realizarea în continuare a programului, în conformitate cu resursele financiare planificate în bugetul de stat.

Acțiunea 1.4.3. Implementarea Componentei “Instruire și Consultanță” a Programului național de abilitare economică a tinerilor.

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Economiei (Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii)

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013, în cadrul Componentei I „Informare și Instruire antreprenorială” a Programului Național de Abilitare Economică a Tinerilor (PNAET), au fost consultate 1500 persoane, din oficiu, prin intermediul INFOline, în cadrul expozițiilor și evenimentelor tematice. Au fost diseminate cca 2500 de pliante PNAET.

Totodată, pe parcursul perioadei de referință au fost organizate 26 cursuri de instruire în cadrul cărora au fost instruiți 680 tineri, dintre care 56 % sunt femei. Din numărul total al participanților la cursurile de instruire PNAET, 18% sunt tineri care au început activitatea antreprenorială. Seminarele de instruire au fost desfășurate în 14 localități ale țării.

În cadrul proiectului finanțat de UE „Implementarea Componentei migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE-Moldova” implementat de OIM, au fost realizate o serie de instruirii care au vizat mai cu seamă tineretul și femeile din zonele rurale, incluzând mai cu seamă pe acei din familii vulnerabile. De asemenea au fost oferite granturi în sume de până la 2000 Euro sub formă de echipament și de granturi în mărime de 1000 Euro persoanelor care au beneficiat anterior de instruirile sus numite. Astfel pe parcursul întregii perioade de implementare a proiectului, care a fost iunie 2010-iunie 2013, au beneficiat de instruire 537 de tineri și femei, din peste 100 localități rurale din 25 raioane. Rata femeilor care au participat la aceste instruirii a prevalat puțin, reprezentând o cifră de 53% din totalul beneficiarilor.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea realizării programului în conformitate cu resursele financiare planificate în bugetul de stat.

Acțiunea 1.4.4. Implementarea Programului de atragere a remitențelor în economie.

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Economiei (Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii)

Informația despre realizare:

În perioada ianuarie-decembrie 2013, întru informarea potențialilor beneficiari la Program au fost acordate 3200 consultații (în oficiu, la telefon, în cadrul evenimentelor tematice, email). Tot în acest timp, ODIMM a înregistrat 323 cereri de participare la Program, depuse de lucrătorii migranți și rudele acestora.

De asemenea, în cadrul Programului, au fost desfășurate 15 cursuri de instruire, la care au participat 296 de lucrători migranți și rude de gradul I al acestora, dintre care 30,06 % sunt femei (89 cereri de participare).

Pe parcursul anului 2013, ODIMM a înregistrat 184 cereri de finanțare nerambursabilă, inclusiv 57 în cadrul celui de-al patra Apel de Proiecte. Urmare colectării și analizei dosarelor depuse, au fost semnate 171 contracte de finanțare nerambursabilă. Este de menționat că din numărul total de contracte încheiate în anul 2013 cu întreprinderile beneficiare, 47 sunt fondate sau gestionate de femei (27,76%).

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Oferirea continuă a consultațiilor pentru beneficiarii programului, în special femei în vederea gestionării eficiente a afacerilor.

Acțiunea 1.4.5. Realizarea cercetării privind mediul antreprenorial pentru femei

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei Confederația Națională a Patronatelor

Informația despre realizare:

În vederea realizării cercetării privind mediul antreprenorial pentru femei, în anul 2013, Confederația Națională a Patronatelor a întreprins următoarele acțiuni:

1. Organizarea și desfășurarea unui studiu „Evaluarea mediului antreprenorial feminin în Moldova”;
2. Interviuri în profunzime cu reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale, organizații non-guvernamentale, organizații internaționale, precum și reprezentanți ai mediului de afaceri;
3. Elaborarea raportului preliminar privind mediul antreprenorial feminin în baza cercetării efectuate și a datelor statistice la acest subiect
4. Elaborarea raportului final în baza datelor preliminare, combinate cu datele furnizate pe durata interviurilor și unele opinii ale femeilor antreprenor vis-a-vis de mediul de afaceri.
5. Prezentarea studiului.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea respectării recomandărilor studiului în procesul de elaborare a programelor de promovarea a antreprenoriatului feminin.

Acțiunea 1.4.6. Extinderea serviciilor Biroului Comun de Informații și Servicii și acordarea suportului metodologic autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Ministerul Economiei

Informația despre realizare:

În scopul facilitării accesului populației la informații și servicii, la 30.08.2013, a fost adoptată Hotărîrea Guvernului nr. 661 privind organizarea și funcționarea Biroului comun de informații și servicii. Biroul prestează servicii populației din localitățile urbane și rurale, inclusiv femeilor și grupurilor vulnerabile, care, din anumite motive, au acces redus la acestea.

În cadrul Biroului comun de informații și servicii sunt implicați mai mulți prestatori de servicii cum ar fi: Agenția Teritorială de Ocupare a Forței de Muncă, Relații funciare și Cadastru, Inspekția muncii, Casa Teritorială de Asigurări Sociale, Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional, Direcția economie a Consiliului raional.

Biroul comun de Informații și Servicii reprezintă una dintre componentele Programului "Abilitatea economică a femeilor prin creșterea oportunităților de angajare în câmpul muncii în Republica Moldova", implementat de către UN Women în comun cu Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Economiei, cu susținerea financiară a Guvernului Suediei.

Pentru anul 2013 în bugetele unităților administrativ-teritoriale au fost aprobate mijloace financiare în sumă de 657,3 mii lei pentru funcționarea Birourilor Comune de Informații și Servicii în 20 raioane ale republicii.

Prin intermediul BCIS-ului prestatorii de servicii pot contribui la schimbarea atitudinii beneficiarilor față de modalitatea de soluționare a situațiilor dificile și orientarea beneficiarilor spre angajare în câmpul muncii, inițierea afacerilor, dezvoltarea profesională, problemele sunt soluționate într-un timp scurt prin acțiuni comune ale diferitor prestatori de servicii prin oferirea diverselor soluții.

Pe parcursul anului 2013, Birouri Comune de informații și servicii au fost deschise în următoarele raioane:

Raionul	Demararea activității	Deschiderea oficială
Briceni	05.10.2012	10.10.2013
Drochia	19.10.2012	02.09.2013
Glodeni	12.10.2012	19.02.2013
Fălești	19.10.2012	05.09.2013

De la deschiderea BCIS până la 31 decembrie 2013, au beneficiat de informații și servicii cc. 15.600 de persoane, dintre care 60% au fost femei, 82 % din acestea fiind din mediul rural . În total , furnizorii de servicii BCIS efectuat 430 de sesiuni la nivel de raioane și 385 de vizite ale echipelor mobile la sate. Cei mai mulți dintre beneficiarii BCIS, au beneficiat de serviciile coordonate de organele de asistență socială. Aproximativ o treime din numărul total de solicitări, erau servicii legate ocuparea forței de muncă.

1. Rezultate cantitative:

Raionul	Beneficiari asistați în cadrul ședințelor BCIS la nivel de raion			Beneficiari asistați în cadrul Echipelor mobile			Nr. Deplasărilor Echipelor mobile
	Femei	Barbați	Total	Femei	Barbați	Total	
Briceni	2	1	3	84	36	120	15
Drochia	7	5	12	201	203	404	12
Rîșcani	456	243	699	399	218	617	31
Glodeni	193	128	321	169	143	312	18
Fălești	3	0	3	393	139	532	28
Ungheni	258	185	443	171	120	291	22
Nisporeni	295	181	476	223	225	448	21
Total	1214	743	1957	1640	1084	2724	147

2. Rezultate calitative:

Indicatorul/ raionul	Briceni	Drochia	Rîșcani	Glodeni	Fălești	Ungheni	Nisporeni	Total
Persoane înregistrate în calitate de șomeri	49	23	43	70	18	125	<i>neindicate</i>	328 persoane
<i>Femei</i>	28	15	26	45	13	93	<i>neindicate</i>	220 femei, 201 rural
<i>Bărbați</i>	21	7	17	25	5	32	<i>neindicate</i>	
Persoane angajate	22	19	5	<i>neindicate</i>	1	25		72 persoane, 42 femei, 53 rural
<i>Femei</i>	13	7	2	<i>neindicate</i>	0	20	<i>neindicate</i>	
<i>Bărbați</i>	9	12	3	<i>neindicate</i>	1	5	<i>neindicate</i>	
Persoane antrenate în lucrări publice	4	66	6	63	7	11	<i>neindicate</i>	157 persoane, 40 femei, 150 rural
<i>Femei</i>	1	7	2	22	1	7	<i>neindicate</i>	
<i>Bărbați</i>	3	59	4	41	6	4	<i>neindicate</i>	
Persoane care au beneficiat de cursuri de (re)orientare profesională	15	46	4	<i>neindicate</i>	2	7	<i>neindicate</i>	74 persoane, 51 femei, 60 rural
<i>Femei</i>	11	29	4	<i>neindicate</i>	2	5	<i>neindicate</i>	
<i>Bărbați</i>	4	17	0	<i>neindicate</i>	0	2	<i>neindicate</i>	
Persoane cu adresări privind inițierea/ dezvoltarea unei afaceri	<i>neindicate</i>	<i>neindicate</i>	320	59	31	24	<i>neindicate</i>	434 persoane, 294 femei, 305 rural
<i>Femei</i>	<i>neindicate</i>	<i>neindicate</i>	224	34	25	11	<i>neindicate</i>	
<i>Bărbați</i>	<i>neindicate</i>	<i>neindicate</i>	96	25	6	13	<i>neindicate</i>	
Agenți economici creați cu suportul BCIS	<i>neindicate</i>	<i>neindicate</i>	90	39	18	4	<i>neindicate</i>	151 persoane, 58 femei, 111 rural
<i>Femei</i>	<i>neindicate</i>	<i>neindicate</i>	26	26	4	2	<i>neindicate</i>	
<i>Bărbați</i>	<i>neindicate</i>	<i>neindicate</i>	64	13	14	2	<i>neindicate</i>	
Intreprinderi existente care au beneficiat de asistență pentru extinderea/ dezvoltarea afacerilor	<i>neindicate</i>	<i>neindicate</i>	16	6	23	7	<i>neindicate</i>	52 persoane, 35 femei, 38 rural
<i>Femei</i>	<i>neindicate</i>	<i>neindicate</i>	9	2	4	2	<i>neindicate</i>	
<i>Bărbați</i>	<i>neindicate</i>	<i>neindicate</i>	7	4	19	5	<i>neindicate</i>	
Persoane ce au	<i>neindicate</i>	<i>neindicate</i>	41	7	2	63	<i>neindicate</i>	113

beneficiat de suport în accesarea proiectelor (PNAET, PARE 1+1, FIDA, FNDR, etc)	<i>ate</i>	<i>e</i>						persoane, 63 femei, 82 rural
<i>Femei</i>	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	20	3	0	40	<i>neindicate</i>	
<i>Bărbați</i>	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	21	4	2	23	<i>neindicate</i>	
Persoane ce au beneficiat de suport în accesarea subvențiilor în agricultură	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	127	6	46	54	<i>neindicate</i>	233 persoane, 64 femei, 171 rural
<i>Femei</i>	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	32	3	5	24	<i>neindicate</i>	
<i>Bărbați</i>	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	95	3	41	30	<i>neindicate</i>	
Cazuri soluționate cu privire la înregistrarea imobilului, terenurilor de pământ, contractelor de arendă, moștenirilor imobilului.	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	143	0	0	0	<i>neindicate</i>	143 persoane, 78 femei, 107 rural
<i>Femei</i>	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	78	0	0	0	<i>neindicate</i>	
<i>Bărbați</i>	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	65	0	0	0	<i>neindicate</i>	
Cazuri soluționate cu privire la recuperarea datoriilor la salariu, întocmirea corectă a carnetelor de muncă; discriminare în baza de gen, eliberarea de la locul de munca (cazul femeilor însărcinate), etc.	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	26	4	4	7	<i>neindicate</i>	41 persoane, 22 femei, 29 rural
<i>Femei</i>	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	14	2	2	4	<i>neindicate</i>	
<i>Bărbați</i>	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	12	2	2	3	<i>neindicate</i>	
Cazuri soluționate cu privire la internarea în instituții de menire socială; prestații sociale; acordarea foilor de tratament balneo-sanatorial, eliberarea încălțăminte ortopedice.	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	369	70	274	158	<i>neindicate</i>	871 persoane, 615 femei, 748 rural
<i>Femei</i>	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	261	60	207	87	<i>neindicate</i>	
<i>Bărbați</i>	<i>neindic ate</i>	<i>neindicat e</i>	108	10	67	71	<i>neindicate</i>	

Cazuri soluționate cu privire la calcularea pensiei; acordarea foilor de tratament balneo-sanatorial.	<i>neindicate</i>	<i>neindicat e</i>	101	115	95	62	<i>neindicate</i>	373 persoane, 262 femei, 300 rural
<i>Femei</i>	<i>neindicate</i>	<i>neindicate</i>	63	83	72	44	<i>neindicate</i>	
<i>Bărbați</i>	<i>neindicate</i>	<i>neindicate</i>	38	32	23	18	<i>neindicate</i>	

Totodată, pentru anul 2014 în relațiile bugetului de stat cu bugetele unităților administrativ-teritoriale au fost aprobate mijloace financiare în sumă de 681,0 mii lei pentru funcționarea Birourilor în 32 raioane.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea sustenabilității serviciilor prestate prin intermediul Birourilor Comune de Informații și Servicii.

- Promovarea BCIS ca model de prestare a serviciilor în reformarea serviciilor publice prin implementarea conceptului de „ghișeu unic” la nivel local.

Obiectivul specific 1.5. Integrarea dimensiunii de gen în programele și planurile de implementare și monitorizare a migrației

Ațiunea 1.5.1. Negocierea și semnarea acordurilor interguvernamentale în domeniul protecției sociale

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene

Informația despre realizare:

Cu referire la „Negocierea și semnarea acordurilor interguvernamentale în domeniul protecției sociale”, au fost întreprinse următoarele acțiuni:

1. Negocierea proiectului Aranjamentului Administrativ pentru aplicarea Acordului în domeniul securității sociale între Republica Moldova și Regatul Belgiei și pregătirea acestuia pentru semnare;
2. Negocierea proiectului Acordului în domeniul protecției sociale între Republica Moldova și Republica Lituania și a Aranjamentului Administrativ pentru aplicarea acestuia;
3. Semnarea la 9 septembrie 2013, la Varșovia a Acordului între Republica Moldova și Republica Polonă în domeniul asigurărilor sociale și a Aranjamentului Administrativ pentru aplicarea acestuia;
4. Semnarea la 28 noiembrie 2013, la Chișinău a Acordului între Republica Moldova și Ungaria în domeniul securității sociale și a Aranjamentului administrativ pentru aplicarea acestuia;
5. Inițierea negocierilor pe marginea proiectului Acordului în domeniul securității sociale cu Republica Turcia.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Continuarea procesului de negociere a acordurilor inițiate în vederea semnării acestora.

Acțiunea 1.5.3. Realizarea cercetării statistice asupra populației privind tranziția de la școală la muncă

Termenul de executare: 2013

Responsabilii de realizare: Biroul Național de Statistică

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013:

- Au fost elaborate și aprobate metodologia și instrumentarul cercetării TSM ca modul ad-hoc la cercetarea Ancheta forței de muncă (ianuarie-februarie);
- A fost instruit personalul din organele teritoriale de statistică, implicați în realizarea TSM (19 februarie - 7 martie);
- A fost lansată cercetarea pe teren: au fost realizate interviuri în gospodăriile selectate (martie - aprilie);
- Informația colectată de la populație a fost procesată (verificată și validată, atât la nivel de raion, cât și la nivel de țară) și au fost elaborate rezultatele cercetării la nivel de țară, inclusiv expertiza în inferența statistică (mai-octombrie);
- S-a lucrat asupra sintezei rezultatelor cercetării TSM. Rezultatele cercetării au fost plasate pe site-ul BNS (februarie 2014).

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Utilizarea rezultatelor cercetării în procesul de elaborare documentelor de politici în domeniul ocupării forței de muncă și în special promovarea măsurilor pentru îmbunătățirea abilităților profesionale a tinerilor la primul loc de muncă.

Acțiunea 1.5.4. Clasificarea cererilor și petițiilor cetățenilor Republicii Moldova din străinătate prin prisma de gen

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013, în adresa Direcției Generale Afaceri Consulare a MAEIE au parvenit 103 petiții (Bărbați-52, Femei-51), dintre care 5 de la Președinție, 6 de la Parlament, 4 de la Guvern, 5 de la alte instituții și 83 direct de la petiționari, atat cetățeni ai Republicii Moldova, cât și cetățeni străini, sub forma de diverse solicitări, cereri, reclamații, sesizări etc.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: analiza petițiilor după criteriul de gen și formularea recomandărilor de îmbunătățire a serviciilor/politicilor în dependență de problemele invocate în cererile și petițiile cetățenilor Republicii Moldova.

Acțiunea 1.5.5. Asigurarea abordării complexe a politicilor migraționale prin prisma necesităților de gen a migranților femei și bărbați

Termenul de executare: 2013

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Informația despre realizare:

Activitatea 1.5.5.

În perioada 29-30 mai 2013, la Chișinău, în cadrul proiectului Programului Pilot Comun PNUD/ OIM/ UN Women “Integrarea Migrației în Strategia Națională de Dezvoltare” (MOMID) a fost organizat Atelierul de lucru al Guvernului Moldovei și Echipei de Țară a ONU din Moldova pentru stabilirea priorităților în domeniul migrației și dezvoltării. Scopul acestui atelier a fost de a oferi actorilor implicați oportunitatea de a discuta pe marginea a Propunerii de integrare a migrației în strategia națională de dezvoltare și de a conveni asupra priorităților de politici, a politicilor integrate și a celor mai eficiente și semnificative mecanisme de cooperare și coordonare a activităților în domeniul migrației și dezvoltării.

Atelierul a promovat idei adiționale cu privire la întinderea și profunzimea problemelor migraționale și a relevanței acestora pentru un șir vast de probleme de dezvoltare în Moldova, cu reflectarea dimensiunii drepturilor omului și a celor de gen. Astfel, toate subiectele abordate în cadrul acestui Atelier au ținut cont și de faptul cum vulnerabilitățile, necesitățile și potențialul specifice dimensiunii de gen ar putea fi luate în considerație și abordate în procesul de integrare a migrației în strategiile de dezvoltare sectorială.

Urmare a discuțiilor din cadrul acestui atelier, a fost finalizată Propunerea Națională de Integrare a Migrației în Strategiile Naționale de Dezvoltare, care a fost elaborată în baza rezultatelor evaluării făcute de autoritățile de stat ale Republicii Moldova asupra eficienței promovării politicilor migraționale, a colaborării dintre entitățile implicate în elaborarea și implementarea politicilor vizate, a coerenței politicilor și cerințelor viitoare și pentru a identifica în ce mod pot fi incluse aspectele de gen în implementarea politicilor și programelor migraționale în baza lor. Astfel, Scopul 3 al acestei propuneri a vizat anume: Perfecționarea politicilor publice pentru a satisface vulnerabilitățile, capacitățile și necesitățile specifice de gen.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Încorporarea dimensiunea de gen în proiectul documentului de politică publică cu privire la stimulentele de revenire a emigranților în Republica Moldova.

- Utilizarea în procesul de elaborare a documentului a următoarelor documente: „*Guide on Gender-Sensitive Labour Migration Policies*”, OSCE, 2009 și Cercetarea „*Migrația forței de muncă*”, realizată de Biroul Național de Statistică, UNWomen, 2013.

Acțiunea 1.5.6. Promovarea revenirii tinerilor migranți (femei și bărbați) cu studii în străinătate în vederea angajării lor pe piața muncii din Republica Moldova

Termenul de executare: 2014

Responsabilii de realizare: Ministerul Economiei (Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului întreprinderilor Mici și Mijlocii)

Informația despre realizare:

Gradul de implementare: nerealizat

Acțiunea 1.5.7. Sporirea contribuției migrației pentru dezvoltarea Republicii Moldova

Termenul de executare: 2014

Responsabilii de realizare: Ministerul Economiei (Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii)

Informația despre realizare:

Gradul de implementare: nerealizat²

Printre probleme identificate:

Din numărul total de 22 activități al acestui domeniu, 3 nu au fost realizate. Cauzele principale ale nerealizării activităților sunt neidentificarea resurselor financiare, sau anularea proiectelor inițiate de către organizații internaționale și donatori.

Recomandări:

- Asigurarea promovării inițiativelor elaborate privind:
 - Proiectul de lege „Pentru ratificarea Protocolului Opțional la Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale”;
 - Proiectul Hotărârii de Guvern pentru modificarea Planului de acțiuni al Programului Național de Asigurare a egalității de gen, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 933, din 31.12.2009, în vederea includerii recomandărilor Comitetului CEDAW;
 - Inițierea proceselor de implementare a Directivelor UE din domeniul asigurării egalității de șanse între femei și bărbați;
- Replicarea în baza experienței ANOFM și CEC a procesului de realizare a auditului de gen în cadrul Inspectoratului de Stat al Muncii pe parcursul anului 2014;
- Aprobarea planului intern de acțiuni al ANOFM cu respectarea recomandărilor și concluziilor auditului de gen efectuat și/sau reflectarea acestora în documentele de politici pe piața muncii în anul 2014;
- Examinarea barierelor pe care le întâmpină femeile în procesul de angajare, și formularea propunerilor pentru amendarea cadrului legislativ, programelor privind facilitarea accesului femeilor pe piața muncii în vederea eliminării barierelor existente;
- Continuarea eforturilor de consolidare a antreprenoriatului feminin prin implementarea proiectelor de consultanță, susținerea femeilor-antreprenori, promovarea eficienței energetice, precum și organizarea activităților care au drept scop dezvoltarea capacităților IMM-lor și companiilor de consultanță, îmbunătățirea accesului la finanțare pentru femei;

² Activitățile 1.5.6. și 1.5.7. urmau să fie implementate în cadrul Proiectului „Valorificarea migrației în scopuri de dezvoltare a Republicii Moldova”. Realizarea proiectului a fost anulată de către donator, fapt care nu a permis implementarea ulterioară a activităților respective.

- Asigurarea continuității serviciilor de consultanță și informare cu privire la profesionalizare, recalificare și angajare pe piața muncii;
- Asigurarea continuității prestării serviciilor de informare prin platforma târgurilor locurilor de muncă asigurând tratament egal pe piața muncii și în viața economică;
- Asigurarea continuității procesului de evaluarea a gradului de implementare a Strategiei prin prisma dimensiunii de gen și prevederea măsurilor concrete de eliminare a barierelor pe care le întâmpină femeile în procesul de angajare pentru planul de acțiuni ulterior;
- Identificarea surselor financiare în vederea realizării acțiunii planificate în 2014-2015;
- Realizarea auditului de Gen în cadrul Inspectoratului de Stat al Muncii;
- Oferirea garanțiilor financiare pentru întreprinderile gestionate de femei și inclusiv majorarea numărului acestora;
- Realizarea în continuare a Programului de instruire ”Gestiunea Eficientă a Afacerii” în conformitate cu resursele financiare planificate în bugetul de stat și a Componentei “Instruire și Consultanță” a Programului național de abilitare economică a tinerilor;
- Oferirea continuă a consultațiilor pentru beneficiarii programului, în special femei în vederea gestionării eficiente a afacerilor;
- Asigurarea respectării recomandărilor studiului privind mediul antreprenorial pentru femei în procesul de elaborare a programelor de promovarea a antreprenoriatului feminin;
- Asigurarea sustenabilității serviciilor prestate prin intermediul Birourilor Comune de Informații și Servicii. Promovarea BCIS ca model de prestare a serviciilor în reformarea serviciilor publice prin implementarea conceptului de „ghișeu unic” la nivel local;
- Continuarea procesului de negociere a acordurilor inițiate în vederea semnării acordurilor interguvernamentale în domeniul protecției sociale;
- Utilizarea rezultatelor cercetării statistice asupra populației privind tranziția de la școală la muncă în procesul de elaborare documentelor de politici în domeniul ocupării forței de muncă și în special promovarea măsurilor pentru îmbunătățirea abilităților profesionale a tinerilor la primul loc de muncă;
- Încorporarea dimensiunea de gen în proiectul documentului de politică publică cu privire la stimulentele de revenire a emigranților în Republica Moldova;
- Analiza petițiilor după criteriul de gen și formularea recomandărilor de îmbunătățire a serviciilor/politicilor în dependență de problemele invocate în cererile și petițiile cetățenilor Republicii Moldova din străinătate;
- Totodată recomandăm utilizarea în procesul de elaborare a documentului a următoarelor

documente: „Guide on Gender-Sensitive Labour Migration Policies”, OSCE, 2009 și Cercetarea „Migrația forței de muncă”, realizată de Biroul Național de Statistică, UNWomen, 2013.

Domeniul 2. Bugetarea sensibilă la dimensiunea de gen

Obiectivul specific 2.1. Promovarea bugetului sensibil la dimensiunea de gen în procesul implementării bugetului bazat pe programe și performanță

Activitatea 2.1.1*. Elaborarea conceptului/viziunii privind bugetarea sensibilă la dimensiunea de gen **Termenul de executare: 2012**

Responsabilii de realizare: Comisia Guvernamentală pentru egalitate între femei și bărbați, Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației
Informația despre realizare:

În vederea elaborării viziunii cu privire la bugetarea sensibilă la dimensiunea de gen, pe parcursul anului 2012 au fost efectuate următoarele activități:

- Vizita de documentare în Austria a reprezentanților Ministerului Finanțelor, Ministerului Economiei, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Parlamentului, martie 2012;
- Training pentru trainerii “Bugetele Sensibile la dimensiunea de Gen”, Centrul Internațional de BSG, Academia Serviciului Public pe lângă Președintele Federației Ruse, iunie 2012;

Astfel, UnWomen cu suportul mediului academic și a reprezentantului Ministerului Finanțelor au elaborat viziunea privind bugetarea sensibilă la dimensiunea de gen.

Conceptul a fost prezentat în cadrul ședinței Comisiei Guvernamentale pentru egalitate între femei și bărbați din 27 martie 2013.

Astfel, având în vedere viziunea Ministerului Finanțelor asupra abordării unui nou aspect în cadrul procedurilor bugetare, toată activitatea de încadrare a bugetării sensibile la dimensiunea de gen în procesul bugetar în Republica Moldova pentru perioada anilor 2013-2020 poate fi împărțită în 7 etape, fiecare având un șir de acțiuni, rezultatele de aplicare ale cărora vor servi un suport de bază metodologic și organizațional pentru următoarele 7 etape.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: inițierea consultărilor publice cu privire la implementarea etapelor procesului de bugetare sensibilă la dimensiunea de gen precum și elaborarea proiectelor de modificare a actelor legislative și normative din domeniu și a metodologiei de bugetare.

Activitatea 2.1.2. Promovarea cursului de bugetare sensibilă la dimensiunea de gen la nivelul educației postuniversitare

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Educației

Informația despre realizare:

În scopul realizării acțiunii respective, este necesară consolidarea capacităților și cunoștințelor mediului academic în vederea elaborării curriculei cursului de bugetare sensibilă la dimensiunea de gen

În scopul perfecționării cunoștințelor în domeniul bugetării sensibile la dimensiunea de gen, în cadrul Catedrei „Finanțe și Asigurări” a fost organizat, pe data de 7 noiembrie 2013, un atelier de lucru cu genericul „Experiența Federației Ruse în domeniul introducerii bugetării sensibile la dimensiune de gen în programele educaționale și procesul bugetar” organizat de UN WOMEN și Centrul de Excelență în domeniul Bugetării Sensibile la dimensiunea de Gen. Principalii raportori la acest atelier au fost expertele cele mai renumite din Federația Rusă (din cadrul Centrului sus-numit), Prof.Ludmila Rjanitszina și Prof.Ludmila Vasilenko. De asemenea, în calitate de participanți la atelier, au fost prezente cadre didactice reprezentanți ai Facultăților Finanțe, Economie Generală și Drept, precum și Cibernetică Statistică și Informatica Economică.

Discuțiile purtate în decursul activităților din cadrul atelierului s-a făcut schimb de experiențe vis-a-vis de succesele Republicii Moldova și Federației Ruse în procesul aplicării instrumentelor și tehnicilor de bugetare sensibilă la dimensiunea de gen.

Ludmila Rjanitszina a prezentat rezultatele analizelor gender pentru sistemul rusesc de prestații sociale în Federația Rusă. De asemenea, prin prisma celor invocate, s-a referit la modalități de încadrare a dimensiunii de gen în procesul bugetar. Ludmila Vasilenko s-a împărtășit cu modalități de predare a disciplinelor ce cuprind aspecte de BSG în instituțiile de învățământ superior din Federația Rusă.

La data de 12 decembrie 2013 a avut loc Conferința Internațională „Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor”, organizată în cadrul Proiectului „Dezvoltarea noilor servicii informaționale pentru învățământul Economic superior din Moldova”, finanțat de Programul Norvegian de Cooperare cu Eurasia în domeniul învățământului superior, realizat în parteneriat între Academia de Studii Economice din Moldova și Universitatea din Bergen.

Gradul de implementare: realizat parțial

Recomandări: Identificarea surselor financiare în vederea elaborării și promovării cursului de bugetare sensibilă la dimensiunea de gen la nivelul educației postuniversitare

Concluzii la domeniul 2.

Printre probleme identificate: Implementarea conceptului Bugetării sensibile la dimensiunea de gen până în anul 2020. În acest sens este necesar asigurarea realizării tuturor activităților legate de ajustarea mecanismului, și legislației precum și realizarea instruirilor tuturor specialiștilor responsabili de realizarea conceptului în termenii abordați, pentru a nu tergiversa procesul implementării.

Recomandări:

- Inițierea consultărilor publice cu privire la implementarea etapelor procesului de bugetare sensibilă la dimensiunea de gen precum și elaborarea proiectelor de modificare a actelor legislative și normative din domeniu și a metodologiei de bugetare;
- Promovarea/implementarea activităților de țin de conceptul Bugetării sensibile la dimensiunea de gen de către APC și APL;
- Identificarea surselor financiare în vederea elaborării și promovării cursului de bugetare sensibilă la dimensiunea de gen la nivelul educației postuniversitare

Obiectivul specific 3.1. Creșterea reprezentării femeilor în pozițiile decizionale în viața politică și publică

Activitatea 3.1.2. Amendarea cadrului legislativ în vederea includerii cotei de reprezentare a ambelor sexe pentru a asigura participarea echilibrată a femeii și bărbaților la funcții decizionale

Termenul de executare: 2013

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Informația despre realizare:

Proiectul de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative în vederea armonizării legislației naționale la Legea nr. 5- XVI din 09.02.2006, care a inclus și prevederi cu privire urmare consultărilor publice pe marginea acestuia și avizului Ministerului Justiției a fost definitivat și transmis Guvernului prin scrisoarea nr. 08/459 din 05 martie 2013.

Urmare a expedierii către Guvern spre examinare și aprobare proiectul Hotărârii Guvernului pentru modificarea și completarea unor acte legislative, la data de 02.04.2013 prin scrisoarea nr. 1136-212 proiectul a fost restituit în baza avizului Cancelariei de Stat, prin care s-a solicitat modificarea proiectului în baza obiecțiilor înaintate și inițierea procesului de reavizare, cu organizarea repetată a consultărilor publice pe marginea subiectelor cu sensibilitate sporită pentru societate. Astfel, pe parcursul anului 2013, pe marginea proiectului au fost organizate două consultări publice la subiectele:

- ***Egalitate de șanse pentru femei și bărbați prin creșterea nivelului de conștientizare publică și promovării imaginii pozitive în mass-media***, 29 octombrie 2013;

- ***Asigurarea accesului egal la justiție pentru femei și bărbați***, 12 noiembrie 2013;

La evenimentele organizate au participat reprezentanții autorităților publice centrale, unitățile gender, specialiștii pentru informare și comunicare cu mass-media, reprezentanții agențiilor de publicitate, agențiilor presei independente, centrului de jurnalism independent, organizații internaționale și necomerciale cu activități din domeniul gender.

Urmare procesului de avizare au fost analizate **31 de avize**, dintre care un aviz din partea ONG-ului (Clubul politic 50/50) și un aviz din partea organizației internaționale (Oficiul Națiunilor Unite în Moldova). Totodată proiectul a fost supus expertizei anticorupție, și urmare Raportului prezentat de Centrul Național Anticorupție, nu atestă incompatibilități cu standardele naționale și internaționale, textul corespunde tehnicii legislative și normative, și nu au fost identificate conflicte ale normelor de drept.

Proiectul de lege include promovarea cotei de participare de 40 la sută a ambelor sexe în procesul decizional politic și public. Aceste prevederi se regăsesc în următoarele acte legislative: Legea cu privire la Guvern – nivel miniștri/viceministri, Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului – recomandarea de a fi respectată cota de 40 la suta la nivel de componența Biroului Permanent, Codul Electoral – colectarea informațiilor dezagregate pe sexe și reguli de înregistrare a partidelor politice cu respectarea principiului de asigurare a egalității de gen, Legea privind partidele politice - respectarea prevederilor în legea cadru.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Promovarea proiectului de lege pentru aprobare și adoptare pe parcursul anului 2014.

Activitatea 3.1.3. Îmbunătățirea mecanismului de colectare, analiză și distribuire a datelor statistice dezagregate în funcție de sex privind participarea femeilor și bărbaților în organele decizionale, inclusiv alese și numite, la toate nivelele, inclusiv organele de conducere ale instituțiilor politice și administrative, precum și ale organizațiilor societății civile

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Biroul Național de Statistică. Autoritățile publice centrale, Cancelaria de Stat (Centrul E-Guvernare)

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013, au avut loc consultări între Biroul Național de Statistică și Comisia Electorală Centrală în vederea elaborării unei metodologii de colectare a datelor privind participarea femeilor și bărbaților în organele decizionale.

Totodata, menționăm că Biroul Național de Statistică în colaborare cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei va revizui setul de indicatori sensibili la dimensiunea de gen în contextul recomandărilor elaborate de către UNSD și UNECE.

Gradul de implementare: realizat parțial

Recomandări:

- Biroul Național de Statistică în comun cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei va asigura desfășurarea atelierelor de lucru pentru unitățile gender, reprezentanții partenerilor sociali, societății civile și a donatorilor de referință, în vederea familiarizării cu mecanismul de colectare, analiză și distribuire a datelor statistice dezagregate în funcție de sex, notele analitice elaborate pe marginea studiilor efectuate;
- Biroul Național de Statistică va asigura diseminarea studiilor realizate prin prisma dimensiunii de gen, și a altor date statistice dezagregate după criteriul de sex prin crearea unei serii de timp pe pagina web oficială la compartimentul statistica gender;
- se recomandă ministerelor de a ține cont de rezultatele studiilor respective, și recomandările elaborate de experți în procesul de elaborare a politicilor sectoriale.

Concluzii la domeniul 3.

Printre probleme identificate:

- Participarea femeilor la procesul decizional rămâne a fi o problemă din domeniul asigurării egalității între femei și bărbați atât în sfera politică, cât și cea economică;
- Lipsa măsurilor afirmative de promovare a femeilor;
- Existența barierelor de natură culturală, economică și socială legate de stereotipurile de gen, în promovarea femeilor în funcții decizionale în viața politică și publică.

Recomandări:

- Promovarea proiectului de lege cu privire la ajustarea legislației naționale la legea nr. 5 cu privire la asigurarea egalității de gen, care include cota reprezentare a ambelor sexe pentru a asigura participarea echilibrată a femeii și bărbaților la funcții decizionale de pentru aprobare și adoptare pe parcursul anului 2014.
- Biroul Național de Statistică în comun cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei va asigura desfășurarea atelierelor de lucru pentru unitățile gender, reprezentanții partenerilor sociali, societății civile și a donatorilor de referință, în

vederea familiarizării cu rezultatele studiilor, notele analitice elaborate pe marginea acestora;

- Biroul Național de Statistică va asigura diseminarea studiilor realizate prin prisma dimensiunii de gen, și a altor date statistice dezagregate după criteriul de sex prin crearea unei serii de timp pe pagina web oficială la compartimentul statistica gender;
- se recomandă ministerelor de a ține cont de rezultatele studiilor respective, și recomandările elaborate de experți în procesul de elaborare a politicilor sectoriale.

Domeniul 4. Protecția socială și familia

Obiectivul specific 4.1. Creșterea importanței maternității și paternității și promovarea repartizării egale a responsabilităților familiale de către bărbați și femei.

Activitatea 4.1.1 Elaborarea cadrului normativ privind dezvoltarea și organizarea diferitor tipuri de servicii sociale pentru femei și bărbați cu dizabilități reieșind din necesitățile identificate

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Informația despre realizare:

La 23 ianuarie 2013 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 65, cu privire la determinarea dizabilității și capacității de muncă. Hotărârea Guvernului prevede reformarea Consiliului Republican de Expertiză Medicală a Vitalității (*aprobarea Structurii, Regulamentului de activitate și a efectivului limită a Consiliului de Determinare a Dizabilității și Capacității de Muncă*) și aprobarea Instrucțiunii privind determinarea dizabilității și capacității de muncă.

Una din priorități în contextul reformării sistemului de protecție socială a persoanelor cu dizabilități îl reprezintă criteriile noi de determinare a dizabilității la copii și la adulți, care au fost aprobate prin Ordine interministeriale (Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății și Ministerul Educației). Prin aprobarea noilor criterii se urmărește scopul de a implementa modelul medico - social în procesul de determinare a dizabilității, care va favoriza incluziunea în sistemul educativ a copiilor și în câmpul muncii a adulților.

La data de 7 mai 2013 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 290 cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului. Hotărârea prevede operarea unor modificări și completări în Hotărârea Guvernului nr. 567 din 26 iulie 2011 ”Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de asigurare a unor categorii de cetățeni cu mijloace ajutătoare tehnice”, Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15 august 2006, Regulamentul privind modul de stabilire și plată a ajutorului de deces, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1442 din 19 decembrie 2006 și Hotărârea Guvernului nr. 1268 din 21 noiembrie 2007 ”Cu privire la compensarea cheltuielilor de deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor”, inclusiv majorarea compensațiilor pentru deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor (de la 500 lei/anual la 600 lei/anual).

Tot în perioada de referință, a fost aprobat prin ordinul Ministrului muncii, protecției sociale și familiei nr. 107 din 19 iunie 2013 Manualul operațional al Serviciului social „Echipă mobilă” care a fost elaborat în conformitate cu documentele de politici și cadrul legal și normativ în domeniu.

Scopul prezentului Manual operațional este de a oferi suport și asistență tehnică în explicarea criteriilor, principiilor, procedurilor administrative și operaționale privind prestarea serviciilor pentru a oferi servicii de calitate în conformitate cu Regulamentul-cadru privind organizarea și funcționarea Serviciului social „Echipă mobilă” și a Standardelor minime de calitate.

În contextul realizării măsurilor de protecție socială a persoanelor cu dizabilități, a fost elaborat și aprobat prin ordinul ministrului, nr. 130 din 06 august 2013, Ghidul practic privind evaluarea, dezinstituționalizarea, și incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.

Scopul Ghidului sus-menționat constă în asistarea autorităților publice centrale și locale, a societății civile și altor actori cheie în procesul de tranziție de la îngrijire instituțională către cea din cadrul comunității.

Totodată menționăm că, a fost elaborat și aprobat la 30 august 2013 prin Ordinul ministrului, nr. 145 Curriculumul și Suportul de curs pentru instruirea specialiștilor angajați în cadrul Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă și a structurilor sale teritoriale în oferirea sprijinului persoanelor cu dizabilități la încadrarea în câmpul muncii.

Curriculumul menționat a fost elaborat în scopul consolidării capacităților specialiștilor angajați în cadrul Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă și a structurilor sale teritoriale, pentru oferirea sprijinului persoanelor cu dizabilități la încadrarea în câmpul muncii.

În contextul reformării sistemului de protecție socială a persoanelor cu dizabilități și a adoptării noii legislații în domeniu a fost elaborat, definitivat și transmis Guvernului, prin scrisoarea nr. 07/1535 din 12 august 2013, spre examinare și aprobare proiectul hotărârii Guvernului „Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative”.

Proiectul dat a fost elaborat întru implementarea și ajustarea cadrului legislativ existent la prevederile Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (ratificată prin Legea nr. 166 din 7 iulie 2010) și a Legii nr. 60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.

În context menționăm că, a fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului pentru modificarea și completarea unor acte normative în vederea ajustării actelor normative în vigoare la prevederile legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități care a fost definitivat și urmează a fi supus avizării de către autoritățile administrației centrale și organizațiile nonguvernamentale active în domeniu, după adoptarea de către Parlament a proiectului de lege menționat mai sus.

O altă prioritate în contextul reformării sistemului de protecție socială a persoanelor cu dizabilități îl reprezintă crearea și dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități, astfel, a fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului „Pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea Serviciului social „Plasament familial pentru adulți” și a Standardelor minime de calitate”.

Scopul Serviciului dat este de a îmbunătăți calitatea vieții persoanele cu dizabilități cu vârsta de peste 18 ani, precum și persoanele în etate ce au atins vârsta de pensionare și care se află temporar sau permanent în imposibilitatea de a locui cu familia biologică sau extinsă, ori de sine stătător, din cauza nevoilor de îngrijire și suport special, prin oferirea de sprijin și protecție pe perioada prestării Serviciului, în vederea creșterii gradului de autonomie personală, de prevenire a instituționalizării/dezinstituționalizare și incluziune socială a

acestora. Proiectul menționat a fost transmis spre examinare și aprobare Guvernului prin scrisoarea nr.07/2433 din 18 decembrie 2013.

Tot în perioada de referință a fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului „Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii 499-XIV din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni” care a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1019 din 14 decembrie 2013 și transmis Parlamentului spre examinare și adoptare.

Proiectul menționat prevede ajustarea cuantumurilor alocațiilor sociale de stat la mărimea unui parametru de referință/indicator și prevede ancorarea cuantumului acestora ca procent din mărimea pensiei minime pentru persoanele cu dizabilități severe, accentuate și medii, sau din mărimea pensiei minime pentru limită de vârstă.

Concomitent, a elaborat și prezentat spre examinare și avizare autorităților publice centrale proiectul hotărârii Guvernului „Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative”. Proiectul prevede ajustarea cadrului legislativ existent, și anume Codul fiscal al Republicii Moldova, Nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997, Codul vamal al Republicii Moldova, Nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000 și Legea 1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal, la prevederile Legii nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.

În contextul consemnării Zilei Internaționale a Persoanelor cu Dizabilități – 3 decembrie, prin Ordinul Ministrului muncii, protecției sociale și familiei, nr. 178 din 07.11.2013 a fost aprobat Programul de acțiuni consacrate consemnării Zilei Internaționale a persoanelor cu dizabilități.

Astfel, în perioada 02 noiembrie – 06 decembrie curent, în republică sau desfășurat un șir de acțiuni dedicate incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități, inclusiv: expoziții de fotografii realizate de către copiii și adolescenții cu dizabilități, inclusiv în incinta ministerului; conferințe; mese rotunde, măsuri culturale, expoziții cu vânzări a lucrărilor confecționate de către persoanele cu dizabilități în fiecare raion/municipiu; acordarea ajutoarelor materiale din fondurile locale de susținere socială a populației; mese de binefacere, e.t.c.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: De a se ține cont, la elaborarea cadrului normativ a serviciilor sociale pentru femei și bărbați cu dizabilități de Recomandarea CM/Rec(2012)6 a Comitetului de Miniștri a Statelor membre privind protecția și promovarea drepturilor femeilor și fetelor cu dizabilități.

Acțiunea 4.1.2. Realizarea studiului de fezabilitate privind oportunitatea semnării și ratificării Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr. 156 privind lucrătorii cu responsabilități familiale

Termenul de executare: 2013

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Biroul Național de Statistică, Casa Națională de Asigurări Sociale, Ministerul Educației

Informația despre realizare

Organizația Internațională a Muncii în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație, a realizat Raportul de evaluare a compatibilității legislației Republicii Moldova cu prevederile Convenției OIM nr.156 privind egalitatea de șanse a salariaților cu responsabilități familiale.

Obiectivele principale ale raportului au fost:

- Evaluarea cadrului legislativ național din perspectiva corespunderii cu prevederile Convenției Organizației Internaționale a Muncii privind egalitatea de șanse a salariaților cu responsabilități familiale

Convenția nr.156 privind egalitatea de șanse a salariaților cu responsabilități familiale (în continuare Convenția nr.156) a fost adoptată la 03 iunie 1981, în cadrul celei de-a 67-a sesiune a Consiliului de administrație a Organizației Internaționale a Muncii.

Convenția a fost adoptată în vederea instaurării egalității efective de șanse și tratament pentru lucrătorii de ambele sexe. Această convenție precizează că fiecare stat care a ratificat-o trebuie, printre obiectivele sale de politica națională, să vizeze permisiunea pentru persoanele care au responsabilități familiale, care ocupă sau doresc să ocupe un loc de muncă, să-și exerseze dreptul de a-l ocupa sau a-l obține fără a face obiectul unei discriminări și, pe cât este posibil, fără conflict între responsabilitățile lor profesionale și familiale. Statele trebuie să țină cont de nevoile lucrătorilor cu responsabilități familiale în organizarea colectivităților locale sau regionale și să dezvolte sau să promoveze servicii comunitare, publice sau private, cum ar fi servicii și locuri de îngrijire a copiilor și ajutor pentru familie.

Prezentul raport își propune ca și scop analiza cadrului legislativ național, pentru a stabili în ce măsură corespunde cerințelor Convenției nr.156 a Organizației Internaționale a Muncii.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Utilizarea rezultatelor studiului de fezabilitate în procesul de ajustare a legislației naționale la prevederile Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr. 156 privind lucrătorii cu responsabilități familiale.

Acțiunea 4.1.4. Modificarea legislației cu privire la organele de forță în vederea asigurării concilierii vieții de familie cu cea profesională

Termenul de executare: 2011-2012

Responsabilii de realizare: Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Informația despre realizare

În contextul îndeplinirii Hotărârii Curții Constituționale nr.12 din 01.11.12 „Pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 32 alin.4 lit.j) din Legea nr.162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor”, de către minister a fost elaborat proiectul de lege prin care se operează amendamente la Legea nr.162-XVI (protecția socială sub aspect de gen). Actualmente, proiectul respectiv după ce a trecut procedura de avizare cu toate ministerele de resort (inclusiv cu Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova) se află spre aprobare în Guvern.

Totodată, au fost operate amendamente în actualul cadru normativ departamental referitor la nomenclatorul specialităților militare și a funcțiilor pentru militarii Armatei Naționale. Respectiv, au fost înlăturate barierele de ordin profesional care împiedicau femeile să fie numite la funcții specifice bărbaților.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări:

- Elaborarea pînă în anul 2015, a Planului național de acțiuni privind implementarea „Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind rolul femeilor în asigurarea păcii și securității”;
- Angajarea și promovarea personalului în cadrul MAI cu respectarea principiului egalității de șanse între femei.

Acțiunea 4.1.5. Îmbunătățirea calității colectării și integrării datelor privind copiii lăsați fără îngrijirea părintească în sistemul național de asistență socială

Termenul de executare: 2013

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Educației

Informația despre realizare:

Menționăm că Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei în comun cu UNICEF Moldova a revizuit Raportul statistic privind copiii rămași fără ocrotire părintească (CER-103), fiind operate modificări de structură și conținut complexe, fapt ce permite colectarea unor date comprehensive.

Astfel, instrumentul vizat permite dezagregarea datelor pe criterii de vîrstă, sex, mediu rural/urban, forme de protecție aplicate.

Conform informațiilor furnizate de către structurile teritoriale de asistență socială și protecție a familiei prin intermediul raportului statistic CER-103, la 31 decembrie 2012 în evidența autorităților tutelare teritoriale se aflau 16001 copii (4968 urban/11033 rural, 7961 fete/8040 băieți), dintre care 11099 copii plasați în forme de protecție de tip familial (sub tutelă – 8389 copii; adoptați – 2040 copii; plasați în APP/CCTF – 670 copii).

Totodată, Biroul Național de Statistică a participat la îmbunătățirea rapoartelor statistice a MMPSF privind copii rămași fără îngrijirea părintească (formularele 103, 103a), în baza căruia începînd cu anul 2013 sînt disponibile date privind fluxul de copii, formele de protecție aplicate copiilor, plasarea copiilor în instituțiile rezidențiale, etc., nu doar la nivel agregat, dar și în funcție de sex, grupe de vîrstă, mediu de reședință și numărul copiilor cu dizabilități.

În eforturile de a analiza efectele negative ale migrației asupra copiilor rămași fără îngrijire părintească, mai ales în rezultatul migrației, în anul 2011 a fost elaborat studiul calitativ “Necesitățile specifice ale copiilor și vîrstnicilor lăsați fără îngrijirea membrilor de familie plecați la muncă peste hotare”. Acest studiu a fost rezultatul unui parteneriat, reprezentînd o inițiativă a Ministerului Muncii Protecției Sociale și Familiei al Republicii Moldova, realizată cu eforturile și susținerea Universității de Stat din Moldova din Fondurile Agenției Cehe pentru Dezvoltare, Organizației Internaționale pentru Migrație și Fondului ONU pentru Populație. Acest studiu a contribuit direct la realizarea politicilor statului în acest domeniu și anume adus la identificarea necesităților specifice și primordiale ale copiilor și vîrstnicilor lăsați fără îngrijirea membrilor de familie plecați peste hotare, în scopul stabilirii reperelor pentru realizarea unor politici eficiente, bazate pe date empirice.

Rezultatele acestui studiu au fost utilizate mai ales pentru a completa lipsa de date privind copiii lăsați fără îngrijirea părintească în contextul elaborării Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova, care a fost finalizat și prezentat Guvernului Moldovei la începutul anului 2013.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Îmbunătățirea utilizării și diseminării studiilor și cercetărilor existente despre migrație în rândul actorilor relevanți;

- crearea mecanismelor de raportare regulată despre tendințele ce țin de migrațiune.

Obiectivul specific 4.2. Îmbunătățirea protecției sociale a femeilor și a prestatorilor de servicii de îngrijire informală la domiciliu

Acțiunea 4.2.1. Îmbunătățirea calității colectării și integrării datelor privind beneficiarii de servicii sociale

Termenul de executare: 2013

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Educației

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei în cadrul proiectului Băncii Mondiale "Consolidarea capacității rețelei de asistență socială" a continuat eforturile de dezvoltare a Sistemului Informațional Automatizat "Asistență Socială".

Sistemul Informațional Automatizat de Asistență Socială (SIAAS) este destinat colectării, stocării, procesării și distribuirii informației autorităților publice centrale și locale, persoanelor fizice și juridice despre beneficiarii, instituțiile și serviciile sistemului de asistență socială. În același timp, SIAAS este un instrument de lucru pentru asistenții sociali, ajutându-i să treacă prin toate etapele necesare pentru rezolvarea unui caz. SIAAS implementează următoarele obiective operaționale:

- Furnizarea unui instrument de lucru pentru asistenții sociali și/sau specialiștii în asistența socială;
- Furnizarea volumului necesar de informație relevantă nivelului central, raional/municipal și instituțional și specialiștilor din domeniile aferente;
- Susținerea managerilor de instituții, persoanelor responsabile din raioane, personalului ministerului în monitorizarea și precizarea situației și luarea deciziilor;
- Acordarea surselor necesare de informație cu privire la gestionarea integrării, analiza și planificarea socială, în formă de rapoarte pentru utilizatorii săi;
- Furnizarea datelor în timp real cu privire la solicitanții și beneficiarii de asistență socială;
- Furnizarea informației autorităților publice pentru ca aceștia să poată presta servicii mai bune beneficiarilor;
- Eficientizarea intervențiilor și reducerea perioadei necesare pentru abordarea cazurilor de asistență socială;

SIAAS îndeplinește un șir de funcții, care permit fluxul și managementul informației despre procesele cheie în cadrul asistenței sociale, inclusiv:

- Identificarea solicitanților și beneficiarilor prin direcționare și înregistrare;
- Respectarea condițiilor în prestațiile bănești;
- Managementul proceselor de contestare;
- Evaluarea informației;
- Managementul plăților;
- Generarea rapoartelor;

- Managementul eficient al operațiunilor și monitorizarea performanței;

SIAAS este creat într-o manieră modulară, facilitând integrarea ușoară și dezvoltarea unor funcții noi, extinderea modulelor și inter-conexiunea dintre funcțiile generice.

Blocurile funcționale ale SIAAS constau din două (2) module de bază:

- 1) Prestații Bănești;
- 2) Servicii Sociale;

Modulul Prestații Bănești aplică criteriile de eligibilitate și calculează cuantumul ajutorului social. Modulul Servicii Sociale duce evidența cazurilor, serviciilor și referirilor asociate unui solicitant de servicii sociale. Blocurile funcționale suplimentare precum i) Blocul financiar; ii) Blocul contestațiilor și iii) Blocul de raportare sunt utilizate de SIAAS și sunt aplicate deasupra celor două (2) module de bază.

SIAAS acoperă toate cele trei (3) niveluri administrative în Republica Moldova și realizează procesul de solicitare a asistenței sociale în timp real. Începând cu nivelul local, cererea se supune unor fluxuri de lucru, reguli de eligibilitate și este completată cu informația furnizată de constituenți externi.

Având în vedere complexitatea sistemului de protecție socială și fragmentarea structurală a acestuia la diferite niveluri de management administrativ și financiar, s-a creat situația în care pe diferite domenii funcționale au fost inițiate mai multe proiecte de dezvoltare a unor sisteme informaționale cu suportul diferitor organizații internaționale.

Situația creată în perspectivă va genera un șir de probleme majore legate de utilizarea eficientă a resurselor umane, financiare și tehnice:

- cheltuieli excesive pentru implementarea și menținerea tehnică a sistemelor informaționale;
- dublarea colectării acelorași date de către asistenții sociali comunitari în baza unor instrumente de colectare diferite și respectiv management ineficient a timpului și resurselor materiale;
- complexitatea și încărcătura excesivă în utilizarea și schimbul de date între diverse instituții și autorități la diferite niveluri administrative;
- dificultăți majore care vor apărea în cazul în care se va dori colectarea de date referitor la noi obiecte informaționale, dată fiind necesitatea dezvoltării separate și segmentare a mai multor sisteme informaționale neintegrate.

În acest context, în urma consultărilor și coordonării cu organizațiile internaționale interesate (Banca Mondială, Organizația Internațională pentru Migrație, Fondul Națiunilor Unite pentru Populație, Fondul Națiunilor Unite pentru Copii, Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională și altele), Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a inițiat procesul de extensie a Sistemului Informațional Automatizat „Asistența Socială”, elaborat cu suportul Băncii Mondiale, care în formatul inițial nu acoperea domeniul asistenței sociale integral și nu avea drept grup țintă toate grupurile de beneficiari.

Dezvoltarea unor funcții fundamentale noi ale SIAAS în domeniul asistenței sociale se axează pe elaborarea/îmbogățirea următoarelor module/submodule:

- a) Inspecția socială;

- b) Modulul Servicii Sociale cu servicii destinate copiilor în situație de risc, copiilor rămași fără ocrotire părintească, persoanelor infectate/afectate cu HIV/SIDA, persoanelor bolnave de tuberculoză, victimelor violenței în familie, victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane, persoanelor cu dizabilități.
- c) Modulul Servicii Sociale cu servicii de evaluare a capacităților și performanțelor persoanelor cu dezabilități în activități și participare a rapoartelor de determinare a dezabilității și a programelor individuale de reabilitare și incluziune socială
- d) Servicii sociale – cazuri de asistență socială cu înregistrarea prestatorilor de servicii sociale adăugând o funcție adițională de acreditare și făcând legătura cu funcțiile Inspecției Sociale.
- e) Prestații de asistență socială achitate de APL din bugetele UAT de nivelul I și II;
- f) Optimizarea interfețelor existente pentru utilizatorii SIAAS reieșind din implementarea funcționalităților noi și utilizarea la maximum a sistemului în scopul creșterii productivității operatorilor SIAAS.
- g) Optimizarea structurii bazelor de date reieșind din implementarea funcționalităților noi.

Pe data de 28 august, dezvoltarea Sistemului Informațional Automatizat Asistență Socială a fost finisată și Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a semnat acordul operațional al acestui sistem. Pe data de 1 septembrie, SIAAS a inițiat etapa de producere efectivă. Concomitent, MMPSF a înaintat și depus către Banca Mondială, după cum a fost menționat mai sus, spre examinare și aprobare cerințele tehnice pentru extensia funcțională a SIAAS dezvoltat, luând în considerație cerințele pentru noile module.

1. Printre funcționalitățile cheie înaintate spre aprobare către Banca Mondială pot fi evidențiate următoarele elemente:

A. Funcționalități de bază pentru Inspectia Socială

B. Conexiunea SIAAS cu scopul schimbului de date cu alte instituții externe, cum ar fi: Ministerul Educației, Poliția de Frontieră – date despre persoanele care au plecat peste hotarele Republicii Moldova, Departamentul Instituției Penitenciare – date despre statutul sentinței, Inspectoratul Fiscal – date despre veniturile persoanelor ce au aplicat pentru Ajutor Social și despre membrii familiei acestuia, Cadastru – date despre bunurile deținute de către aplicant ce a depus solicitare pentru ajutor social și membrii familiei acestuia, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne – date despre înregistrări în cazuri de violență domestică.

C. Modulul Servicii Sociale în cadrul SIAAS ar trebui să fie sporit pentru a acoperi următoarele servicii: protecția familiei și copilului; asistența și protecția victimelor violenței în familie; asistența și protecția persoanelor infectate/afectate de HIV/THB; asistența și protecția victimelor traficului de ființe umane și protecția persoanelor cu dizabilitate (inclusiv livrarea protezelor, a echipamentului ortopedic și a serviciilor de reabilitare).

2. Documentul final pentru extensia funcțională este planificat pentru a fi aprobat de către Banca Mondială în ianuarie 2014.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea continuității de implementare a îmbunătățirii calității colectării și integrării datelor privind beneficiarii de servicii sociale prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat ”Asistență socială” implementat în parteneriat cu Banca Mondială.

Activitatea 4.2.2. Direcționarea prestațiilor sociale către segmentele vulnerabile ale populației luînd în considerare veniturile acesteia

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: MMPSF

Informația despre realizare:

În tendința generală a Guvernului de eradicare a sărăciei, în anul 2008 a fost lansat programul de transferuri sociale în formă monetară numit „Ajutor social”, care vine în suportul familiilor sărace. La moment acesta are două componente de bază – ajutorul social și ajutorul pentru perioada rece a anului.

Scopul Legii cu privire la ajutorul social este asigurarea unui venit lunar minim garantat, familiilor defavorizate, stabilit în conformitate cu evaluarea venitului global mediu lunar al familiei și necesitatea de asistență socială.

Sistemul de acordare a prestației de ajutor social este unul corect și non-discriminatoriu, care facilitează accesul populației la sistemul de asistență socială. Prestațiile se acordă familiilor și nu persoanelor.

Dacă analizăm profilul sărăciei, datele arată că ajutorul social este acordat în mare parte familiilor cu copii, precum și familiilor în care sunt prezente persoane de vîrstă pensionară sau cu dizabilități, astfel îmbunătățind nutriția, accesul la serviciile medicale, la educație a acestor categorii de gospodării.

Din totalul cererilor depuse în anul 2013 (informația pentru primele 9 luni), în cazul a 74,7 % din familii beneficiare, solicitanți au fost femei, iar în 25,3 % - bărbați. Cuantumul mediu al prestației de ajutor social în anul 2013, a constituit 730 lei.

Totodată, menționăm că extinderea serviciilor sociale la nivel comunitar, reprezintă o sursă majoră pentru implementarea eficientă a politicilor sociale, ceea ce contribuie la incluziune socială și a persoanelor cu dizabilități. Serviciile sociale primare sînt orientate spre prevenirea sau limitarea situației de dificultate, soluționarea problemei la etapa incipientă, cu menținerea beneficiarului în familie și comunitate. În acest context, descentralizarea serviciilor sociale reprezintă un cadru favorabil pentru activizarea comunității, mobilizarea resurselor și eforturilor umane în rezolvarea a circa 80% din solicitările de asistență socială.

Serviciile sociale primare sînt prestate tuturor grupurilor de beneficiari la nivelul fiecărei comunități.

Serviciul de îngrijire socială la domiciliu reprezintă o formă de suport activ pentru persoanele aflate în dificultate, persoanele cu dizabilități, reprezentînd un ansamblu complex de măsuri și acțiuni realizate pentru a răspunde nevoilor individuale. Serviciul în cauză reprezintă o alternativă pentru îngrijirea rezidențială.

Numărul lucrătorilor sociali variază în fiecare an în dependență de numărul beneficiarilor. În al doilea semestru al anului 2013 în țară activau 2 437 lucrători sociali care deserveau 24 778 pensionari singuratici și persoane cu dizabilități.

Serviciu de alimentare în cantinele de ajutor social oferă persoanelor din grupurile aflate în dificultate, inclusiv și persoanelor cu dizabilități, o alimentație calorică. Aceste instituții sînt create de autoritățile administrației publice locale cu subvenții din Fondul republican de susținere socială a populației, precum și din donații, acțiuni de caritate ale organizațiilor nonguvernamentale.

Persoanele selectate pot beneficia de serviciile cantinelor de ajutor social pe un termen de cel mult 30 de zile în trimestru, ceea ce permite deservirea unui număr mai mare de persoane socialmente-vulnerabile, care necesită acest tip de servicii.

În a doua jumătate a anului 2013 în republică au funcționat 111 cantine de ajutor social, de serviciile cărora lunar au beneficiat 5 975 persoane vârstnice și cu dizabilități, familii cu copii în situații de risc.

Serviciul asistență socială comunitară reprezintă un nucleu de asistență socială instituit la nivel de comunitate care oferă suport în soluționarea situațiilor de dificultate pentru majoritatea problemelor de ordin social.

Asistenții sociali comunitari sînt responsabili de identificarea și evaluarea potențialilor beneficiari, ei elaborează planuri individualizate de asistență, prestează servicii sociale primare, efectuează referirea cazurilor spre servicii sociale specializate. În afară de aceasta, ei oferă informații de ordin general, efectuează evaluarea nevoilor comunitare și fac recomandări pentru dezvoltarea unor servicii sociale noi. Asistentul social, de asemenea, mobilizează potențialul comunității pentru sprijinul persoanelor în dificultate prin implicarea voluntarilor și crearea grupurilor de suport.

Conform ultimelor actualizări, la 1 octombrie 2013 în republică activează 1 102 asistenți sociali.

Serviciile sociale specializate se prestează beneficiarilor care au nevoie de reabilitare sau asistență intensă în timp din partea specialiștilor cu un nivel adecvat de calificare.

Serviciile sociale specializate pot fi prestate la toate nivelurile administrative (comunitar, raional, național) în baza nevoilor populației stabilite, inclusiv persoanelor cu dizabilități, și potențialului existent. Acestea au menirea de a menține persoanele sau familiile aflate în dificultate într-un cadru organizațional în proximitatea comunității avînd ca obiectiv primordial prevenirea marginalizării, excluderii sociale și facilitarea reintegrării beneficiarilor în mediul familial și comunitate. Acestea includ servicii specializate de îngrijire de zi, centre de plasament temporar, suport pentru familiile substitutive, suport pentru reintegrarea copiilor în familii din îngrijirea rezidențială.

În total, în primul semestru al anului 2013, în republică prestau servicii sociale 117 instituții sociale pentru adulți, de serviciile cărora au beneficiat lunar 6161 persoane, inclusiv: 28 centre de zi, 4 centre de reabilitare, 10 centre de plasament temporar, 32 centre de plasament de lungă durată, 43 centre comunitare multifuncționale.

În vederea asigurării dezvoltării unor servicii sociale calitative a fost aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 323 din 30.05.2013 Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Centrului de plasament pentru persoane vârstnice și a standardelor minime de calitate și prin Hotărîrea Guvernului nr. 569 din 29 iulie 2013 a fost aprobat Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Centrului de zi pentru persoane vârstnice și a standardelor minime de calitate.

Scopul Centrelor date fiind asigurarea protecției sociale a beneficiarilor pentru depășirea situației de dificultate și îmbunătățirea calității vieții acestora, în baza evaluării necesităților. De serviciile Centrelor pot beneficia cetățenii Republicii Moldova și străinii specificați la art. 2 alin. (1) din Legea nr. 274 din 27 decembrie 2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova, care au atins vîrsta standard de pensionare și care, din cauza unor circumstanțe de natură fizică sau socială, au o capacitate scăzută de autodeservire, necesită supraveghere, asistare și îngrijire specializată.

Servicii sociale cu specializare înaltă impun un șir de intervenții complexe ce pot include orice combinație de servicii socio-medicale specializate, acordate persoanelor în etate și persoanelor cu dizabilități.

Conform anexei nr. 3 al Hotărîrii Guvernului nr. 691 din 17.11.2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii, Protecției Sociale și

Familiei, structurii, efectivului-limită ale aparatului central al acestuia, ministerul este coordonator și asigură buna funcționare a:

- 6 instituții sociale rezidențiale pentru adulți: 2 instituții pentru persoane în etate și persoane adulte cu dizabilități fizice (profil somatic) și 4 instituții pentru persoane adulte cu dizabilități mintale (profil psihoneurologic). În anul 2013 au beneficiat de serviciile instituțiilor sociale rezidențiale respective 2110 persoane în etate și persoane adulte cu dizabilități, care din cauza anumitor motive de ordin socio- medical se aflau în situație de dificultate. Dintre aceștia circa 87% sînt persoane cu dizabilități.
- 2 Centre de reabilitare/recuperarea a sănătății persoanelor în etate și celor cu dizabilități (de la vîrsta de 18 ani). În anul 2013 de servicii de reabilitare au beneficiat 8313 persoane în etate și cu dizabilități.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Analiza cauzelor discrepantei de gen a solicitanților ajutorului social, și elaborarea în baza acestuia a politicilor publice în vederea reducerii vulnerabilității economice a femeilor.

4.2.3. Asigurarea implementării Recomandării Consiliului de Miniștri al UE către statele membre pentru protecția și promovarea drepturilor femeilor și fetelor cu dizabilități

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, autoritățile publice centrale

În contextul realizării reformei de dezinstituționalizare pe parcursul anului 2013 din Casa – internat pentru copii cu deficiențe mintale (băieți) Orhei au fost dezinstituționalizate 28 persoane, iar din Casa –internat pentru copii cu deficiențe mintale (fete) Hîncești – 12 persoane.

Gradul de implementare: realizat parțial

Recomandări:

Transpunerea în practică a prevederilor Recomandării Consiliului de Miniștri al UE către statele membre pentru protecția și promovarea drepturilor femeilor și fetelor cu dizabilități în contextul reformării sistemului de protecție socială a persoanelor cu dizabilități și a adoptării noii legislații în domeniu urmare a ratificării Convenției Națiunilor Unite cu privire la protecție persoanelor cu dizabilități.

Printre probleme identificate:

- Insuficiența resurselor financiare în vederea realizării acțiunilor planificate;
- Dificultatea realizării depline a acțiunilor reieșind din complexitatea reformelor inițiate și interdependența acestora datorate neîndeplinirii rezultatelor planificate. Procesul de reformare este unul de durată și necesită o perioadă mai îndelungată pentru realizarea și analiza rezultatelor scontate

Recomandări:

- Direcționare prestațiilor sociale către segmentele vulnerabile, bărbați și femei luând în considerație veniturile acestora;
- Utilizarea rezultatelor studiului de fezabilitate în procesul de ajustare a legislației naționale la prevederile Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr. 156 privind lucrătorii cu responsabilități familiale;
- Elaborarea până în anul 2015, a Planului național de acțiuni privind implementarea „Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind rolul femeilor în asigurarea păcii și securității”;
- Angajarea și promovarea personalului în cadrul MAI cu respectarea principiului egalității de șanse între femei.
- Îmbunătățirea utilizării și diseminării informației existente despre migrație în rândul actorilor relevanți;
- Crearea mecanismelor de raportare regulată despre tendințele ce țin de migrațiune.
- Asigurarea continuității de implementare a îmbunătățirii calității colectării și integrării datelor privind beneficiarii de servicii sociale prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat ”Asistență socială” în parteneriat cu Banca Mondială.
- Transpunerea în practică a prevederilor Recomandării Consiliului de Miniștri al UE către statele membre pentru protecția și promovarea drepturilor femeilor și fetelor cu dizabilități în contextul reformării sistemului de protecție socială a persoanelor cu dizabilități și a adoptării noii legislații în domeniu urmare a ratificării Convenției Națiunilor Unite cu privire la protecție persoanelor cu dizabilități.

Domeniul 5. Ocrotirea sănătății

Obiectivul specific 5.1. Integrarea dimensiunii de gen în politicile și programele din sectorul sănătății

Activitatea 5.1.1. Ajustarea instrucțiunilor metodice și standardelor de cunoștințe și aptitudini practice în domeniul sănătății prin prisma dimensiunii de gen

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013 au fost elaborate 6 Ghiduri practice, 20 Protocoale Clinice Naționale, 36 Protocoale clinice standardizate pentru medicii de familie, 10 Protocoale clinice

standardizate pentru diferite profiluri. Concomitent, au fost actualizate 46 Protocoale Clinice Naționale.

Gradul de implementare: realizat parțial

Recomandări: Reflectarea modului de integrare a dimensiunii de gen în instrucțiunile metodice și standardele de cunoștințe și aptitudini practice în domeniul sănătății.

Activitatea 5.1.2. Consolidarea capacităților lucrătorilor medicali, membri ai echipelor multidisciplinare teritoriale raionale, în prestarea serviciilor de ocrotire a sănătății femeilor și fetelor aferente fenomenului de violență, infecției HIV/SIDA

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013 au fost organizate și desfășurate instruirii cu tematica: Protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane violenței în familie în cadrul Sistemului Național de Referire următoarele teritorii administrative: mun.Chișinău, raioanele Comrat Călărași, Dubăsari, Ceadâr Lunga, Orhei, Basarabeasca, Soroca.

Instruirile lucrătorilor medicali în domeniul protecției și asistenței victimelor traficului de ființe umane și violenței în familie în cadrul Sistemului Național de Referire, au fost susținute de OIM, în parteneri: cu Crucea Roșie în perioada 07 - 08 noiembrie 2013 a fost organizată și desfășura instruirea, privind abordarea combaterii traficului de ființe umane pri prisma drepturilor omului în contextul Planului Național de Acțiunii pentru perioada 2014-2016, cu participarea inclusiv a membrilor grupului de lucru al Secretariatului Permanent al Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane (organizată instruirea a Secretariatul Permanent al Comitetul național pentru combatere traficului de ființe umane, în parteneriat cu Misiunea OSCE în Moldova).

Concomitent, Ministerul Sănătății a participat la masă rotundă din 2 martie 2013 cu genericul „Susținerea Republicii Moldova de către Consiliul Europei în prevenirea și combaterea TFU”, și la atelierul de validare a Raportului de evaluare, organizat în cadrul proiectului „Consolidarea răspunsului justiției penale față de fenomenul traficului de ființe umane în Europa de Sud-Est, și cu precădere în Republica Moldova”, organizat la 10 aprilie 2013.

Pe parcursul anului 2013 au fost organizate instruirii privind supravegherea și prevenirea infecției HIV pentru specialiștii Centrelor de Sănătate Publică teritoriale în cadrul a 5 seminare. De asemenea au fost organizate și realizate 6 seminare de instruire, 13 ateliere de lucru, mese rotunde cu tematica infecția cu HIV.

Pe parcursul anului, lucrătorii medicali au participat la 340 de seminare, elaborat 45 materiale informaționale, participat la 39 emisiuni televizate și 18 emisiuni radiofonice, realizat 54 publicații, susținut 6569 de prelegeri, petrecut 85438 convorbiri, desfășurat 134 acțiuni de mobilizare a societății, au elaborat 991 buletine sanitare și au participat la organizarea și desfășurarea lunarelor, săptămânilor, decadelor, zilelor mondiale.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea continuității instruirii inițiale și continue pentru lucrătorii medicali în domeniile de referință.

Activitatea 5.1.3. Colectarea, analizarea și utilizarea datelor statistice dezagregate pe sexe, precum și a rezultatelor studiilor realizate prin prisma de gen în procesul de planificare și implementare a politicilor sectoriale

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

Trimestrial are loc colectarea, analizarea și utilizarea în procesul de planificare și implementare a politicilor sectoriale, a indicatorilor medico-demografici dezagregați în funcție de vârstă, sex și medii (urban, rural), rata avorturilor pe vârste, rata avorturilor și nașterilor la adolescente (15-19 ani), rata mortalității materne după cauze de deces, pe medii și grupe de vârstă și ponderea nașterilor asistate de persona medical.

Indicatorii privind incidența și prevalența prin tuberculoză se colectează din Baza de date SIME TB, dezagregați pe vârstă, sex și mediu.

Indicatorii privind incidența privind maladiile transmise, preponderen pe cale sexuală, se colectează dezagregați pe vârstă și sex, anual.

În prezent majoritatea indicatorilor, se calculează din statistica de rutină și se utilizează anual. Dezagregarea și calcularea indicatorilor trimestria pe mediu (urban, rural), sex, vârstă, cît și statut social, va fi posibilă, odată cu implementarea Sistemului Informațional Automatizat Asistența Medicală Primară.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Elaborarea analizelor în baza datelor statistice colectate, și diseminarea acestora actorilor din domeniul dat.

Obiectivul specific 5.2. Reducerea discrepanței de gen în speranța de viață la naștere a femeilor și bărbaților.

Activitatea specifică 5.2.1. Asigurarea serviciilor de ocrotire a sănătății mintale și fizice de calitate înaltă, în special pentru bărbați, inclusiv tratament împotriva abuzului de alcool, dependenței de droguri și alte substanțe psihoactive.

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

În vederea asigurării serviciilor de sănătate mintală și fizică accesibile și calitative a fost reorganizat serviciul de sănătate mintală la nivel național, cu dezvoltarea serviciilor comunitare de sănătate mintală (Centrelor Comunitare de Sănătate Mintală), cu abordarea multiaspectuală a pacienților cu maladii mintale atât din aspect medical cît și asigurarea suportului psihologic-psihoterapeutic, social și juridic pentru soluționarea eficientă a cazului și facilitarea incluziunii sociale.

În Republica Moldova, sunt funcționale 5 Centre Comunitare de Sănătate Mintală (2 mun. Chișinău, mun. Bălți, rl Ungheni, rl. Rezina) care acordă servicii medico-sociale.

În Centrele respective se acordă servicii de consultanță psihologică, servicii de psihocorecție, servicii ergoterapeutice și fizioterapie, cît și se efectuează vizite la domiciliu. Pe parcursul anului 2013 au fost efectuate circa 19 vizite a pacienților în Centrele respective.

Datorită varietății specialiștilor care activează în aceste Centre 60% din pacienți au primii consultații la medicul psihiatru, iar 40% - la psiholog, logoped și alte servicii.

În aprilie 2013 prin ordinul Ministerului Sănătăți nr. 475 din 19.04.2013: „Cu privire la aprobarea Protocoalelor clinice standardizate pentru medicii de familie „Schizofrenia” și ordinul Ministerului Sănătăți nr. 474 din 19.04.2013 „Cu privire la aprobarea Protocoalelor clinice (standardizate pentru medicii de familie „Tulburările afective ale dispoziției” au fost aprobate primele protocoale cu scopul facilitării acordării serviciilor medicale la nivel primar, mai aproape de pacient și conlucrarea între asistența medicală primară și asistența medicală specializată.

În vederea descentralizării serviciilor de sănătate mintală, prin ordinul Ministerului Sănătății nr.1569 din 27 decembrie 2013 „Cu privire la organizarea asistenței medicale psihiatrice”, au fost desfășurate paturi psihiatrice acute în cadrul spitalelor generale/raionale cu un coeficient de 1 pat/10 000 populație și stabilit profilul maladiilor mintale și stărilor de urgență, care vor fi tratate în cadrul spitalelor raionale.

De către specialiștii în domeniu se elaborează standardele și metodologia de acordare a serviciilor specializate, precum și stabilirea indicatorilor de performanță.

În vederea asigurării serviciilor de ocrotire a sănătății mentale și fizic de calitate, în cadrul Dispensarului Republican de narcologie activează Centrul de reabilitare a persoanelor care suferă de narcomanie. Pe parcursul anului 2013 au beneficiat de tratament circa 360 persoane, care ulterior au fost scoși din supraveghere medicală cu însănătoșire, circa 9% din aceste persoane sunt femei.

Totodată, pe parcursul anului 2013, conform recomandărilor Comitetului Internațional de Control asupra Drogurilor, în Republica Moldova a continuat cu succes o nouă metodă de tratament - terapie substitutivă cu metadonă. Cumulativ, în vederea minimizării riscurilor la bolnavii cu narcomanie primesc tratamentul respectiv circa 1100 persoane. Actualmente terapia substitutivă cu metadonă este implementată în mun. Chișinău, mun. Bălți și în unele instituții penitenciare din republică.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: - Asigurarea dezvoltării serviciilor socio-medice în concordanță cu prevederile Convenției Națiunilor Unite cu privire la protecția persoanelor cu dizabilități, în particular cu art 12 al Convenției;

- Elaborarea și promovarea cadrului normativ pentru serviciile sociale pentru utilizatorii de droguri și alcool.

Activitatea specifică 5.2.2. Organizarea campaniilor de informare a populației privind factorii care influențează creșterea discrepanței în speranța de viață a femeilor și bărbaților, cum ar fi traumatismele și accidentele

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

În anul 2013, Centrul Național de Sănătate Publică, cu suportul OMS Moldova, a implementat Campania națională de comunicare anti-fumat, axată pe utilizatorii curenți și potențiali ai tutunului. În acest context, s-au distribuit în instituțiile medico-sanitare din republică

și prin sursele mass-media 5 tipuri de spoturi sociale cu tematica respectivă, care au fost activ mediatizate.

S-au elaborat și editat un set de materiale informaționale privind prevenirea fumatului pentru diferite grupuri - țintă, inclusiv pentru adolescenți și tineri, pentru gravide, pentru adulți, sfaturi pentru părinți.

La 21 noiembrie 2013 s-a desfășurat Ziua Națională anti-fumat, unde s-au realizat diferite acțiuni de comunicare, informare și sensibilizare a populației privind riscurile fumatului asupra sănătății, inclusiv s-a desfășurat o expoziție a desenelor copiilor privind spațiile libere de fumat, organizate flash-moburi a tinerilor „Aruncă țigara din viața ta” în grădina publică Ștefan cel Mare și Sfânt din mun. Chișinău. În colaborare cu Ministerul Educației s-a desfășurat o oră specială pentru elevii claselor VI, VII, VIII privind prevenirea fumatului. În acest context Centrul Național de Sănătate Publică a elaborat și editat Ghidul profesorului și fișa elevului pentru susținerea acestor activități.

Gradul de implementare: realizat parțial

Recomandări: Desfășurarea campaniilor informaționale axate pe ceilalți factori care influențează creșterea discrepanței în speranța de viață a femeilor și bărbaților, cum ar fi traumatismele și accidentele

Obiectivul specific 5.3. Reducerea factorilor socio-economici ce favorizează mortalitatea maternă, în special în rândul femeilor din zonele rurale.

Activitatea 5.3.1. Integrarea, dezvoltarea și prestarea serviciilor de sănătate a reproducerii în sistemul de asistență medicală primară

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

În prezent, în țară activează o rețea de servicii de sănătate a reproducerii: 47 cabinete de sănătate a reproducerii, 3 Centre de Sănătate a Femeii și 38 Centre de Sănătate Prietenoase Tinerilor care oferă servicii de sănătate a reproducerii. Toate aceste structuri, la moment își desfășoară activitatea în cadrul asistenței medicale primare. În calitate de beneficiari: cabinete de sănătate a reproducerii/Centrele de Sănătate a Femeii au preponderent populația de vîrstă reproductivă (femei, cupluri de vîrstă reproductivă), Centrele de Sănătate Prietenoase Tinerilor - adolescenți și tineri.

Totodată este necesar de menționat, că se pune un accent deosebit pe lucru cu grupurile vulnerabile și de risc din localitățile deservite, atât femei/fete, cât și bărbați/băieți.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea sustenabilității serviciilor prestate prin intermediul cabinetelor de sănătate a reproducerii, Centrelor de Sănătate a Femeii și Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor, în special pentru populația din zona rurală.

Activitatea 5.3.2. Elaborarea ghidurilor instructiv-metodice și standardelor de asistență în sănătatea reproducerii

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013 a fost elaborat și urmează a fi editat, cu suportul UNICEF, Ghidul practic pentru prestatorii de servicii de sănătate prietenoase tinerilor „Conduita cazului adolescentului în stare de vulnerabilitate sau risc”.

Concomitent, prin ordinul nr.868 din 31.07.2013 „Privind organizarea activității centrelor de Sănătate prietenoase Tinerilor” au fost aprobate.

- 1) Normele de organizare și funcționare a Centrului de Sănătate Prietenos Tinerilor
- 2) Instrucțiunea privind monitorizarea calității serviciilor prestate de către Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea editării și distribuirii Ghidului pentru prestatorii de servicii de sănătate prietenoase tinerilor.

Activitatea 5.3.3. Instruirea personalului medical în contextul implementării standardelor de asistență în sănătatea reproducerii

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013 au fost instruiți circa 80 de specialiști din cadrul Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor în contextul implementării Standardelor de calitate a serviciilor de sănătate prietenoase tinerilor, care includ și servicii în sănătatea reproducerii.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea continuității instruirii specialiștilor din cadrul Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor pe tematica sănătății reproducerii.

Activitatea 5.3.4. Asigurarea disponibilității, acceptabilității și utilizării mijloacelor moderne de control ale fertilității de către femei și bărbați, în special în zonele rurale cu scopul eliminării cazurilor de avort ca mijloc de control al fertilității

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

La moment în republică există o gama largă de contraceptive care se distribuie gratuit grupurilor social-vulnerabile, provenite din loturile donate de către UNFPA și distribuite prin intermediul cabinetelor de sănătate reproducerii.

În scopul asigurării dreptului populației la sănătatea reproducerii, sporirii accesului populației, inclusiv din localitățile rurale și din grupurile vulnerabile, la preparate de contracepție, în Normele metodologice de aplicare în anul 2013 a Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, la nivelul asistenței medicale primare și specializate de ambulatoriu „persoanele din grupurile vulnerabile, grupele de risc medical și social condiționate sunt asigurate cu dispozitive medicale și contraceptive cu efect prolongat”, procurate de instituție.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: - Planificarea continuă în programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală a asigurării cu dispozitive medicale și contraceptive cu efect prelungit pentru persoanele din grupurile vulnerabile, grupele de risc medical și social condiționate;
- Efectuarea analizei de impact dintre rata avorturilor și programul de asigurare a populației cu mijloace moderne de control ale fertilității de către femei și bărbați.

Activitatea 5.3.5. Informarea populației privind planificarea familială și sănătatea reproductivă prin prisma de gen

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013 au fost desfășurate 10 Consfătuiri în domeniul sănătății reproducerii, cu participarea lucrătorilor medicali din cadrul cabinetelor de sănătate a reproducerii și Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor (circa 450 persoane au participat pe parcursul anului 2013).

În cadrul ședințelor au fost abordate un șir de subiecte ce țin sănătatea reproductivă. Informația respectivă a fost diseminată populației prin intermediul lucrătorilor medicali din subdiviziui respective.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea continuității informării populației pe tematica sănătății reproducerii prin prisma dimensiunii de gen.

Activitatea 5.3.6. Monitorizarea implementării instruirii tinerilor privind modul sănătos de viață și realizarea măsurilor prevăzute în Programul național de promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2007-2015

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

A acțiunile de comunicare, informare și educare sunt organizate realizate de către instituțiile subordonate Ministerul Sănătății, în colaborare cu alte ministere și departamente, organizații neguvernamentale, organizații internaționale și sunt direcționate spre promovarea sănătății populației, informarea, educarea și comunicarea populației privind riscurile pentru sănătate, profilaxia bolilor transmisibile, netransmisibile, modificarea comportamentelor și obiceiurilor pentru a le face favorabile sănătății.

O Campanie de comunicare realizată în 2013, este Campania de comunicare/informare privind consumul de apă din sistemul centralizat de apă potabilă în unele localități din raioanele Cahul și Leova, avînd scopul de a contribui la educarea și conștientizarea populației din localitățile țintă privind riscurile consumului de apă neconform normelor sanitare în scopuri potabile, despre măsurile care pot fi luate de fiecare consumator, de către autoritățile publice locale, astfel încît să contribuie la eliminarea riscurilor pentru sănătate. În cadrul acestei campanii s-au elaborat și distribuit pentru fiecare localitate 3 tipuri de materiale informaționale (buclete pentru populație, flyere pentru elevi și afișe informaționale în locurile publice din localitatea vizată). Au fost desfășurate 9 ședințe informative, inclusiv și pentru elevii din localitățile vizate. Elevii au fost informați în limbaj accesibil vârstei despre calitatea apei din localitatea lor, riscurile pentru sănătate a consumului de apă potabilă poluată, măsurile de prevenire a bolilor sfaturi privind protecția surselor de apă, etc.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Efectuarea unei analize cu privire la impactul realizării măsurilor prevăzute în Programul național de promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2007-2015 asupra tinerilor.

Activitatea 5.3.7. Elaborarea și aprobarea Strategiei de comunicare și mobilizare comunitară privind promovarea mediului protector în comunitate pentru sănătatea și dezvoltarea adolescenților

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

În cadrul proiectului moldo-elvețian: Generația sănătoasă (servicii de sănătate prietenoase tinerilor în Moldova), pe parcursul anului 2012, fost elaborată și aprobată Strategia de comunicare și mobilizare socială axându-se atât pe pregătirea și implicarea prestatorilor de servicii medicale și educaționale, cât și a membrilor comunității pentru promovarea serviciilor de sănătate prietenoase tinerilor.

În anul 2013, în cadrul ședinței comune cu donatorii, a fost elaborat și aprobat un Plan de acțiuni privind implementarea Strategiei respective. În acest context au fost elaborate și diseminate mesaje și materiale de comunicare în cadrul acestei Strategii.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea realizării ulterioare a Strategiei prin intermediul Planului de acțiuni privind implementarea acesteia.

Activitatea 5.3.8. Organizarea activităților de informare și promovare a sănătății reproducerii la femei și bărbați

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013 au fost desfășurate 10 Consfătuiri în domeniul sănătății reproducerii, cu participarea lucrătorilor medicali din cadrul cabinetelor de sănătate a reproducerii și Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor (circa 450 persoane au participat pe parcursul anului 2013).

În cadrul ședințelor au fost abordate un șir de subiecte ce țin sănătatea reproductivă. Informația respectivă a fost diseminată populației prin intermediul lucrătorilor medicali din subdiviziui respective.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea continuității activităților de informare și promovare a sănătății reproducerii. Reflectarea datelor dezagregate pe gen.

Activitatea 5.3.9. Elaborarea cadrului normativ privind implementarea Legii nr.138 din 15 iunie 2012 privind sănătatea reproducerii

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Sănătății

Informația despre realizare:

În vederea implementării Legii nr.138 din 15.06.2012 privind sănătatea reproducerii, Ministerul Sănătății a elaborat proiectul de hotărîre de Guvern „Cu privire la modificarea și completarea Hotărîrii Guvernului nr. 1387 din 10 decembrie 2007 cu privire la aprobarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală”, în care s-a propus includerea serviciilor de reproducere umană asistată în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Totodată, în scopul asigurării prestării serviciilor de Fertilizare în vitro în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală la tarifele aprobate de Guvern, Ministerul Sănătății a elaborat calculul costului estimativ conform Metodologiei stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare și a elaborat propuneri de modificare a Hotărîrii Guvernului nr.1020 din 29 decembrie 2011 „Cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare”, cu modificările și completările ulterioare.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Includerea serviciilor de Fertilizare in vitro în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Printre probleme identificate:

- necesitatea asigurării intruirilor inițiale și continue a lucrătorilor medicali în domeniul asigurării egalității de gen și prevenirii și combaterii violenței în familie, și TFU;
- cooperarea intersectorială insuficientă în promovarea modului sănătos de viață a populației;
- insuficiență de materiale informative în promovarea modului sănătos de viață pentru toate categoriile de populație;
- nu este integrat pe deplin principiul de asigurare a egalității de gen în politicile din sectorul sănătății;
- persistența discrepanței în speranța de viață a femeilor și bărbaților.

Recomandări:

- Instituirea unităților gender în direcțiile responsabile de elaborarea documentelor de politici în cadrul MS;
- Identificarea și aplicarea unor măsuri afirmative pentru asigurarea integrării dimensiunii de gen în politicile din sectorul sănătății;
- Reflectarea modului de integrare a dimensiunii de gen în instrucțiunile metodice și standardele de cunoștințe și aptitudini practice în domeniul sănătății;
- Asigurarea continuității instruirii inițiale și continue pentru lucrătorii medicali în domeniile de referință;

- Elaborarea analizelor în baza datelor statistice colectate, și diseminarea acestora actorilor din domeniul dat;
- Asigurarea dezvoltării serviciilor socio-medicele în concordanță cu prevederile Convenției Națiunilor Unite cu privire la protecția persoanelor cu dizabilități, în particular cu art 12 al Convenției;
- Elaborarea și promovarea cadrului normativ pentru serviciile sociale pentru utilizatorii de droguri și alcool;
- Desfășurarea campaniilor informaționale axate pe ceilalți factori care influențează creșterea discrepanței în speranța de viață a femeilor și bărbaților, cum ar fi traumatismele și accidentele;
- Asigurarea sustenabilității serviciilor prestate prin intermediul cabinetelor de sănătate a reproducerii, Centrelor de Sănătate a Femeii și Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor, în special pentru populația din zona rurală;
- Asigurarea editării și distribuirii Ghidului pentru prestatorii de servicii de sănătate prietenoase tinerilor;
- Asigurarea continuității instruirii specialiștilor din cadrul Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor pe tematica sănătății reproducerii;
- Planificarea continuă în programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală a asigurării cu dispozitive medicale și contraceptive cu efect prelungat pentru persoanele din grupurile vulnerabile, grupele de risc medical și social condiționate;
- Efectuarea analizei de impact dintre rata avorturilor și programul de asigurare a populației cu mijloace moderne de control ale fertilității de către femei și bărbați;
- Asigurarea continuității informării populației pe tematica sănătății reproducerii prin prisma dimensiunii de gen. Reflectarea datelor dezagregate pe gen.;
- Efectuarea unei analize cu privire la impactul realizării măsurilor prevăzute în Programul național de promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2007-2015 asupra tinerilor;
- Asigurarea realizării ulterioare a Strategiei prin intermediul Planului de acțiuni privind implementarea acesteia;
- Includerea serviciilor de Fertilizare in vitro în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Domeniul 6. Educație

Obiectivul specific 6.1. Integrarea dimensiunii egalității de gen în politicile educaționale și în procesul educațional.

Activitatea 6.1.1. Organizarea campaniei de comunicare a atractivității și avantajelor unei cariere în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor, care se va concentra în special pe fete absolvente ale învățământului preuniversitar

Termenul de executare: 2015

*Responsabilii de realizare: Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor
Informația despre realizare*

În vederea asistenței profesionale a tinerilor, în special a fetelor și integrării acestora în câmpul muncii, MTIC în parteneriat cu Ministerul Educației și Asociația Companiilor private din sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor a organizat campania de orientare profesională pentru specialiștii din domeniul IT. Campania de orientare profesională - "Cariera în IT- 2013", a fost lansată în cadrul „Zilelor Tehnologiei Informației și

Comunicațiilor” desfășurate în perioada 15 aprilie – 17 mai 2013, campania sa desfășurat în două etape:

I. Campania de prezentări ”Alege o Cariera în IT” (Aprilie – Mai 2013);

II. Campania de promovare a Carierei IT (Iunie - Iulie 2013).

Inițiativa s-a desfășurat sub forma unor sesiuni de orientare în carieră dedicate elevilor claselor a X-XII-a. Tinerii au participat în cadrul unui dialog dinamic cu reprezentanții sectorului, având posibilitatea să afle informație utilă despre specificul activității în domeniul IT, direcțiile de carieră pe care le pot urma, instituțiile la care pot merge să studieze, opțiuni adiționale de studiu individual, interactiv și gratuit.

Totodată menționăm că la data 25 aprilie 2013 a fost marcată *ziua mondială a Uniunii Internaționale a telecomunicațiilor (UIT) și a fetelor în TIC*, instituită la inițiativa UIT pentru crearea unui mediu global, ce încurajează femeile să aleagă o carieră în domeniul dezvoltării tehnologiei informației și comunicațiilor.

Ziua a fost marcată prin desfășurarea videoconferinței regionale „*Fetele în TIC*” la care au participat și reprezentanții R. Moldova. Participanții au menționat că eficiența lucrului în echipă depinde în mare măsură de diversitatea membrilor ei. În acest context respectarea principiului egalității de gen are o semnificație aparte. Prin asigurarea condițiilor necesare pentru promovarea femeii în domeniul TIC, inclusiv la funcții de conducere și atragerea femeilor în proiecte inovatoare, eficiența acestora sporește esențial. În prezent, peste 30 de mii de femei din 90 de țări ale lumii activează în sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Analiza în dinamică a progreselor obținute cu privire la creșterea numărului de studenți fete admise la facultățile de tehnologii informaționale.

Activitatea 6.1.2. Integrarea perspectivei de gen în programele de formare inițială și continuă a profesorilor în contextul drepturilor omului

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Educației (Institutul de Științe ale Educației)

Informația despre realizare:

Prin articolul 6 al Legii învățământului, se confirmă dreptul la învățătură care este garantat, indiferent de naționalitate, sex, vârstă, de originea și starea socială, de apartenența politică sau religioasă, de antecedentele penale. Statul asigură șanse egale de acces în instituțiile de stat de învățământ liceal, profesional, mediu de specialitate și superior, în funcție de aptitudini și capacități. Pornind de la faptul că copiii au șanse egale la instruire, indiferent de sex, nu există discipline separate pentru băieți și fete, nici în învățământul preuniversitar, nici în secundar profesional, mediu de specialitate sau superior. Admiterea în învățământul secundar profesional, mediu de specialitate și superior se face în baza concursului mediei însușitei din certificatul de studii.

Echilibrul de gen se păstrează la treapta preșcolară și la primele trepte de învățământ (primar, gimnazial, liceal). Diferențe apar la treapta de învățământ secundar profesional, unde ponderea băieților e mai înaltă (68,7% în anul de studii 2012/2013). În învățământul mediu de specialitate fetele dețin o pondere mai mare (peste 55% din numărul total de elevi); în învățământul superior ponderea populației feminine este superioară celei masculine, în anul de studii 2012/2013 fiind de 56,0%. Și în rândul doctoranzilor circa 58% îl constituie femeile.

În scopul realizării Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr. 933 din 31.12.09 *Cu privire la aprobarea Programului Național de asigurare a egalității de gen în Republica Moldova pe anii 2010-2015*, ministerul coordonează implementarea programelor de educație în domeniile pregătirii către viața de familie, sănătății, a **egalității de șanse a ambelor sexe** în școlile de cultură generală, licee, colegii și universități, precum și participă la elaborarea materialelor informativ-educative și comunicative.

La solicitarea Ministerului Educației, Institutul de Științe ale Educației realizează permanent instruirea cadrelor didactice, selectate de instituțiile de învățământ, în domeniul asigurării drepturilor fundamentale ale tineretului studios, inclusiv în problema **dimensiunii de gen în procesul instructiv-educativ**. Perspectiva de gen, în contextul drepturilor omului, este abordată prin module tematice realizate în cadrul stagiilor de formare continuă a profesorilor la "Educație civică", "Directorii adjuncți pentru educație", "Clasele primare", "Educație tehnologică".

Pornind de la ideea că realizarea egalității de gen reprezintă o provocare pentru drepturile omului și o premisă a dezvoltării economice, abordarea acesteia la nivelul învățământului se confruntă cu un șir de **probleme**, inclusiv:

1. Se menține o feminizare semnificativă a corpului didactic la nivel preuniversitar și schimbarea parțială a co-raportului în instituțiile de învățământ superior. Chiar dacă femeile constituie majoritatea în domeniul educației, bărbații continuă să dețină **poziții de nivel superior**, ei fiind aceia care adoptă deciziile importante.

De ex., la nivelul instituțiilor de învățământ superior, femeile ocupă următoarea poziție: **23** la sută dețin funcția de Rector; **26,5%** - funcția de Prorector; **32%** - funcția de Decan; **35%** - funcția de Șef catedră.

2. Se atestă discrepanțe de gen la nivel de specialități. Menționăm că feminizarea educației universitare poate fi explicată prin eforturile studentelor de a compensa discriminarea bazată pe gen pe care o vor înfrunta când se vor angaja în câmpul de muncă.

3. Unii părinți consideră universitatea ca unica șansă pentru fiicele lor de a găsi de lucru și a se mărita, astfel întreprind orice pentru a le înmatricula în învățământul superior.

4. Fetele, de fapt, depun mai multe eforturi pentru a fi înmatriculate în universități.

Realizări:

1. În scopul depășirii acestei situații, colaboratorii instituțiilor de învățământ superior, în sesiunea de admitere, discută cu candidații în vederea încurajării fetelor și băieților pentru înmatricularea în domenii mai puțin tradiționale din punct de vedere al genului.

De ex., în sesiunea de **Admitere 2013**, la **ciclul I, licență**, au fost înmatriculați: fete – **10647** - 56,2%, din care - 37,08% la buget și 62,92% - la contract; băieți – **8216** - 43,8%, din care - 34,12% la buget și 65,88% - la contract.

La **ciclul II, masterat**, în sesiunea 2013 au fost admiși: fete – **2580** – **37,5%**; băieți – **4293** – **62,5%**.

În domeniile de formare profesională, **tradițional alese și promovate de bărbați**, se constată tendințe de îmbunătățire a situației: la **Academia "Stefan cel Mare"** în sesiunea de Admitere 2013 din numărul total de **340** de locuri au fost admise **104 de fete**, ceea ce constituie **30,6%** (9 fete - în 2012, 0 -2011), la Academia Militară din numărul total de **70** de locuri, **10 (14,3%)** locuri au fost repartizate pentru admiterea fetelor la specialitățile Militare.

2. Actualmente, formarea **culturii de gen** la nivelul învățământului superior este realizată și în baza programelor /cursurilor de formare profesională inițială și continuă în contextul drepturilor omului, inclusiv în manualele universitare (Anexa 1).

De ex., în cadrul **Universității de Stat din Moldova**, studenților li se propun și unele discipline la libera alegere, care se încadrează în activitățile de asigurare a egalității de gen: *Femeile în istorie* (autor – dr. Rodica Țugulschi, Facultatea Istorie și Filosofie), *Femeile marilor dictatori* (autor – dr. hab., prof. univ. Anatol Petrencu); *Egalitatea genurilor* (autor – dr. hab., conf. univ. Valentina Bodrug) etc.

Totodată, informăm că în cadrul universităților (USM, UPS, USEFS, USTiraspol) sunt ținute cursuri de formare continuă la subiectul asigurării unei abordări complexe a egalității între femei și bărbați în documentele reglatoare din toate domeniile universitare și la toate nivelurile de adoptare și aplicare a deciziilor, în contextul autonomiei universitare.

În aceeași ordine de idei, instituțiile de învățământ superior țin cont de necesitatea asigurării accesului studentelor și studenților la diferite servicii instituționale și privilegii, inclusiv granturi și burse de studii pe baza de egalitate.

Conform metodologiei de dezvoltare a curriculei educaționale, acestea se actualizează nu mai frecvent decât o dată la 5 ani. La momentul actual, în învățământul secundar general se implementează curricula modernizată aprobată în anul 2010, axată pe competențe.

Curriculumul învățământului secundar profesional la unele meserii au fost ajustate pe parcursul anului 2013. La ajustare s-a ținut cont de respectarea drepturilor omului din perspective de gen. A fost propusă în instituțiile de învățământ secundar profesional și mediu de specialitate o disciplină opțională ”Decizii pentru un mod sănătos de viață”, în elaborarea cărei s-a ținut cont de dimensiunea de gen. În anul de studii 2013-2014 în aceste instituții disciplina nominalizată se predă la elevii din anul I.

În învățământul mediu de specialitate a fost reevaluată curricula din perspective de gen la psihopedagogie și pedagogie în colegiile pedagogice.

În instituțiile de învățământ superior, conform autonomiei universitare, fiecare unitate de învățământ își ajustează programele de studii conform actelor legislative și normative. În tabel sînt prezentate modulele/disciplinele, unde problemele în predare se tratează prin perspectiva egalității de gen.

Specialitatea Domeniul	Modul/disciplină	Specialitatea Programul	Nr.ore/ semestrul
Ciclul I, Licență			
Psihologie și Științe ale Educației	Gender educațional	Psihopedagogie,	120 ore, sem. V
	Societate civilă	Educație civică	120 ore, sem. V
	Dreptul familiei		60 ore, sem. VI
	Psihologia familiei	Psihologie	60 ore, sem. VI

Sociologie și Asistență Socială	Modul: Particularități de dezvoltare a familiei contemporane și Asistența socială a familiei și copilului; Drepturile familiei și copilului	Servicii de asistență socială	180ore, sem. III 120 ore, sem. II
	Familia – grup social fundamental	Sociologie	120 ore, sem. II
Ciclul II, Masterat			
Psihologie și Științe ale Educației	Pedagogie de gen	Psihopedagogia învățământului superior	150 ore, sem. III
	Educația adulților		150 ore, sem. III
	Educație de gen	Psihologie clinică	150 ore, sem. III
	Psihoterapii de familie		150 ore, sem. III
	Gender educațional	Psihopedagogia comportamentului deviant	150 ore, sem. III
Sociologie și Asistență Socială	Stratificare socială și stiluri de viață.	Managementul resurselor comunitare	150 ore, sem. III
Facultatea Istorie și Filosofie	Antropologia grupelor de vârstă și de gen	Antropologia aplicată	300 ore, sem. I
	Mentalități colective și imaginar social	Filosofii contemporane	150 ore, sem. III

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Integrarea perspectivei de gen și în programele de formare continuă a profesorilor.

Obiectivul specific 6.2 Reducerea feminizării sistemului educațional

Activitatea 6.2.2. Încurajarea fetelor și băieților pentru înmatricularea în domenii mai puțin tradiționale, prin intermediul instruirilor vocaționale

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Educației

Informația despre realizare:

În scopul depășirii feminizării sau masculinizării domeniilor, colaboratorii instituțiilor de învățământ superior, în sesiunea de admitere, discută cu candidații în vederea încurajării fetelor și băieților pentru înmatricularea în domenii mai puțin tradiționale din punct de vedere al genului.

Astfel, în sesiunea de Admitere 2013, la ciclul I, licență, au fost înmatriculați: fete – 10647- 56,2%, din care - 37,08% la buget și 62,92% - la contract; băieți – 8216 - 43,8%, din care - 34,12% la buget și 65,88% - la contract.

La **ciclul II** în sesiunea 2013 au fost admiși: femei – **2580 – 37,5%**; bărbați – **4293 – 62,5%**.

Academia de Poliție Ștefan cel Mare:

Pentru anul 2013, din numărul total de 340 de locuri au fost admise 104 fete, ceea ce constituie 30,6 %: la specialitatea Drept: 56 de fete admise în 2013; la specialitatea Securitate civilă și ordine publică: 48 fete admise în 2013.

Academia Militară Alexandru cel Bun.

În anul 2013 din numărul total de 70 de locuri, 10 (14,3%) locuri au fost repartizate pentru admiterea fetelor la următoarele specialități: Infanterie - 2 fete; Artilerie - 2 fete; Transmisiuni - 6 fete.

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport:

În anul 2013 din numărul total de 585 de locuri, 223 (38%) locuri au fost repartizate pentru admiterea fetelor la următoarele specialități: Servicii antiincendii - 5 fete (25 băieți); Securitate - 30 fete (95 băieți); Cultura fizică recreativă, de recuperare -98 fete (57 băieți) etc.

Universitatea Tehnică a Moldovei:

În anul 2013 din numărul total de 3590 de locuri, 1040 (cca 30%) locuri au fost repartizate pentru admiterea fetelor (în special la Design, Economie, Drept, Tehnologia produselor alimentare, Tehnologia vinului și a produselor obținute prin fermentare etc.).

La specialitățile ingineresti din 3230 de locuri - 926 fete (29%);

De ex., la următoarele specialități pur bărbătești:

- Tehnologii de operare on transport (auto, aerian, feroviar, naval) 43 băieți; 2 fete;
- Căi ferate, drumuri, poduri 43 băieți; 4 fete;
- Ingineria sistemelor de alimentare cu căldură și gaze, ventilație 65 băieți; 9 fete;
- Inginerie antiincendii și protecție civilă 36 băieți; 9 fete;
- Tehnologia prelucrării lemnului 35 băieți; 3 fete.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Colectarea în continuare a datelor dezagregate de gen, și prezentarea dinamicii cu privire la înmatricularea studenților băieți/fete în domeniile mai puțin tradiționale.

Printre probleme identificate:

- persistența stereotipurilor de gen în sistemul și procesul educațional;
- feminizarea sistemului educațional în Republica Moldova;
- deficiențe la capitolul colectării informațiilor cu referire la integrarea perspectivei de gen în programele de formare inițială și continuă a profesorilor.

Recomandări:

- Analiza în dinamică a progreselor obținute cu privire la creșterea numărului de studenți fete admise la facultățile de tehnologii informaționale;
- Integrarea perspectivei de gen și în programele de formare continuă a profesorilor;
- Colectarea în continuare a datelor dezagregate de gen, și prezentarea dinamicii cu privire la înmatricularea studenților băieți/fete în domeniile mai puțin tradiționale.

Domeniul 7. Prevenirea și combaterea violenței și traficului de ființe umane

Obiectivul specific 7.1. Anihilarea violenței în familie și în bază de gen, precum și a traficului cu femei și fete

Activitatea 7.1.1. Elaborarea și modificarea documentelor de politici sectoriale în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie și traficului de ființe umane, ținând cont de dimensiunea de gen

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Afacerilor Interne, Secretariatul Permanent al Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane, Ministerul Justiției Institutul Național de Justiție

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013, Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei a elaborat Proiectul Planului de Acțiuni pentru anii 2013-2015 al Programului Național de asigurare a egalității de gen, care include în capitolul 7 sfera Prevenirea și combaterea violenței și traficului de ființe umane. Proiectul Hotărârii de Guvern a fost elaborat cu participarea unităților gender din cadrul autorităților publice centrale, reprezentanților din partea organizațiilor nonguvernamentale din domeniul egalității de gen și promovării respectării drepturilor omului, reprezentanților Organizațiilor Internaționale. Totodată, a fost efectuată analiza informațiilor parvenite de la structurile abilitate de implementarea Programului Național de asigurare a egalității de gen pentru anii 2010-2015 de la instituțiile de la nivel central și local, a ONG-urilor precum și a organizațiilor internaționale a reprezentat o platformă de acțiuni pentru elaborarea noului Plan de acțiuni pentru implementarea acestuia, în perioada 2013-2015. Pe parcursul trimestrului I, a fost definitivat proiectul în urma avizilor parvenite, și transmis spre aprobare Guvernului prin scrisoarea nr. 08/602 din 25.03.2013.

Urmare a avizului parvenit de la Cancelaria de Stat, Direcția a organizat o ședință de lucru cu Unitățile gender din cadrul Ministerelor de resort, pentru a expune o poziție comună cu privire la obiectiile parvenite asupra proiectul Planului de acțiuni.

Astfel, prin Hotărârea Guvernului nr. 572 din **30.07.2013**, a fost aprobat Planul de acțiuni pentru implementarea, în perioada 2013-2015, a Programului național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015.

La data de **09.08.2013** a fost susținută conferința de presă la acest subiect, prezidată de către dna ministru Valentina Buliga, în cadrul căreia au fost prezentate obiectivele noi, incluse în Planul de acțiuni pentru anii 2013-2015.

Totodată, pe parcursul anului 2013, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a elaborat proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Regulamentului de activitate a Echipelor multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului Național de Referire.

Proiectul regulamentului a fost avizat și consultat cu actorii în domeniul antitrafic și transmis Guvernului spre aprobare.

Crearea EMT și dezvoltarea SNR permite fortificarea colaborării dintre instituțiile de stat și societatea civilă, în scopul respectării drepturilor omului (victimele traficului de ființe umane), ce contribuie la consolidarea statului de drept. Astfel, modelul SNR este recunoscut pe plan internațional drept o politică de contracarare a traficului de ființe umane de succes în Republica Moldova și exemplu pentru alte state din regiune. În același timp acest model poate fi extins/preluat pentru a preveni și combate alte fenomene sociale.

Adițional, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei în cadrul grupului de lucru, constituit din reprezentanții MAI, Procuraturii generale, Institutului de Reforme Penale, experți independenți, societatea civilă proiectul de lege pentru modificarea și completarea cadrului legislativ în corespundere cu prevederile CAHVIO, precum și îmbunătățirea mecanismului de implementare a Legii nr.45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Modificarea Instrucțiunilor intersectoriale în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, a organelor medicale, sociale și de poliție.

Activitatea 7.1.4. Elaborarea raportului de compatibilitate a legislației naționale la prevederile Convenției europene privind prevenirea și combaterea violenței

Termenul de executare: 2013

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Informația despre realizare:

În contextul examinării compatibilității legislației naționale cu prevederile Convenției, în anul 2013 Centrul de drept al Femeilor a elaborat Raportul de compatibilitate a legislației naționale cu prevederile Convenției Europene privind Prevenirea și Combaterea Violenței față de Femei și Violenței Domestice. Raportul menționat a fost prezentat în cadrul ședinței Comisiei Guvernamentale pentru egalitate între femei și bărbați, la data 3 decembrie 2013. Astfel în procesul de elaborare a proiectului de lege pentru modificarea și completarea cadrului legislativ în corespundere cu prevederile CAHVIO, s-a ținut cont de rezultatele și recomandările raportului.

Totodată, pe parcursul anului 2013, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei în parteneriat cu Biroului Atașatului Social al Ministerului Federal pentru Muncă, Afaceri Sociale și Protecția Consumatorilor din Austria în contextul perspectivei de semnare și ratificare a

Convenției Consiliului Europei privind combaterea violenței în familie de către Republica Moldova, au organizat un șir de activități, printre care:

- Întrevedere cu membrii Parlamentului Republicii Moldova “Convenția Consiliului Europei privind combaterea violenței în familie (Convenția de la Istanbul) și importanța ratificării ei de către Republica Moldova”
- Masa rotundă “Convenția Consiliului Europei privind combaterea violenței în familie (Convenția de la Istanbul) și importanța ratificării ei de către Republica Moldova”.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Promovarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea cadrului legislativ în corespundere cu prevederile CAHVIO.

Activitatea 7.1.5. Organizarea campaniilor de informare și conștientizare pentru publicul larg privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, violența față de femei, fete cu implicarea bărbaților și băieților

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației

Informația despre realizare:

În perioada 25 noiembrie – 10 decembrie 2013 în Republica Moldova, la fel ca și în peste 170 de țări ale lumii, s-a desfășurat Campania Internațională „16 zile de acțiuni împotriva violenței în bază de gen”. Motto-ul Campaniei mondiale a fost: **DE LA PACE ÎN CASĂ SPRE PACE ÎN LUME.**

În anul 2013 Campania „16 zile” s-a desfășurat în Republica Moldova al 11-a an. Specificul activităților Campaniei „16 zile” a constat în necesitatea abordării mai profunde a modalităților de punere în aplicare a cadrului legal–normativ existent (în special, a ordonanței de protecție), dezvoltarea serviciilor adresate protecției victimelor, respectiv, fortificarea capacităților specialiștilor abilitați în domeniu în contextul noilor prevederi legale.

În Republica Moldova Campania s-a desfășurat cu genericul „INDIFERENȚA TE FACE COMPLICE”. S-a decis asupra acestuia reieșind din necesitatea identificată de sensibilizare asupra violenței în familie ca încălcare a drepturilor omului și mobilizare a populației în prevenirea și combaterea fenomenului etc.

Activitățile Campaniei au fost organizate în cooperare de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General al Poliției, Ministerul Apărării, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Ministerul Tineretului și Sportului, Procuratura Generală, Misiunea OSCE în Moldova, UNWomen, PNUD Moldova, UNFPA, Misiunea OIM în Moldova, USAID, Fondul Provocările Mileniului Moldova, Fundația Soros, Fundației OAK, Winrock, HelpAge, Gender-Centru, La Strada, Centrul de Drept al Femeilor, Centrul de Drept Căușeni, Centrul „SOTIS”, AO „Onoarea și Dreptul Femeii Contemporane”, Centrul Internațional de Promovare a Femeilor în Business, Refugiul “Casa Mărioarei”, „Pro-Business Nord”, Centrul psihosocial, Vulcănești, CIDDC, CNPAC, CALM, precum și alte organizații și autorități ale administrației publice locale.

La nivel național și local a fost implementat un program complex de activități care a inclus flashmob al primarilor, seminare, mese rotunde, expoziții de desene și eseuri, dezbateri publice, conferințe, programe TV și Radio cu caracter de sensibilizare, instruire și informare în domeniul drepturilor omului, egalității de gen și violenței în familie, etc. Menționăm prezentarea filmului „Culorile” și discutarea acestuia de către publicul larg. În total în activitățile Campaniei „16 zile” au fost implicate peste 30 organizații / structuri. În calitate de beneficiari ai activităților Campaniei s-au numărat minimum în jur de 100 mii de fete/femei și

băieți/bărbați. Estimativ – acoperirea populației este în jur de 1 mln.de persoane (datorită reflectării acțiunilor în mass-media).

Campania „16 Zile de acțiuni împotriva violenței în bază de gen” a fost inițiată în 1991 de către Women's Global Leadership Institute. Începutul Campaniei a avut loc în data de 25 noiembrie, Ziua Internațională pentru Eliminarea Violenței Împotriva Femeilor și a fost finalizată în data de 10 decembrie, Ziua Internațională a Drepturilor Omului. Astfel a fost creată o conexiune simbolică între problema violenței împotriva femeilor și drepturile omului.

În 2013 genericul Campaniei mondiale a fost *de la Pace în casă spre Pace în lume*. Până în prezent Campania „16 zile” a întrunit eforturile a peste 4100 de organizații din 172 de țări. În Moldova – Campania a fost organizată al 11-lea an consecutiv.

Tradițional, în cadrul Campaniei sunt marcate următoarele evenimente, care într-o formă sau alta și-au găsit reflectare în activitățile organizațiilor din Moldova:

- 25 noiembrie – Ziua internațională de combatere a violenței față de femei
- 1 decembrie – Ziua internațională de combatere HIV/SIDA
- 3 decembrie – Ziua internațională a persoanelor cu dezabilități
- 6 decembrie – Ziua de comemorare a victimelor „Masacrului de la Monreal”
- 10 decembrie – Ziua internațională a drepturilor omului.

Celebrarea evenimentelor indicate reprezintă o posibilitate de reflecție a guvernelor asupra angajamentelor asumate în contextul documentelor menționate, iar pentru societatea civilă – un prilej de a îndemna guvernele spre realizarea acestora. Evenimentele menționate au fost abordate în cadrul activităților pe parcursul Campaniei.

În Republica Moldova activitățile Campaniei au fost organizate în parteneriat de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (coordonare), Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General al Poliției, Ministerul Apărării, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Ministerul Tineretului și Sportului, Procuratura Generală. Menționăm parteneriatul cu Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, CALM, APL din mai multe raioane și comunități, organizații ale societății civile.

Printre cele mai active organizații nonguvernamentale se prezintă Winrock, HelpAge, Gender-Centru, Centrul „La Strada”, Centrul de Drept al Femeilor, Centrul de Drept Căușeni, Centrul „SOTIS” Bălți, AO „Onoarea și Dreptul Femeii Contemporane” Bălți, Centrul Internațional de Promovare a Femeilor în Business, Refugiul “Casa Mărioarei”, „Pro-Business Nord” Bălți, Centrul psihosocial, Vulcănești, CIDDC, CNPAC etc.

Activitățile au fost organizate cu suportul Misiunii OSCE în Moldova, PNUD Moldova, UNWomen, UNFPA, Misiunii OIM în Moldova, Ambasadei SUA în Moldova, USAID, Fondului Provocările Mileniului Moldova, Fundației Soros, Ambasadei Suediei în Moldova, Ambasadei Austriei în Moldova, Departamentului de Stat al SUA, Fundației OAK.

La nivel național și local a fost implementat un program complex de activități ce au inclus flashmob al primarilor, seminare, mese rotunde, expoziții de desene și eseuri, dezbateri publice, conferințe, programe TV și Radio cu caracter de sensibilizare, instruire și informare în domeniul drepturilor omului, egalității de gen și violenței în familie, etc. În total în activitățile Campaniei „16 zile” au fost implicate peste 30 organizații / structuri. În calitate de beneficiari ai activităților Campaniei s-au numărat peste 100 mii de fete/femei și băieți/bărbați. Estimativ – acoperirea populației este în jur de 1 mln.de persoane (datorită reflectării acțiunilor în mass-media).

Menționăm conjugarea eforturilor cu acțiunile campaniei în derulare cu genericul „Protejează-mi copilăria”, sprijinită de UNICEF, în scopul informării părinților și familiilor despre metodele pozitive de disciplinare și reducerii cazurilor de violență asupra copiilor.

Rezultatele Campaniei:

- Creșterea sensibilizării unor categorii a populației - spre înțelegerea VF ca încălcare a drepturilor omului / Estimativ – acoperirea populației este în jur de 1 mln.de persoane (datorită reflectării acțiunilor în mass-media).
- Fortificarea parțială a capacităților specialiștilor la nivel de raion / comunitate – prestatori de servicii în soluționarea cazurilor VF (dialog intersectorial, prin identificarea problemelor și soluțiilor).
- Stabilirea platformei pentru discutarea și diseminarea soluțiilor și strategiilor de prevenire și combatere a violenței în familie, de implicare activă a bărbaților în acest proces.
- Implicarea activă / susținerea activităților din partea organelor APL din mai multe raioane, în special Soroca, Fălești, Bălți, Anenii Noi, Cahul, Drochia, Cimișlia, Leova, Basarabeasca, Ialoveni, Orhei, Comrat, Șoldănești, Telenești, Strășeni ș.a.
- Alocarea / valorificarea și unor resurse locale.
- Condiționarea autorităților centrale și locale să implementeze în practică cadrul legal-normativ de prevenire și combatere a violenței în familie, în special prin aplicarea mai efectivă a ordonanței de protecție.
- Identificarea și asistența cazurilor de violență în familie (în cadrul diferitor activități).
- Identificarea practicilor pozitive, problemelor și propunerilor de eficientizare a activității organelor abilitate în domeniu.

În cadrul activităților specialiștii au identificat problemele existente în soluționarea cazurilor de VF (majoritatea identificate și în cadrul campaniei anterioare):

- *De ordin legal-normativ:* deficiențe în eliberarea și aplicarea ordonanței de protecție, în special în cazuri de urgență; responsabilizarea slabă a APL; aplicarea preponderentă a amenzilor de către poliție în cazurile de VF; conlucrarea insuficientă a specialiștilor la nivel comunitar / comunitar – raional; funcționalitatea redusă a Comisiilor pe probleme sociale etc.;
- *Cu referire la resurse umane și materiale:* instruirea insuficientă a specialiștilor (menținerea stereotipurilor), fluctuația cadrelor / motivarea insuficientă, asigurarea insuficientă a condițiilor de muncă; conlucrarea defectuoasă între primari și asistenți sociali, în unele localități; pregătirea inadecvată profesională a unor asistenți sociali, polițiști, medici; insuficiența de capacități a organelor de poliție (1 polițist la 2 sate), flexibilitatea redusă a acestora din lipsă de resurse etc.;
- *De ordin informațional:* insuficiență de publicitate socială cu genericul anti-violență, insuficiență de materiale informative;
- *Cu referire la servicii:* deficiențe în accesarea serviciilor existente în alte raioane, insuficiență de servicii de consiliere familială, insuficiență de servicii juridice (gratuite), insuficiență de resurse, insuficiență de instrumente de lucru cu abuzatorii de alcool; lipsa / insuficiența serviciilor sociale adecvate necesităților comunitare.

Printre necesități de intervenție au fost specificate:

- Ajustarea mecanismului de aplicare a OP (perioada, probele necesare, conținutul, etc.);
- Urgentarea punerii în practică a mecanismului de acreditare a serviciilor sociale;
- Coordonarea strictă a acțiunilor specialiștilor: judecători, polițiști, asistenți sociali, medici, avocați;
- Monitorizarea perseverentă a cazurilor de VF;
- Fortificarea responsabilității specialiștilor abilitați în domeniu, în special a primarilor;

- Instruirea continuă a specialiștilor abilitați în domeniu;
- Dezvoltarea continuă a SNR, focusarea acestuia pe VF;
- Extinderea sensibilizării populației la subiectul VF / implicarea activă a sistemului de învățământ;
- Atenție sporită prevenirii / soluționării cazurilor de violență asupra persoanelor în etate;
- Publicitatea socială etc.

La fel, prin participarea la Campania mondială „16 zile”, s-a reușit demonstrarea solidarității cu femeile din toată lumea prin stabilirea unei legături directe dintre activitatea națională și internațională de eradicare a violenței împotriva femeii.

OIM în parteneriat cu Ministerul Tineretului și Sportului, Biroul pentru Relații cu Diaspora, ONU Moldova, Centrul Media pentru Tineri, OWH TV Studio și Școala de Fotografie „Roman Rîbaleov” au organizat cea de-a 5-ea ediție a concursului de filme de scurtmetraj și fotografii despre migrație și diversitate PLURAL+ Moldova, destinat copiilor și tinerilor de 9-25 de ani. PLURAL+ Moldova este versiunea națională a concursului internațional PLURAL+ realizat de Alianța Civilizațiilor a ONU și OIM, având drept scop prevenirea traficului de persoane, violenței domestice și intoleranței față de imigranți. Concursul a fost promovat în perioada mai- noiembrie 2013, de asemenea în cadrul Festivalului Internațional de Filme Documentare „Cronograf, Zilelor Europei la Chișinău și Tiraspol, Tîrgului ONG-urilor din luna iunie și altor evenimente. Materialele vizuale despre concurs au fost repartizate prin instituțiile de învățământ din capitală și raioane. În total au fost examinate 13 dosare pentru secțiunea video și 10 pentru cea foto care au întrunit rigorile concursului. Ceremonia de premiere a câștigătorilor a avut la 20 decembrie 2013 la Chișinău, aceasta fiind prilejuită Zilei Internaționale a Migranților (18 decembrie). Concomitent, a fost produs un DVD ce conține lucrările tuturor participanților; copiile acestuia au fost oferite publicului în cadrul ceremoniei și urmează să fie folosite pentru ulterioara promovare a concursului.

Adițional, la 6 martie 2013 la Chișinău OIM în parteneriat cu Ambasadei Austriei în Republica Moldova au organizat prezentarea documentarului „Mama Illegal” despre lucrătoarele moldovence clandestine în Austria și Italia. Filmul a fost urmat de o dezbatere publică, în cadrul căreia oficialii de rang înalt, diplomații și reprezentanții Diasporei și-au exprimat viziunile despre migrație și consecințele acesteia.

În perioada aprilie-iunie la Verona, Parma și Milano 2013 au fost organizate întruniri suplimentare cu moldovenii emigrați în cadrul Campaniei “Nimeni nu e singur pe pământ”. Scopul Campaniei a constat în sensibilizarea cetățenilor RM despre pericolele migrației nereglementate și efectele negative ale migrației asupra copiilor și familiilor rămași în urmă.

În perioada 15-20 octombrie 2013 a fost organizată Campania națională „Săptămâna AntiTrafic”, desfășurată sub egida Secretariatului Permanent al Comitetului Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane. Campania respectivă a inclus un șir de evenimente organizate la Chișinău și în teritoriu, printre care un flash mob în centrul capitalei, lecții publice pentru tinerii psihologi și jurnaliști, concursul foto „aRtitudine împotriva traficului de ființe umane”, rularea filmului „Calea rușinii”, etc. „Săptămâna AntiTrafic” a fost desfășurată cu prilejul Zilei Europene de luptă împotriva traficului de ființe umane.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Implicarea activă a mass-media în reflectarea activităților Campaniei în scopul asigurării unei vizibilități mai vaste a acesteia și facilitării procesului de sensibilizare a populației în domeniu. Editarea în prealabil a materialelor informative relevante în vederea asigurării activităților cu acoperire informațională;

- Planificarea resurselor financiare în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu, în vederea asigurării continuității campaniilor informaționale.

Activitatea 7.1.6. Asigurarea integrării perspectivei de gen în sistemul informațional privind informarea imediată despre cazurile de trafic de ființe umane identificate în străinătate

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene

Informația despre realizare:

Gradul de implementare: nerealizat

Recomandări: Eficientizarea eforturilor în vederea realizării activității prevăzute.

Activitatea specifică 7.1.7. Pilotarea și dezvoltarea programului electronic de armonizare a datelor statistice cu privire la numărul victimelor traficului de ființe umane dezagregate după criteriul de sex

Termenul de executare: 2014

Responsabilii de realizare: Cancelaria de Stat (Comitetul Național pentru combaterea traficului de ființe umane)

Informația despre realizare:

În vederea deținerii unor date statistice corelate la nivel național care să permită crearea unei imagini concludente asupra fenomenului TFU și luând în considerare recomandările internaționale, Secretariatul Permanent (SP) al Comitetului național pentru combaterea TFU (CN CTFU) a inițiat procedura de armonizare a datelor, care vine să fortifice atribuția sa de a colecta date așa cum prevede și punctul 9¹ din Hotărârea Guvernului nr. 472 din 26 martie 2008.

În acest sens, au fost elaborate 6 formulare de colectare a datelor ce conțin indicatori dezagregați după criteriul de sex, iar pe parcursul anului 2013, trimestrial, formularele au fost testate de către Secretariatul Permanent prin solicitarea datelor conform indicatorilor din formulare de la autoritățile cu mandat în domeniul vizat.

Astfel, Ministerul Afacerilor Interne (CCTP) și Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei au oferit informații cu privire la numărul victimelor TFU și a TC, dezagregate după criteriul sex, iar Ministerul Justiției (Departamentul Instituției Penitenciare) a oferit informație despre persoanele care își ispășesc pedeapsa pentru comiterea infracțiunii TFU în baza unui formular, care de asemenea conține acest principiu. Datele stocate conform formularelor se regăsesc într-un program computerizat multifuncțional, care are capacitatea să reproducă o imagine concludentă despre profilul victimologic, dar și despre profilul infracțional. Datele colectate pe parcursul procesului de pilotare au permis elaborarea Raportului național în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane pentru anul 2012³, unde capitolul „Considerații privind victima TFU”, reflectă o analiză a datelor cu privire la profilul victimelor, axată și pe criteriul de sex.

³ <http://antitrafic.gov.md/libview.php?l=ro&idc=30&id=189&t=/Rapoarte/Nationale/RAPORT-national-in-domeniul-prevenirii-si-combaterii-traficului-de-fiinte-umane-pentru-anul-2012>

Mai mult decât atât, în procesul de elaborare a proiectului noului Plan național de prevenire și combatere a traficului de ființe umane 2014-2016 s-a ținut cont de necesitatea estimării costurilor prin prisma asigurării dimensiunii de gen, exercițiu ce a fost anticipat în noiembrie 2012, în cadrul atelierului de instruire “Indicatori, instrument al managementului de politici”, dedicat membrilor Grupului coordonator al SP organizat de către Secretariatul permanent în parteneriat cu Misiunea OSCE în Moldova. Unul din obiectivele atelierului a fost introducerea abordării politicii antitrafic prin prisma respectării drepturilor omului și a dimensiunii de gen în procesul de bugetare, ceea ce a contat substanțial la elaborarea noului Plan Național 2014-2016.

Acest exercițiu de pilotare și testare se dovedește a fi util iar continuitatea acestuia se impune drept obligatorie, deoarece datele furnizate de către participanți servesc punct de reper în procesul de raportare și de monitorizare a politicilor naționale antitrafic. În acest sens, ținem să menționăm că un indicator de progres în vederea armonizării datelor statistice este și faptul că pe parcursul anului 2013 a fost posibilă automatizarea procesului de colectare a datelor cu Departamentul Instituției Penitenciare (DIP) din cadrul Ministerului Justiției, ceea ce va presupune excluderea procesului de colectare a formularelor manual, și realizarea acestui exercițiu prin sistemul electronic stabilit între baza de date a DIP și site-ul www.antitrafic.gov.md

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea colectării automatizate a datelor statistice cu privire la numărul victimelor traficului de ființe umane dezagregate după criteriul de sex în cadrul unei platforme multidimensionale incluzând protecție socială și domeniul justiției.

Printre probleme identificate:

- Lipsa mecanismului de compensare a victimelor traficului de ființe umane;
- instruirea insuficientă a specialiștilor cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii TFU, și VF (menținerea stereotipurilor), fluctuația cadrelor;
- se atestă un răspuns neconsolidat al comunității pe marginea cazurilor de VF;
- capacități și resurse insuficiente de management a cazurilor de VF, accesul limitat al victimelor VF la serviciile de asistență juridică garantată de stat;
- insuficiența serviciilor de lungă durată pentru asistența și reabilitarea victimelor, în special lipsa locuințelor sociale pentru amplasare temporară a victimelor violenței în familie.

Recomandări:

- Modificarea Instrucțiunilor intersectoriale în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, a organelor medicale, sociale și de poliție;
- Promovarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea cadrului legislativ în corespundere cu prevederile CAHVIO;
- Implicarea activă a mass-media în reflectarea activităților Campaniei în scopul asigurării unei vizibilități mai vaste a acesteia și facilitării procesului de sensibilizare a populației în domeniu. Editarea în prealabil a materialelor informative relevante în vederea asigurării activităților cu acoperire informațională;

- Planificarea resurselor financiare în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu, în vederea asigurării continuității campaniilor informaționale.
- Asigurarea colectării automatizate a datelor statistice cu privire la numărul victimelor traficului de ființe umane dezagregate după criteriul de sex în cadrul unei platforme multidimensionale incluzând protecție socială și domeniul justiției.

Domeniul 8. Creșterea nivelului de conștientizare publică și mijloacele de informare în masă

Activitatea 8.1.1. Desfășurarea campaniilor de promovare a egalității de șanse între femei și bărbați, precum și evenimentelor de sensibilizare a mass-media privind standardele etice de reflectare a oportunităților egale între femei și bărbați

Termenul de executare: 2015

Responsabili de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, autoritățile publice centrale

Informația despre realizare:

Una dintre măsurile principale realizate pe parcursul anului 2013 în vederea promovării egalității de șanse între femei și bărbați, precum și evenimentelor de sensibilizare a mass-media privind standardele etice de reflectare a oportunităților egale între femei și bărbați a fost procesul de autoevaluare a instituțiilor mass-media prin prisma dimensiunii de gen.

Membrii Consiliului de evaluare al proiectului au analizat rapoartele lunare de autoevaluare prin prisma dimensiunii de gen, prezentate de redacții, au verificat datele și au oferit recomandări lunare fiecărei instituții mass-media în scopul asigurării echilibrului de gen în materialele jurnalistice transmise publicului. Consiliul de evaluare apreciază tendințele pozitive înregistrate de cele 17 instituții mass-media la unele capitole, chiar dacă progresul este încă modest. Ținând cont de premisele create în lunile de autoevaluare, experții accentuează necesitatea consolidării rezultatelor obținute, a perseverării în îmbunătățirea acestora, inclusiv prin continuarea autoevaluării redacționale sub diferite forme, pentru a cunoaște exact punctele vulnerabile din perspectiva egalității de gen și a lua măsuri editoriale pentru diminuarea discrepanțelor de gen.

Gradul de implementare: nerealizat

Recomandare: Asigurarea instruirilor inițiale și continue a specialiștilor instituțiilor mass-media în vederea reflectării echilibrate a femeilor și bărbaților în produsele media.

Activitatea 8.1.2. Consolidarea capacităților jurnaliștilor și factorilor de decizie din domeniul mass-media privind principiile egalității de gen drept fundament al drepturilor omului

Termenul de executare: 2015

Responsabili de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Informația despre realizare:

Gradul de implementare: nerealizat

Recomandare: Identificarea resurselor financiare pentru realizarea activității.

Activitatea 8.1.3. Efectuarea autoevaluării publicațiilor presei scrise și presei electronice prin prisma dimensiunii de gen

Termenul de executare: 2013

Responsabili de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Informața despre realizare:

Pentru realizarea acestui obiectiv, ținând cont de *Recomandarea CM / Rec (2013) 1 a Comitetului de Miniștri către statele membre*, CCA a inclus în fișa de monitorizare a pluralismului social-politic pentru anul 2013 indicatorul de gen. Astfel, în cadrul monitorizării diversității social-politice din perioada 04.10.13-13.10.13 a buletinelor informative de la zece posturi TV a fost evaluată și dimensiunea de gen. Rezultatele sunt alarmante, s-a constatat că prezența femeilor în reportajele ce vizează evenimentele politice este net inferioară celei masculine. Responsabilitatea nu vizează doar instituțiile mass-media, acestea reflectă în mare măsură o stare de fapt și o problemă a societății, în special pe segmentul integrării femeilor în viața politică și în procesul decizional.

Concluziile acestui raport obligă instituția de autoreglementare să întreprindă măsuri de sensibilizare și susținere a unor practici eficiente în problema genderului. Potrivit *Recomandării CM / Rec (2007) 17* privind standardele egalității de gen și mecanismele sale, Comitetul de Miniștri a subliniat că statele ar trebui să încurajeze acțiuni eficiente pentru a se asigura că egalitatea de gen, drept principiu fundamental al drepturilor omului, este respectată în mass-media, în conformitate cu responsabilitatea socială și puterea pe care o deține în societatea modernă.

Proiectul de autoevaluare prin prisma dimensiunii de gen a început derularea urmare a realizării unui concurs deschis și urmare a trainingurilor specializate, desfășurate în decembrie 2012 de Asociația Presei Independente (API) în parteneriat cu Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”, 18 mijloace de informare în masă, după cum urmează:

- ziarul cu distribuție națională „Adevărul-Moldova”
- ziarul cu distribuție națională „Jurnal de Chișinău”
- ziarul cu distribuție națională “ Trud7 Moldova”
- revista cu distribuție națională „Natura”
- ziarul cu distribuție regională “Expresul” (raioanele Ungheni, Nisporeni, Călărași)
- ziarul cu distribuție regională „SP” (mun. Bălți și alte orașele din regiunea de Nord)
- ziarul cu distribuție raională “Unghiul” (raionul Ungheni)
- ziarul cu distribuție raională “Ecoul Nostru” (raionul Sângerei)
- ziarul cu distribuție raională „Glia Drochiană” (raionul Drochia)
- agenția de știri „Info Prim Neo”
- portalul www.unimedia.info
- revista online www.pentrua.md
- portalul www.stiripozitive.eu
- portalul www.hotnews.md
- pagina web a IPNA “Compania Teleradio-Moldova” www.trm.md
- portalul regional www.gagauzinfo.md
- portalul local www.colonita.eu
- portalul local www.ialovenionline.md

Autoevaluarea prin prisma dimensiunii de gen a avut loc în baza unei metologii și a unui ghid de autoevaluare, elaborat de API în cadrul proiectului și aprobat de UN Women. Datele au

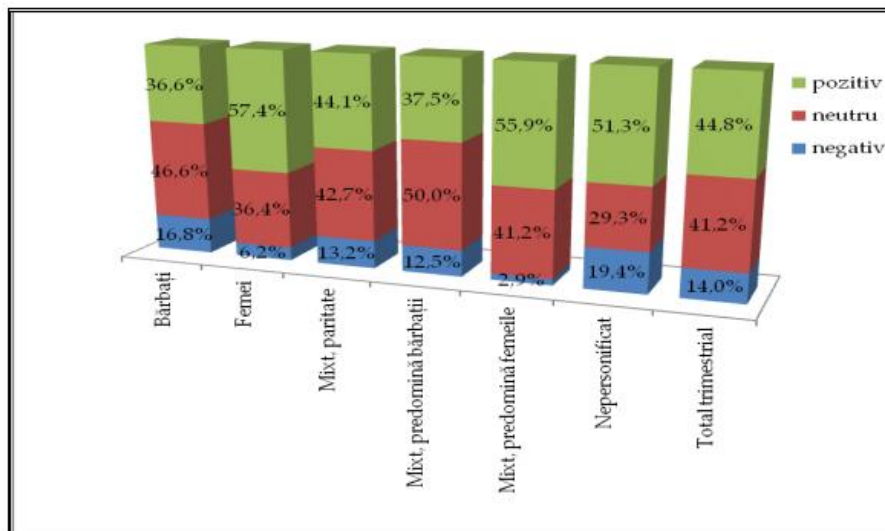
fost colectate de sine stătător de către instituțiile mass-media implicate în proiect, în acest scop în fiecare redacție fiind desemnat câte un responsabil pentru autoevaluarea de gen. Responsabilii pentru autoevaluare au introdus sistematic datele, conform unor parametri prestabiliți, într-o baza de date format Excel, apoi au totalizat cifrele și generează tabele pentru raportul lunar de autoevaluare.

În majoritatea articolelor publicate în perioada august-octombrie 2013, femeile protagoniste au fost prezentate preponderent în context pozitiv, iar bărbații – în context neutru. Astfel, femeile au apărut în context pozitiv în 57,4% din totalul articolelor cu protagoniste femei, în context neutru – în 36,4% din articole, iar în celelalte 6,2% din texte femeile protagoniste au fost prezentate în context negativ.

Bărbații au apărut de cele mai multe ori în context neutru (46,6% din totalul articolelor cu protagoniști bărbați). În același timp, bărbații au fost prezentați în context pozitiv de 1,5 ori mai rar decât femeile (în 36,6%) și de aproape trei ori mai des decât femeile în context negativ (16,8%). În materialele care au avut protagoniști și bărbați, și femei, aceștia au fost prezentați preponderent neutru (42,7% din totalul articolelor cu protagoniști de ambele sexe în egală măsură) sau pozitiv (44,1% din total).

În total pe trimestru, datele autoevaluării arată că redacțiile prezintă protagoniștii, fie ei bărbați sau femei, atât în context pozitiv (44,8%), cât și neutru (41,2%), iar fiecare al șaptelea articol (14%) prezintă protagonistul sau protagonista în context negativ.

GRAFIC 4. POZIȚIONAREA PROTAGONISTULUI/EROULUI PRINCIPAL ÎN MATERIILE JURNALISTICE, CARACTERISTICI DE CONTEXT, AUGUST-OCTOMBRIE 2013

Prezentarea echilibrată a genurilor în spațiul public și privat rămâne a fi o problemă editorială pe care instituțiile mass-media nu reușesc s-o soluționeze. Astfel, în trimestrul trei de autoevaluare, femeile au apărut mai rar decât bărbații în calitate de protagoniști în spațiul public, adică la evenimente, ședințe, în exercitarea funcțiilor publice (83,1% bărbați și 73,1% femei), în schimb, de 1,6 ori mai des în spațiul privat (16,9% bărbați și 26,9% femei). În articolele în care protagoniștii de ambele genuri sunt reprezentanți egal lucrurile stau puțin mai bine (61,5% - în spațiul public și 38,5% - în spațiul privat), însă discrepanțele rămân evidente. În total pe trimestru, se remarcă aceeași preferință de prezentare a protagoniștilor, fie ei bărbați sau femei, mai des în spațiul public (77,1% din total) decât în spațiul privat (22,9%).

Gradul de implementare: realizat

Recomandare: Elaborarea și diseminarea recomandărilor cu privire la reflectarea egală a femeilor și bărbaților în reportajele ce vizează evenimentele politice instituțiilor mass-media;

- Respectarea de către producătorii de materiale media a recomandărilor raportului ”Autoevaluarea instituțiilor mass-media prin prisma dimensiunii de gen (presă scrisă și presă on-line)⁴”

Activitatea 8.1.4. Revizuirea cadrului legislativ privind publicitatea în contextul sancționării publicității sexiste

Termenul de executare: 2014

Responsabili de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Informața despre realizare:

Întru realizarea obiectivelor propuse, în vederea promovării egalității de gen, CCA a propus câteva măsuri de armonizare a cadrului normativ în vederea promovării și protejării drepturilor și libertăților fundamentale ale femeilor și asigurării egalității de gen în mass-media. Aceste propuneri vizează două direcții normative: de reglementare și de autoreglementare, și anume:

- precizarea și detalierea unor norme obligatorii, prin completarea Codului de conduită al radiodifuzorilor, Decizia CCA Nr. 127, din 26.12.2007, Publicat: 01.02.2008 în Monitorul Oficial Nr. 21-24;
- adoptarea unui Cod de conduită de autoreglementare cu privire la respectarea drepturilor femeilor, protecției imaginii femeilor și asigurarea egalității de gen în mass-media audiovizuală.

CCA a venit cu inițiativa de a propune pentru dezbateri publice următoarele prevederi de reglementare:

- A completa Codul de conduită al radiodifuzorilor, Decizia CCA Nr. 127, din 26.12.2007, Publicat: 01.02.2008 în Monitorul Oficial Nr. 21-24, după cum urmează la:
- Capitolul I. Informarea justă, completă, adecvată și pluralismul politico-social, cu art. 5¹: „Radiodifuzorii vor asigura și vor promova în serviciile de programe diversitatea politică, socială, culturală și o reprezentare echilibrată a femeilor și bărbaților, inclusiv a opiniei acestora și a participării lor în calitate de formatori de opinie”.
- Capitolul II. Interesul public și respectarea drepturilor omului, cu art. 13¹: „Radiodifuzorii sunt obligați să promoveze reprezentarea fără stereotipuri a rolului femeilor și bărbaților, să evite publicitatea și imaginile sexiste, limbajul și conținutul care ar putea duce la discriminarea pe bază de sex sau susceptibile de incitare la ură și violență de gen”.
- A discuta proiectul de Cod de autoreglementare cu privire la respectarea drepturilor femeilor, protecției imaginii femeilor și asigurarea egalității de gen în mass-media audiovizuală.

Totodată, CCA colaborează cu instituțiile statului, autoritățile publice și organizațiile societății civile în vederea implementării unor practici eficiente pentru afirmarea în toate domeniile a unui raport echilibrat între femei și bărbați.

Astfel, reprezentanții CCA au participat la conferința Integrarea dimensiunii de gen în activitatea CEC, organizată de Comisia Electorală Centrală, în cadrul căreia a fost prezentat studiul de Audit al dimensiunii de gen și a fost dezbătut planul de acțiuni în vederea fortificării acestui aspect în perioada campaniilor electorale. În acest context, a fost pusă în discuție

⁴ http://api.md/upload/editor/RAPORT_FINAL_autoevaluarea_institutiilor_mass-media_prin_prisma_dimensiunii_de_gen.pdf

oportunitatea stabilirii unor cote de discriminare pozitivă a femeilor în procesele politice, precum și instrumente de sensibilizare a mass-mediei asupra acestui subiect.

Referitor la necesitatea de a asigura egalitatea de șanse femeilor și bărbaților în cadrul procesului decizional, CCA a ținut cont de acest obiectiv și a aplicat Recomandarea CM / Rec (2013) 1 a Comitetului de Miniștri către statele membre, (lit B, punctul 4: a promova o participare echilibrată a femeilor și a bărbaților la funcții de conducere, în organismele cu rol consultativ, de reglementare sau de supraveghere internă, și, în general, în procesul de luare a deciziilor) în cadrul Concursului pentru alegerea membrilor Consiliului de Observatori al radiodifuzorului public IPNA „Teleradio-Moldova”. Astfel, din cele 5 femei care și-au depus dosarul, 3 au fost selectate, iar din cei 19 bărbați care au candidat, au trecut concursul 9. CCA a selectat 12 candidați, din rândurile cărora Parlamentul urmează să aleagă 6 membri ai CO. Aceasta în condițiile în care, în anul 2013, componența Consiliului de Observatori al IPNA „Teleradio-Moldova” a fost de 6 femei și 3 bărbați.

Promovarea drepturilor femeilor și a egalității de șanse între femei și bărbați, includerea dimensiunii de gen în activitatea instituțională a CCA și în domeniul mass-media rămâne una din prioritățile anului 2014. CCA este deschis pentru colaborare în vederea implementării unor practici eficiente pentru a asigura oportunități egale, echitatea și echilibrul între bărbați și femei.

Gradul de implementare: realizat parțial

Recomandare: Promovarea la Guvern a proiectului de lege privind armonizarea legislației naționale la prevederile Legii 5 din 9.02.2006, cu privire asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, care va reglementa sancționarea publicității sexiste.

Obiectivul specific 8.2. Creșterea gradului de conștientizare în rândurile femeilor și bărbaților, fetelor și băieților privind drepturile omului

Activitatea 8.2.2. Instruirea în domeniul drepturilor omului, inclusiv egalității de gen, a unităților de informare și comunicare cu mass-media din cadrul autorităților publice centrale

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene

Informația despre realizare:

Gradul de implementare: nerealizat

Recomandări: Identificarea resurselor financiare pentru realizarea activității.

Activitatea 8.2.3. Sensibilizarea și implicarea bărbaților și băieților în transmiterea mesajului de zero toleranță față de violența în bază de gen prin activitățile sportive desfășurate

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Educației, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării

Informația despre realizare:

În contextul realizării activității date, MAEIE în cooperare cu Federația Moldovenească de Fotbal, MMPSF, Ministerul Tineretului și Sportului și misiunea OSCE în Moldova, a organizat și desfășurat campania socială „Prin sport împotriva violenței”. Obiectivul campaniei a fost de a transmite mesajul de zero toleranță față de violența în bază de gen și de a ridica nivelul de conștientizare publică a gravității fenomenului. În acest sens, în cadrul meciului de fotbal dintre echipele FC Veris și FC Tiraspol (Finala Cupei Moldova Orange), jucătorii, la intrarea și alinierea pe terenul de joc, au purtat tricouri cu sloganul “Bărbații adevărați nu bat femeile”. Adițional, vizibilitatea mesajului a fost asigurată prin intermediul banerelor și a unui spot social difuzat înainte de meci. Acțiunea a avut loc la 26 mai 2013.

Totodată, în anul 2013, MMPSF în parteneriat cu Biroului Atașatului Social al Ministerului Federal pentru Muncă, Afaceri Sociale și Protecția Consumatorilor din Austria au organizat atelierul de lucru regional privind posibilitatea creării rețelei de regionale de cooperare și networking pentru combaterea și prevenirea violenței în familie, în Drochia.

Gradul de implementare: realizată

Recomandări: Asigurarea continuității implicării bărbaților în campaniile informaționale de transmitere a toleranței zero față de venomenul violenței în familie;

- Crearea rețelei naționale a bărbaților împotriva violenței și implicarea activă în activitățile informaționale.

Printre probleme identificate:

- Persistența a publicității sexiste / lipsa mecanismelor de identificare și contracarare a acesteia;
- capacități insuficiente de înțelegere a sexismului de către producătorii de publicitate;
- persistența stereotipurilor de gen și prejudecăți privind rolul femeilor și bărbaților în viața de familie și societate, la producătorii de publicitate.

Recomandări:

- Elaborarea și diseminarea recomandărilor cu privire la reflectarea egală a femeilor și bărbaților în reportajele ce vizează evenimentele politice instituțiilor mass-media;
- Respectarea de către producătorii de materiale media a recomandărilor raportului ”Autoevaluarea instituțiilor mass-media prin prisma dimensiunii de gen (presă scrisă și presă on-line)⁵”
- Promovarea la Guvern a proiectului de lege privind armonizarea legislației naționale la prevederile Legii 5 din 9.02.2006, cu privire asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, care va reglementa sancționarea publicității sexiste;
- Asigurarea continuității implicării bărbaților în campaniile informaționale de transmitere a toleranței zero față de venomenul violenței în familie;
- Crearea rețelei naționale a bărbaților împotriva violenței și implicarea activă în activitățile informaționale.

⁵ http://api.md/upload/editor/RAPORT_FINAL_autoevaluarea_institutiilor_mass-media_prin_prisma_dimensiunii_de_gen.pdf

Domeniul 9. Mecanismul instituțional național

Obiectivul specific 9.1. Consolidarea capacităților mecanismului instituțional în domeniu **Activitatea 9.1.4 Consolidarea capacităților membrilor Comisiei guvernamentale, a unităților gender, membrilor consiliilor coordonatoare în domeniul gender**

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei,

Informația despre realizare:

La data de 3 decembrie 2013, în contextul desfășurării Campaniei 16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen în cadrul ședinței Comisiei Guvernamentale pentru egalitate între femei și bărbați a fost abordată tema prevenirii și combaterii violenței împotriva femeii și violenței în familie. În acest context, membrilor Comisiei Guvernamentale a fost prezentat Raportul de compatibilitate a legislației Republicii Moldova cu prevederile Convenției Europene privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și violenței domestice, precum și proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative în vederea îmbunătățirii mecanismelor de soluționare a cazurilor de violență în familie precum și în vederea armonizării legislației naționale cu prevederile Convenției de la Istanbul.

Suplimentar, invitatul special al ședinței, dna. Rosa Logar expert internațional în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, Directoare a Centrului de Intervenție împotriva violenței față de femei, din Viena, a prezentat mecanismul austriac de intervenție în cazurile de violență în familie, precum și experiența Austriei în prevenirea și combaterea violenței față de femei în contextul Convenției Europene privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și violenței domestice.

La data de 23 decembrie 2013, în cadrul mesei rotunde la care au participat unitățile gender din cadrul autorităților publice centrale, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și internaționale, au fost prezentate recomandările Comitetului CEDAW pe marginea raportului periodic combinat al patrulea și al cincilea susținut la Geneva, la 1 octombrie curent, de către delegația Republicii Moldova. Totodată, în cadrul acestui eveniment a fost prezentat și discutat Raportul de compatibilitate a legislației Republicii Moldova cu prevederile Convenției Europene privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și violenței domestice, precum și proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea instruirilor permanente pentru unitățile gender cu privire la integrarea dimensiunii de gen în politicile publice, și sensibilizarea acestora asupra tematicii prevenirii și combaterii violenței în familie și a traficului de ființe umane.

Activitatea 9.1.5. Consolidarea capacităților organelor judiciare privind respectarea principiului asigurării egalității de gen în administrarea justiției și implementarea deplină a prevederilor legislației naționale și internaționale

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei,

Informația despre realizare:

În anul 2013, INJ în parteneriat cu Consiliul Superior al Magistraturii a organizat 9 *seminare*, fiind instruite 236 persoane. Respectiv:

- la 20-21 februarie și 12-13 martie, în parteneriat cu PNUD, au fost organizate 2 *seminare* cu genericul „Standarde naționale și internaționale în domeniul antidiscriminării. Jurisprudența națională și CEDO”, fiind instruite 55 *persoane* (28 judecători și 27 procurori). Alte 4 *seminare* cu aceeași tematică au fost organizate la 20-21 mai, 19-20 septembrie, 24-25 octombrie și 21-22 noiembrie, în parteneriat cu OHCHR, fiind instruite 104 *persoane* (42 judecători, 44 procurori, 9 avocați, 7 asistenți judiciari și alte 2 persoane). Încă un *seminar* cu această tematică a fost organizat la 9 iulie, în parteneriat cu CpDOM și OHCHR, fiind instruiți 25 *colaboratori ai CpDOM*;

- la 25 noiembrie, în parteneriat cu OHCHR, a fost organizat un *seminar* cu genericul „Interzicerea discriminării rasiale: domeniul de drept internațional și aplicarea la nivel național”, fiind instruite 19 *persoane* (2 judecători, 9 procurori, 1 avocat stagiar și alte 7 persoane).

- la 3-4 octombrie, în parteneriat cu ABA/ROLI, a fost organizat un *seminar* cu genericul „Standarde internaționale, noțiuni cheie pentru implementarea eficientă a Legii privind Asigurarea Egalității. Exemple din jurisprudența comparată”, fiind instruite 33 *persoane* (15 judecători, 14 procurori și alte 4 persoane).

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Asigurarea instruirilor inițiale și continue a organelor judiciare privind respectarea principiului asigurării egalității de gen în contextul legislației naționale și internaționale.

Obiectivul specific 9.2. Consolidarea rețelelor de parteneriat național și a cooperării internaționale în domeniul egalității de gen

Activitatea 9.2.2. Stabilirea unui dialog cu experții naționali și reprezentanții din cadrul misiunilor diplomatice participanți la sesiunile comitetelor specializate ale Consiliului Europei, ONU și altor organizații internaționale la subiectul egalității de gen

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, unitățile gender

Informația despre realizare:

Pe parcursul anului 2013, a fost consolidat dialogul dintre experții naționali și reprezentanții din cadrul misiunilor diplomatice. În această ordine de idei, menționăm că în perioada de raportar experții titulari care participă la ședințele și evenimentele organizate de structurile internaționale și comitetele specializate ale Consiliilor europene și ONU, au asigurat dialogul permanent cu autoritățile naționale în vederea informării și raportării cu privire la activitățile desfășurate la subiectul egalității de gen.

În acest sens menționăm participarea reprezentantului misiunii diplomatice din Strasbourg la audierea privind „*Accesul la justiție a femeilor – victime ale violenței*”, organizată de către Comisia pentru egalitatea genurilor al Consiliului Europei (CoE) în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Sociale și Sănătății al Franței (9 decembrie 2013, Paris)

La eveniment au fost prezenți în jur de 70 persoane, care au reprezentat CoE, instituții de stat, ONG-uri din domeniul protecției drepturilor omului, mediul academic, avocați, precum și procurori. Totodată, au fost audiate mărturiile a trei victime ale violenței în familie din Franța, Marea Britanie și Federația Rusă.

Reuniunea a fost împărțită în patru sesiuni în care s-a vorbit despre accesul general al femeilor la justiție, accesul femeilor victime ale violenței, precum și barierele sociale, economice, culturale și juridice ale accesului la justiție.

Laitmotivul evenimentului a fost îndemnul adresat statelor membre CoE de a semna și ratifica Convenția pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței domestice (CAHVIO). Vorbind despre accesul la justiție al femeilor victime ale violenței, reprezentanta organizației Human Rights Watch, a precizat că acest drept trebuie să vizeze un spectru larg de asistență și nu doar depunerea plângerilor în instanța de judecată.

Totodată, la data de 4-5 iulie 2013, la Amsterdam, expertul titular național în domeniul gender, a participat la Conferința privind "Mass-media și imaginea femeii", organizată de Comisia privind egalitatea de gen a Consiliului Europei în parteneriat cu Ministerul Educației Culturii și Științei al Regatului Țărilor de Jos.

Obiectivele conferinței au fost:

- Creșterea gradului de conștientizare a mass-media și a publicului larg cu privire la aspectele egalității de gen în mass-media ;
- Discuții provocările generate de reconcilierea libertatea de exprimare a mass-media și respectarea principiului egalității de gen ;
- Încurajarea unei abordări sensibile la gen în mediul mass-media și industria ;
- Promovarea conducere a femeilor în mass-media ;
- Discuții provocările generate de new media , impactul acesteia asupra egalității de gen și modul în care poate fi folosit ca un agent potențial pentru schimbări pozitive ; și
- Discuții și schimb de bune practici cu privire la strategiile eficiente pentru combaterea stereotipurilor de gen .

Urmare a participării la Conferința menționată a fost completat un chestionar cu privire la bunele practici și experiențe parcurse de RM cu privire la rolul mass-media în promovarea egalității de gen. Acesta a fost expediat Consiliului Europei pentru a fi inclus într-o compilare de bune practici ale statelor membre.

Suplimentar, menționăm că pe parcursul anului au fost elaborate 3 note informative pentru comunitatea internațională la următoarele tematici: prevenirea și combaterea violenței în familie; politici antidiscriminatorii; asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați în Republica Moldova.

La data de 6-8 noiembrie 2013, a avut loc evenimentul internațional intitulat " Progresele în realizarea drepturilor femeii în al treilea an de la adoptarea Convenției de la Istanbul", organizată de către Consiliul Europei, și UN Women.

Laitmotivul evenimentului a fost îndemnul către state de a semna și ratifica Convenția de la Istanbul.

Remarcăm participarea delegației naționale și la Conferința Internațională „Eliminarea violenței în rândurile femeilor din Europa. Abordări intersectoriale și măsuri de perspectivă”, organizată în data de 25-26 noiembrie 2013 de Organizația Mondială a Sănătății și Municipality orașului Viena, Austria.

La data de 10 decembrie 2013, a avut loc „Conferința privind participarea femeilor în viața publică și politică din statele Parteneriatului Estic”, organizată de către Consiliul Europei, în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene. În cadrul conferinței au fost abordate două subiecte de importanță majoră:

- stimularea cooperării între instituțiile publice centrale și ONG-uri;
- promovarea de noi acțiuni pentru dezvoltarea competențelor și identificarea resurselor pentru susținerea femeilor candidați la alegeri.

Participanții la Conferință au menționat că autoritățile naționale au realizat o serie de progrese în domeniul drepturilor omului și egalității de gen, noi eforturi continuând să fie întreprinse în vederea promovării femeilor atât în politicile interne cât și în cele externe, precum și pentru atingerea Obiectivului de Dezvoltare ale Mileniului „Promovarea egalității genurilor și abilitarea femeilor”.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Continuarea consolidării rețelelor de parteneriat național și a cooperării internaționale pe domeniile: asigurării egalității de gen, prevenirii și combaterii violenței în familie și TFU.

Printre probleme identificate:

- Deficiențe în activitatea unităților gender, determinate de suprasolicitarea cu atribuțiile de bază;
- La fel, actuală rămâne problema neacoperirii tuturor domeniilor de politici din sector de către o singură unitate de personal din cadrul APC;
- Eficientizarea mecanismului instituțional din domenii;
- Lipsa instruirilor continue sectoriale. Instruirile actuale sunt axate pe problematica generală a egalității de gen.

Recomandări:

- Asigurarea instruirilor permanente pentru unitățile gender cu privire la integrarea dimensiunii de gen în politicile publice, și sensibilizarea acestora asupra tematicii prevenirii și combaterii violenței în familie și a traficului de ființe umane;
- Asigurarea instruirilor inițiale și continue a organelor judiciare privind respectarea principiului asigurării egalității de gen în contextul legislației naționale și internaționale;
- Consolidarea rețelelor de parteneriat național și a cooperării internaționale pe domeniile: asigurării egalității de gen, prevenirii și combaterii violenței în familie și TFU.

Domeniul 10. Asigurarea egalității de gen în sfera securității, ordinii de drept și serviciul militar

Obiectivul specific 10.1. Sporirea nivelului de încadrare a femeilor în serviciile din sfera securității, ordinii de drept și serviciului militar

Activitatea 10.1.1. Stimularea angajării femeilor în structurile polițienești în vederea asigurării unei reprezentativități egale a bărbaților și femeilor

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Afacerilor Interne

Informația despre realizare:

La data raportării, în cadrul MAI activau 2676 femei (angajați în total 15381), ce constituie 17,3%, inclusiv pe subdiviziuni: aparatul MAI - 69, IGP - 988, DPF - 657, DTC - 92, SPCSE - 243, BMA - 58, STI - 53, SSICC - 8, Academia „Ștefan cel Mare” -154, Serviciul medical -317, CSC Dinamo -37.

Coraportul dintre femeile angajate în cadrul MAI la nivel de conducere și la nivel de execuție se reflectă astfel: 153 femei la funcții de conducere la 2523 femei la funcții de execuție.

Coraportul femeilor angajate în serviciul activ (servicii operative, patrulare) și cel non-activ: 162 femei în serviciile operative la 2514 femei în serviciu non-activ, ce constituie 6,4%.

Vârsta medie a femeilor angajate în cadrul MAI și în subdiviziunile subordonate este de 37,6 ani.

Reprezentanții grupului coordonator al MAI au participat la multiple ateliere de lucru cu privire la egalitatea de gen, în cadrul cărora au beneficiat de un șir de materiale metodologice cu referire la aspectele gender.

Urmare cărui fapt, cu participarea experților din statele membre ale Rețelei Femeilor Ofițeri de Poliție din Europa de Sud-Est, dar și experții internaționali, din cadrul DCAF (Centrul de la Geneva pentru Controlul Democrat al Forțelor Armate), PNUD, Asociația Internațională a Femeilor, în urma analizei minuțioase a situației gender în cadrul serviciilor polițienești - a fost elaborat Ghidul pentru Practica Polițienească Gender Sensibilă, cu referire deosebită la aspectele de dezvoltare profesională a femeilor în serviciile polițienești, care servește drept suport pentru instituțiile de învățământ ale organelor de drept, dar și pentru structurile abilitate în recrutare și angajare din cadrul organelor de drept, inclusiv ale Republicii Moldova.

Angajarea, promovarea personalului se efectuează cu respectarea principiului egalității de șanse, fapt confirmat prin procentul sporit de femei angajate pe parcursul anului 2013 în cadrul aparatului central al MAI, din care 21% dețin funcții de conducere.

Angajarea (precum și admiterea la studii în instituțiile de învățământ) în cadrul MAI și în subdiviziunile subordonate se efectuează pe bază de concurs, fapt ce oferă șanse egale persoanelor, indiferent de sex (cadru normativ relevant: art. 28 al Legii nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, art. 38 al Legii nr. 320 din 27.12.2012 privind activitatea Poliției și statutul polițistului).

Potrivit condițiilor speciale, stipulate în art. 38 al Legii cu privire la activitatea Poliției și statutului polițistului nr. 320 din 27.12.2012 (1), poate fi angajat în Poliție candidatul (femeie sau bărbat) care are cetățenia Republicii Moldova, domiciliu în țară și care întrunește următoarele condiții speciale:

- a) a atins vârsta de 18 ani și are capacitate deplină de exercițiu;
- b) este apt din punct de vedere medical pentru exercitarea funcției, conform deciziei comisiei medicale speciale a Ministerului Afacerilor Interne;
- c) posedă studiile și calificarea corespunzătoare pentru funcția în care urmează să fie numit;
- d) se bucură de o bună reputație, are un comportament corespunzător cerințelor de conduită acceptate de societate;
- e) nu are antecedente penale sau nu se află sub urmărire penală pentru săvârșirea de infracțiuni.

Totodată, menționăm, că în perioada 30.09-02.10.2013, la Geneva, delegația MAI a participat la susținerea Raportului periodic patru-cinci al Republicii Moldova referitor la

implementarea prevederilor Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Promovarea măsurilor afirmative în vederea asigurării echilibrului de gen în structurile polițienești;

- Asigurarea parității de gen (bărbat/femeie) în procesul de intervenție a organelor de poliție în cazurile violenței în familie.

Activitatea 10.1.7. Expertizarea documentelor de politici și a actelor normative departamentale prin prisma dimensiunii de gen

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Apărării

Informația despre realizare:

În contextul îndeplinirii Hotărârii Curții Constituționale nr.12 din 01.11.12 „Pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 32 alin.4 lit.j) din Legea nr.162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor”, de către minister a fost elaborat proiectul de lege prin care se operează amendamente la Legea nr.162-XVI (protecția socială sub aspect de gen). Actualmente, proiectul respectiv după ce a trecut procedura de avizare cu toate ministerele de resort (inclusiv cu Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova) se află spre aprobare în Guvern.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Integrarea dimensiunii de gen în Codul militar al Republicii Moldova

Activitatea 10.1.8. Transpunerea în practică a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite privind rolul femeilor în asigurarea păcii și securității

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Apărării

Informația despre realizare:

Ministerul Apărării î-și propune ca scop elaborarea până în anul 2015, a Planului național de acțiuni privind implementarea „Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind rolul femeilor în asigurarea păcii și securității”. Această subacțiune a fost inclusă suplimentar în Planul de acțiuni în domeniul egalității de gen în cadrul Armatei Naționale pe anii 2014-2015.

Gradul de implementare: realizat

Recomandări: Aprobarea Planului național de acțiuni privind implementarea rezoluției Consiliului de Securitate al ONU privind rolul femeilor în asigurarea păcii și securității.

Activitatea 10.1.9. Crearea condițiilor echitabile de îndeplinire a serviciului militar (serviciului operativ, de zi, de gardă) pentru militarii bărbați/femei angajați prin contract în Armata Națională

Termenul de executare: 2015

Responsabilii de realizare: Ministerul Apărării

Informația despre realizare:

Lipsa informației cu privire la realizarea activității.

Gradul de implementare: nerealizat

CONCLUZII:

- O mare parte din activități înregistrează progrese continue pe durata întregului termen de realizare a programului. Astfel remarcăm o dificultate de apreciere a realizării activităților pentru perioada de un an, luând în considerare realizării acesteia pe perioada prevăzută de program.
- Datorită lipsei resurselor financiare menționăm pe parcursul anului activitățile de consolidare a capacităților mecanismului instituțional au avut un caracter limitat, mai ales remarcăm lipsa intruirilor pe segmentul sectorial/de domeniu a verigilor mecanismului instituțional.
- Instituționalizarea unităților gender la nivel local rămâne a fi o problemă. Însă noul proiect de lege cu privire la ajustarea legislației naționale la Legea nr. 5 din 09.02.2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați include prevederi propuneri de fortificare a mecanismului instituțional în domeniu atât la nivel național (grup coordonator gender în cadrul APC) cât și cel local (I și II).
- Pe parcursul anului 2013 prin intermediul proiectului "Abilitarea economică a femeilor prin creșterea oportunităților de angajare în câmpul muncii în Republica Moldova" implementat de UNWomen în parteneriat cu MMPSE, și MF au fost replicate Birouri Comune de Informare și Servicii în 4 raioane. Pe parcursul anului au beneficiat de serviciile prestate în cadrul Birourilor 2 724 persoane, dintre care 1 640 femei și 1 084 bărbați.
- Remarcăm o implicare mai activă a unităților gender, îndeosebi a celor din cadrul organelor de forță. Structurile instituționale din domeniile de forță și-au identificat direcțiile de activitate în domeniu gender, fapt demonstrat prin activitățile realizate în perioada anului 2013.
- Totodată, s-a înregistrat un grad mai mare de implicare a CCA și a mass-mediei în abordarea în subiectele ce țin de asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați.
- Informațiile structurilor abilitate confirmă insuficiența de resurse umane și financiare adresate implementării Planului național.
- Drept problemă importantă rămâne identificarea resurselor financiare pentru activitățile fără acoperire financiară din planul de acțiuni al programului.
- Remarcăm dificultatea realizării exercițiului de colectare a datelor în conformitate cu Setul de indicatori de dezvoltare sensibili la dimensiunea de gen în contextul Programului național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015. Cauza principală a dificultății de realizare a exercițiului constă în lipsa datelor sectoriale în anumite domenii. Totodată constatăm că setul de indicatori conține mai mulți responsabili pe unul și același indicator fapt ce îngreunează procesul de colectare a datelor, și identificarea responsabilului direct.